

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra sociální práce

Diplomová práce

Bc. Františka Dynková

Problematika sociálního postavení českých žen - muslimek

The issue of social status of Czech women - Muslim women

Praha 2016

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D.

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucí mé diplomové práce PhDr. Jaroslavě Šťastné, Ph.D. za její ochotu, vstřícnost, rady a kvalitní vedení při psaní této práce. Dále bych chtěla poděkovat mým rodičům, kteří mi byli po celou dobu velkou oporou. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat všem zúčastněným respondentkám za jejich ochotu a upřímnost. Bez nich by tato diplomová práce nemohla vzniknout.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného, nebo stejného titulu.

V Praze, dne 8. května 2016

.....
Bc. Františka Dynková

Abstrakt:

Předkládaná diplomová práce „Sociální postavení českých žen-muslimek“ je rozdělena na praktickou a teoretickou část.

Teoretická část obsahuje 2 podkapitoly a 11 oddílů, v nichž je obsaženo vše podstatné z dané problematiky. Teoretická část obsahuje historii islámu s ohledem na historickou postavu Proroka Muhammada. Dále se zabývá svatou knihou pro muslimy–Koránem a sunnou. Práce charakterizuje hlavních pět pilířů islámu. Následně se zabývá zvláštním postavením žen v islámu. Součástí teoretické části je i popis konverze k islámu. Práce představuje islámskou komunitu v České republice a také protiislámské české seskupení. Práce se věnuje i fundamentalistickým islámským hnutím. Na závěr teoretické části jsou vymezeny důležité sociologické pojmy, jako je sociální stratifikace, sociální role a sociální postavení.

Praktická část prezentuje výsledky rozhovorů. Tyto rozhovory byly polostrukturované a byly uskutečněny 15 rozhovorů s 15 respondentkami. Cílem výzkumné části bylo zodpovědět výzkumnou otázku, která zní: „Jaké je sociální postavení českých žen, které konvertovaly k islámu a žijí na území České republiky?“ Na konci této diplomové práce se nachází diskuze.

Klíčová slova:

Islám, ženy, sociální postavení, náboženská konverze

Abstract:

This diploma thesis "Social status of Czech women-Muslim" is divided into practical and theoretical part.

The theoretical part contains two sub-chapters and 11 sections, which all the essentials of the issue are contained in. The theoretical part includes the history of Islam with regard to the historical character of the Prophet Muhammad. Also it deals with the holy book for muslimy-Quran, sunnah and other important documents of Islam. It characterizes the five main pillars of Islam. Subsequently it deals with the special position of women in Islam. The theoretical part includes a description of conversion to Islam. The work represents the Islamic community in the Czech Republic and Czech anti-Islamic group. Thesis deals with Islamic fundamentalism as well. At the end of the theoretical part, the important sociological concepts such as social stratification, social role and social status are defined.

The practical part presents the results of interviews. These interviews were semi-structured and Were Carried out 15 interviews with 15 responders. The aim of the the empirical part was to answer the research question, That is: "What is the social status of Czech women who converted to Islam and live in the Czech Republic?" At the end the thesis includes a discussion.

Key words:

Islam, women, the social statuse, religious conversion

1 OBSAH

2	ÚVOD.....	8
3	TEORETICKÁ ČÁST.....	11
3.1	Islám.....	11
3.1.1	Historie Islámu.....	11
3.1.2	Korán a důležité dokumenty islámu	14
3.1.3	Hlavní pilíře islámu	15
3.1.4	Ženy v islámu.....	20
3.1.5	Konverze k islámu	32
3.1.6	Islámská komunita v ČR.....	32
3.1.7	Protiislámské seskupení a aktivity v České republice	36
3.1.8	Fundamentalistická islámská hnutí.....	38
3.2	Sociologické pojmy.....	39
3.2.1	Sociální stratifikace.....	39
3.2.2	Identita a sociální role.....	39
3.2.3	Sociální postavení	40
4	PRAKTICKÁ ČÁST.....	41
4.1	Příprava kvalitativního výzkumu	41
4.1.1	Kvalitativní výzkum	41
4.1.2	Cíl výzkumu.....	41
4.1.3	Metodologie	41
4.1.4	Sběr dat	43
4.1.5	Charakteristika populace.....	43
4.2	Realizace výzkumu	44
4.3	Výsledky výzkumu.....	49
4.3.1	Konverze k islámu	49
4.3.2	Reakce okolí na konverzi. Zisky a ztráty.....	51

4.3.3	Pokrývka hlavy a oblékání.....	55
4.3.4	Islámské tradice a zvyky a jejich vztah ke každodennímu životu.	58
4.3.5	Rozpory mezi požadavky, které jsou kladeny na české ženy jako muslimky....	61
4.3.6	Diskriminace muslimek v České republice a vztah okolní společnosti k těmto ženám.....	65
4.3.7	Bezpečí respondentek žijících v České republice.....	67
4.4	Ověření hypotéz	69
4.5	Závěr výzkumu.....	71
5	Závěr.....	73
6	Diskuze	75
7	Seznam použité literatury	77

2 ÚVOD

Islám je náboženství, které je značně kontroverzní a velmi rychle se šíří světem. Je to druhé nejrozšířenější náboženství po křesťanství. Muslimů je na celém světě víc než 1,5 miliardy. Odhaduje se, že muslimů je v Evropě mezi 12 a 15 milióny. (Nokel & Tezcan, 2005) Tyto odhady byly z roku 2005, číslo tedy může být ve skutečnosti ještě vyšší. Zvláště západní společnost v poslední době je nucena téma islámu a muslimů řešit. Islám, díky svým striktním pravidlům a povinnostem, nyní proniká do všech možných sfér společnosti. Je tedy jasné, že i Česká republika musí problematiku islámu a jeho působení ve společnosti řešit. Jelikož islám zasahuje do všech oblastí společnosti, bude to téma, které bude muset řešit i sociální práce. Pro organizace, které se věnují integraci, je znalost islámu klíčová. Islám zasáhne i do sociální politiky. Pracovní právo se bude muset dříve, či později vyrovnat s tím, jak určité muslimské prvky zařadit či nezařadit do pracovního prostředí. To se týká například nošení hidžábu, nebo povinné modlení. Také školský obor se s otázkou islámu bude muset nějak vyrovnat. Již nyní do škol chodí studentky v hidžábu a ve společnosti to vyvolává diskuze. Jeden případ již musela řešit ombudsmanka. Jelikož je muslimů v České republice pořád ještě poměrně málo, nemá Česká republika zatím precedenty, jak v určitých případech zasahovat. Trend je ale takový, že lze s téměř stoprocentní jistotou předpokládat, že muslimů bude přibývat. Již nyní vznikají muslimské rodiny. Proto i například Odbor sociálně právní ochrany dětí bude nucen se s otázkou islámu nějak vyrovnat. Bylo by tedy dobré, aby sociální pracovníci věděli něco o islámu. Jak v teoretické rovině, tak aby i znali praktické kazuistiky. K tomu je dobrá tato diplomová práce, která může sloužit sociálním pracovníkům jako malý exkurz do problematiky.

Současně s tím, jak muslimové expandují do západního světa, v zemích tohoto světa vznikají různé problémy mezi původními obyvateli a nově přistěhovalými, nebo nově konvertovanými muslimy. Problémy pak vznikají na obou stranách. Muslimové se i v demokratických společnostech mohou radikalizovat, protože jim západní svět nepřináší to, co očekávali. Muslimové jsou často diskriminováni, jsou obětmi agrese či šikany. Týká se to nejenom přistěhovalců, ale i těch, kteří přistoupí na novou víru. Na druhou stranu vlastenečtí radikálové pak mohou mít pocit, že jim je „kradena“ národní identita, nebo že jim přistěhovalci „kradou“ jejich sociální vymoženosti. Existují i skupiny obyvatel, které z těchto rozbrojů profitují. Jsou to skupiny, které potom brojí proti muslimům, aby dosáhli svých záměrů. Často

jsou to politické body. Zde se můžeme ocitnout i v oblasti trestního práva, které taky patří do našeho oboru.

Cílem mého výzkumu bylo porozumět pohnutkám, které vedly ženy k tomu, že konvertovaly k islámu. Dále zjistit, jaké tradice a muslimské zvyky tyto ženy dodržují. Jak islám praktikují v každodenním životě české ženy. Také zjistit, jestli se musí kvůli islámu omezovat. Pochopit, jaké zisky jim islám přináší. Důležité bylo zjistit, kde se ženy nachází v české společnosti. Také to jestli jsou diskriminovány, nebo jinak ostrakizovány.

Hlavní výzkumnou otázkou této diplomové práce, která vychází z cíle mé práce, bylo: „Jaké je sociální postavení českých žen, které konvertovaly k islámu a žijí na území České republiky?“ Vzorek byl tedy vybrán, aby splňoval následující požadavky – respondentky jsou ženy, Česky, stále žijí na území České republiky a vyznávají náboženství islámu.

Diplomová práce se dělí na praktickou a teoretickou část. Součástí teoretické práce jsou dvě podkapitoly a jedenáct oddílů. Nejdříve jsem se zaměřila na historii islámu, kde mě především zajímala osoba Proroka Muhammada a rozštěpení muslimů na sunnity a šíity. Dále jsem rozepsala hlavních pět pilířů islámu. Velký kus teoretické části jsem věnovala ženám a jejich postavení v islámu. Můj výzkum se totiž zaměřuje pouze na ženy, proto mi přišlo vhodné, této části věnovat velkou pozornost. Jelikož zkoumám sociální postavení českých žen, žijících v České republice, zaměřila jsem se ve dvou oddílech na islámské a protiislámské seskupení a aktivity v České republice. Česká republika je svými protiislámskými aktivitami zajímavá, jelikož v České republice zatím tolik muslimů není. Přesto existují skupiny, které z protiislámských nálad profitují. V současné době si česká společnost udělala z muslimů veřejného nepřítele. Díky tomu mohou populistické skupiny, jako je například seskupení Islám v České republice nechceme, kterými se také v diplomové práci zabývám, profitovat. Islám je často částí široké veřejnosti spojován s terorismem. Také existují teroristé, kteří své útoky páchají ve jménu islámu. Proto jsem se v jedné z posledních oddílů zaměřila i na fundamentalismus. Jelikož se zabývám sociálním postavením českých muslimek, v poslední podkapitole jsem se zaměřila na sociologické jevy, jako je sociální stratifikace, sociální role, či sociální postavení.

Praktická část této diplomové práce nejdříve popisuje přípravu kvalitativního výzkumu. V podkapitolách se zabývám cílem výzkumu, stanovuji hypotézy, vytyčuji metodologie a vysvětluji, jak jsem sbírala data. V další podkapitole prezentuji realizaci a výsledky výzkumu. Nejdříve představuji respondentky v krátkých demografických medailoncích, potom jejich

odpovědi na polostrukturované rozhovory interpretuji. Na úplný závěr přikládám diskuzi, kde jsou zhodnoceny všechny poznatky a kde představuji některé moje návrhy, které se týkají dané problematiky.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 ISLÁM

3.1.1 Historie Islámu

Islám je monoteistické náboženství, které předpokládá existenci jediného Boha –Alláha. Islám doslova znamená „*odevzdání se do vůle Boží*“. Zakladatel islámu je Muhammad. Muhammad se narodil kolem roku 570 n. l. na území dnešní Saudské Arábie do arabského kmene Kurajšovců. Muhammad se narodil jako poloviční sirotek, jeho otec zemřel před Muhammadovým narozením. Hned po narození byl odebrán matce a dva nebo tři roky se o něj starali opatrovníci. Poté se sice vrátil k matce, ale ta v jeho šesti letech umřela. Péči o Muhammada převzal jeho dědeček a poté jeho strýc Abú Tálíb. Strýc sehrál v Muhammadově životě velkou roli, prakticky zastoupil roli jeho otce. (Cook, 1994)

Muhammad začal pracovat jako obchodník pro zámožnou vdovu, kterou si později vzal. Tato žena byla o 15 let starší, jmenovala se Chadžídža a dala Muhammadovi 4 dcery a dva syny. Synové zemřeli. Díky ní získal Muhammad finanční nezávislost a také se mu rozšířily intelektuální obzory. V roce 610 n. l, kdy Muhammad bydlel v Mekce, se Muhammadovi začalo dostávat zjevení. Toto zjevení zaznamenal v tradičním Muhammadově životopise Ibn Isháqa. Muhammad poprvé slyšel zjevení při jedné ze svých poutí na horu Hirá. Muhammedovým zvykem bylo v každém roce alespoň jednou tuto horu navštívit. Tento zvyk pravděpodobně pocházel ze starého pohanského zvyku. Zjevení se mu dostalo prostřednictvím archanděla Gabriela. Ten mu přikázal, aby přednášel. Muhammad ale nevěděl, co tím archanděl Gabriel myslí. Gabriel ale trval na svém, dokonce dle Isháqa použil na Muhammada násilí. Muhammad tedy začal přednášet. Se svým zážitkem se svěřil své manželce, která Muhammadovi potvrdila, že je Prorokem národa. Chadžídža poté zašla za svým křesťanským bratrancem, který Muhammadův zážitek přirovnal k Mojžíšovu zážitku. Muhammad začal své přesvědčení šířit veřejně, ale občané ho zprvu měli za blázna. (Kropáček, 1993)

Během dalších cca 15 let se mu postupně zjevovaly další části svaté knihy Koránu. Povedlo se mu na islámskou víru obrátit dost lidí. Nejdříve se jeho působení omezilo na jeho rodinu, postupně se ale přidávali i ostatní obyvatelé Mekky. V Mekce byla většina obyvatelů pohanů, a když Muhammad začal odsuzovat místní pohanské bohy, začalo mezi těmi dvěma tábory být nepřátelství. Muhammad byl potomek Hášima, proto patřil ke kmenu Banú Hášim. Pohané tedy vyhlásili bojkot všech z rodu Banú Hášim, přestože ne všichni příslušníci Banú Hášim

konvertovali k Muhammadově víře. Začaly tedy problémy nejenom mezi pohany a Muhammadovými stoupenci, ale i mezi příslušníky jednoho klanu. Aby své stoupence Muhammad ochránil, poslal je do dnešní Etiopie, ve které měli ochranu etiopského panovníka. Ochranu samotného Muhammada zajišťoval jeho vlastní strýc. Tento strýc zemřel a Muhammad musel vymyslet, co udělá, aby se ochránil. V roce 622 n. l. se přestěhoval do Mediny. Medina byla město, ve kterém žilo hodně Židů a bylo zmítané politickými nepokoji. V Mekce se Muhammad seznámil se skupinkou medínských občanů a udělal s nimi dohodu. Od Muhammada si slibovali, že město sjednotí a na oplátku mu nabídnou, že ho a jeho stoupence budou ochraňovat. Tito mekkánští stoupenci se nazývali pomocníci (*ansár*). Muhammad nařídil svým stoupencům, ať se přestěhují do Mediny. Tito migranti se nazývají „přesídlení“ (*muhádžirún*). Rok 622 n. l. kdy se Muhammad přestěhoval do Mediny, se nazývá *hidžra*. Tento rok se počítá jako první muslimský rok. *Ansár* a *muhádžirún* se dohromady začali nazývat věřící - muslimové. Muslimové jsou ti, kdo se podřizují Bohu. Islám znamená „podřízenost“. V islámu jsou muslimové přímo podřízeni Bohu, nepovídají se žádné náboženské autoritě. (Cook, 1994)

Aby sjednotil společnost v Medině, vymyslel Muhammad dokument, který se nazýval „Medínská ústava“. Díky této ústavě se vyhláší obec – *unna*. Do obce patří jak Muhammadovi příznivci, tak Židé. Tato ústava ochraňovala pouze věřící, proto se Židé měli také stát muslimskými věřícími. Zpočátku Muhammad tedy Židy ochraňoval, ale vzápětí je označil za „největší nepřátele věřících“. (Korán 5:82) (Cook, 1994)

Muhammad se rozhodl dobýt Mekku. Toto se nazývá *džihád*. Muhammad začal nejdříve s přepadáním karavan, které obchodně putovaly z Mekky do Sýrie. První bitva započala roku 624 n. l. Muhammadovi a jeho příznivcům se v tomto počínání, což připisovali Bohu, který jim jako vyvoleným pomáhá. Mekka se roku 625 n. l. bránila a bitvu vyhrála. Muslimové to zdůvodnili tím, že se nechovají podle Boha, ne že by to byla Boží vůle, jako před tím. Boje mezi Mekkou a Medínou pokračovaly, ale přes početní převahu Mekky Medína stále vzdorovala. Medína tedy začala dosahovat větší prestiže a Muhammad přes svého strýce zjistil, že je Mekka otevřená mírové smlouvě. Když v roce 628 n. l. chtěl Muhammad cestovat do Mekky za účelem tzv. malé poutě (*umra*), Mekkánci mu to po dlouhém vyjednávání povolili a uzavřeli s ním mírovou dohodu na 10 let. Na konci roku 629 n. l. jistá skupina Mekkánců porušila příměří, a proto Muhammad vojensky táhnul proti Mekce. Ještě než Muhammad vojensky vstoupil do Mekky, předák Abú Sufján se stal muslimem a slíbil, že se Mekce podrobí, když Muhammad a jeho vojsko ušetří všechny, kdo složí zbraně. Po příjezdu

Muhammada do města, Mekka přijala islám. Pohanství začalo být v Mekce zakázáno. V roce 632 n. l., kdy Muhammad umřel, ještě uskutečnil poslední pout' do Mekky. Při této cestě určil, jak má vypadat závazná pout' pro muslimy. Mekka je pro muslimy posvátné město. Při každodenních modlitbách se modlí směrem k ní. (Kropáček, 1993)

Je třeba si uvědomit, že Muhammad byl Prorok. Nikdy neprohlašoval, že je syn Boží, ani že umí dělat zázraky. Naopak žil světským životem, který byl i velmi sexuálně pestrý. Po smrti své první manželky si vzal celkem 9 manželek a je známé, že měl kolem sebe i konkubíny. V té době se to považovala za ukázkou jeho síly a mužnosti. Muhammadův životopis zachycuje *síra*. (Kropáček, 1993)

Síra je historicky doložený Muhammadův život. Oproti křesťanství, kde se Ježíšův život může stát otázkou spekulací, všechny Muhammadovi kroky jsou písemně doloženy. Muhammad neuměl ani číst ani psát, ale měl kolem sebe 45 písarů. Ti byli neustále Muhammadovi přítomni. Písemně zaznamenávali každý čin, nebo krok Proroka Muhammada. V dnešní době je známých asi 300 dokumentů, které dokládají, jak Muhammad spal, jak se oblékal, kolik a jaké měl manželky, jak se choval k ostatním, ke zvířatům, apod. Jelikož muslimové měli neuvěřitelně přesné záznamy o Muhammadově životě, snažili se někteří sepsat jeho biografii. První biografii, která je pro muslimy zásadní, napsal Ibn Isháq, zhruba sto let po Muhammadově mrti. Tato biografie se jmenuje *Sirát Rasúl Alláh – Život Muhammadův* (*Life of Muhammad*). (Sardar & Malik, 2004)

Pro další směřování islámu je důležité, co následovalo po náhlé Muhammadově smrti. Poměry nebyly upraveny závětí, kterou Muhammad nestihl napsat. Ani jeden Muhammadův potomek nebyl muž. Rod Kurajšovců, ze kterého Muhammad pocházel, se rozhodl pokračovat v staroarabské tradici. Složili hold strýci Muhammada. Ten se stal hlavou muslimské obce: „nástupcem Posla Božího“ (*chalífat rasúl Alláh*). Později se tento titul zkrátil jen na *chalífu*. Tak se rozhodlo, že *chalífa* musí být Kurajšovec. Vybraného Kurajšovce zvolí přední muži obce. Část muslimů byla připravena tento pořádek uznat jako součást Sunny. Tito lidé se nazývali „lid tradice a společenství“ (*ahl as-sunna wa l-džamá'a*), tedy zkráceně sunnité. Proti sunnitům stojí šíité. Ti totiž nesouhlasili, aby se předákem muslimské obce stal Muhammadův strýc. Úřad požadovali pro Alího b. Abí Tálib. Ten byl Muhammadovým bratrancem a zetěm. Stoupenci se domnívali, že Alí je od Boha vyvolený. Rozkol mezi sunnity a šíity se v minulosti prohluboval a přetrvává dodnes. Větší část muslimů – 90 % jsou sunnité. Menšina jsou šíité. (Kropáček, 1993)

3.1.2 Korán a důležité dokumenty islámu

Pro muslimy je nejdůležitější svatá kniha – Korán. Velmi důležitá je také Sunna. Korán je považován za teoretickou část islámu. Sunna je vlastně praktická část islámu. Korán „*znamená doslova „čtení“ nebo to, co má být čteno. Je to slovo boží zjevené v „jasné arabské řeči“ Muhammadovi prostřednictvím archanděla Gabriela.*“ (Sardar & Malik, 2004, str. 37)

Muhammadovi se Korán nezjevil najednou, jednotlivé části Koránu se Muhammadovi zjevovaly celkem 23 let. První zjevení se Muhammadovi dostalo v roce 610 n. l. Poslední zjevení obdržel 81 nebo 82 dní před jeho smrtí roku 632 n. l. Korán není podobný křesťanské Bibli ani židovské Tóře, hlavně kvůli své osobitosti. Jelikož Korán je především epická báseň, symfonie. Korán se celkem skládá ze sto čtrnácti kapitol. Tyto kapitoly se nazývají súry. Súry se skládají z jednotlivých veršů. Veršů je v Koránu dohromady 6 236. Korán je v originále napsán arabsky. Korán má mřížovou strukturu, záměna jediné tečky by změnila celý rytmus textu. Proto bývá problém s překládáním Koránu a někteří muslimové se učí arabsky, aby Koránu mohli doopravdy dobře porozumět. Díky své literární jedinečnosti a zvukomalebnosti se muslimové často snaží verše Korán učit nazpaměť, aby ho potom mohli na veřejnosti deklamovat. Existují i lidé, kteří se naučí celý Korán nazpaměť. Dle Sardara a Malika existují miliony lidí, kteří Korán dokáží přeříkat od začátku do konce. Tito lidé se nazývají *háfizové*. Korán je také jedinečný díky tomu, že není upořádan chronologicky. Jednotlivé verše nebyly zaznamenávány za sebou, jak se Muhammadovi zjevovali. Muhammad svým písarům vždy řekl, kam nový text zasadit do kontextu Koránu. Muhammad svým přívržencům deklamoval postupně části Koránu, které mu byly zjevovány. Před svou smrtí v roce 632 n. l. už znal Korán celý a odříkával ho při večerních modlitbách během měsíce Ramadánu. Když Prorok Muhammad zemřel, jeho přívrženci chtěli sjednotit verše Koránu v jeden psaný text. Po Muhammadově smrti byl chalífa Abú Bakr. Ten dal rozkaz Muhammadovu hlavnímu písari Zajdovi bin Thabítovi, aby zkompletoval jednotlivé, psané útržky Koránu. Po smrti Abú Bakra v roce 634 n. l. se tento sjednocený text dostal do rukou chalífovi Umarovi. Korán, jak je známý dnes, má podobou Uthmánovo vydání Koránu. (Sardar & Malik, 2004)

Kromě Koránu je pro muslimy důležitá sunna. Sunna je souborem pro muslimy závazných norem a naučení. Sunna slouží jako předobraz toho, jak by se dobrý muslim měl chovat. Díky sunně se muslim dozví, jak se modlit, to, že musí alespoň jednou za život putovat do Mekky apod. Sunna slouží pro muslima jako záchytné body v každodenním životě. Dle Sardara a Malika jsou v sunně části, které jsou absolutní, to znamená, že se musí dodržovat a části, které se dodržovat nemusí, jsou pomíjivé. Například muslim musí dodržovat to, že bude chodit

v čistých šatech. Není ale nutné, aby muž-muslim, musel nosit turban, stejně jak ho nosil Muhammad. Objevují se ovšem i muslimové, lpící na tradicích, kteří tvrdí, že se musí dodržovat vše, co je obsaženo v sunně, do detailů. (Sardar & Malik, 2004)

Sunna se zabývá různými případy a situacemi, které muslima můžou v jeho životě potkat. Zabývá se například tím, v kterých situacích je přípustné někomu zalhat. Pro muslima je možné zalhat v případě, že je válka. Válka je totiž sama o sobě založena na klamu. Také muslim může zalhat, jestliže chce usmířit lidi, kteří se rozhádali. Zalhat lze i v případě, že manžel chce manželce složit kompliment, který nemusí odrážet realitu. Dále se sunna zabývá případy, jak se mají správně zdravit ženy, nebo děti. Jak se zbavit hněvu, nebo jak se má muslim chovat ke svým rodičům. (Hýsek, 2006)

V sunně jsou obsaženy hadíthy. „*Hadíth je předávaná zpráva o činech a výroci Proroka Muhammada a jeho družích.*“ (Kropáček, 1993, str. 49) Jen menší část takovýchto výroků byla zaznamenána písemně, Muhammad totiž na počátku svého působení nechtěl, aby se tyto věci zapisovaly. Proto větší část Muhammadových výroků a činů se předávala pouze ústně po několik generací Muhammadových následníků. (Kropáček, 1993)

„*Dokonalý hadíth má dvě části. První se nazývá isnád, což znamená „podepření“, nebo slsila „řetěz“. Například: A (vyprávěl, že slyšel) od B, (který se dozvěděl) od C...Druhá část hadíthu je vlastní text zprávy (matn).*“ (Kropáček, 1993, str. 49)

Předávaných *hadíthů* bylo příliš a jejich věrohodnost mohla být zpochybňována. Proto se začaly *hadíthy* třídit. Z tohoto třídění se vytříbily 3 skupiny *hadíthů*:

Sahih – to jsou *hadíthy* správné. U těchto *hadíthů* není zpochybňován řetěz, od koho ke komu Muhammadův výrok doputoval. Také samotný obsah hadíthu přijímá většina muslimů.

Hasan – to jsou *hadíthy* dobré. U těchto *hadíthů* řetěz není úplný. Například chybí údaj, od koho *hadíth* k dalšímu muslimovi doputoval, nebo o tomto zdroji kolují pochybnosti.

Da'if – to jsou *hadíthy* slabé. U těchto *hadíthů* je možné pochybovat o jejich věrohodnosti. (Kropáček, 1993)

3.1.3 Hlavní pilíře islámu

Existuje pět hlavních pilířů islámu. Tyto pilíře musí každý muslim bezpodmínečně dodržovat, byly zformulovány až po smrti Proroka Muhammada. Pilíře jsou následující: *šaháda*, *salát*, *zakát*, *půst* a *hadždž*. *Šaháda* je vyznání víry, *salát* je pravidelná modlitba, *zakát*

je povinná daň, odevzdávání části majetku chudým, *hadždž* je pouť do posvátného islámského místa- Mekky. (Janda, 2009)

Šaháda

Díky *Šahádě* se muslim vyznává, že věří v jednoho konkrétního Boha – Alláha. Také tímto stvrzuje existenci Muhammada jako Božího posla. *Šaháda* provází muslima od začátku jeho náboženského života až do konce. Tím, že muslim pronese toto „svědectví“, „dosvědčení“, tak se stává uznaným muslimem. *Šaháda* je věta, která zní takto: „Ašhada an lá iláha illá Alláh wa Muhammadan rasúlu Alláh“. V češtině to znamená, že muslim vyznává, že není jiného božstva kromě Boha a Muhammad je posel Boží. Pro lidi, kteří se chtějí přidat k islámské víře, stačí toto pronést před dvěma svědky a provést úřední zápis. Budoucí muslim by toto „svědectví“ měl myslet upřímně, nezjištěně a měl by chápat, co to pro něj znamená. Muslim toto svědectví neříká naposledy, v pěti každodenních modlitbách se toto souvětí dvakrát opakuje. (Kropáček, 1993)

Modlitba (*salát*)

Modlitba má v islámu klíčovou roli, jelikož modlitba je povinnost daná Alláhem a také odpovídá lidské přirozenosti. Modlitba vede muslima k tomu, aby v sobě vypěstoval rozumnou bytost, pomáhá k jeho duchovnímu zrání. Alláh příkázáním modlitby myslí na dobro muslimů. Modlitba splňuje následující:

Modlitba především upevňuje víru v Alláhovu existenci. Tím, že se muslim modlí, naplňuje své srdce vírou v Alláhovo dobro. Jelikož se muslimové musí modlit pětkrát denně, modlitba posiluje víru v jejich každodenním životě. Pomáhá muslimům, aby si díky modlitbě uvědomili, že směřování k vysoké morálce, ctnostem a výtečnosti, je podle islámu pro člověka přirozeným pudem. Díky modlitbě se v muslimovi posiluje dobro, modlitbou „zapuzuje“ zlo. Modlitba se skládá jak z verbálního projevu, tak z fyzických pohybů. To není náhodné uspořádání. Dle islámu to má smysl, že se propojí fyzicky s duchovním, tělo s myslí. Jelikož je modlitba fyzicky i psychicky náročná, tak muslim, který ji vykonává, musí splnit následující podmínky:

- 1.) Tento jedinec musí být zdravý a svéprávný.
- 2.) Duševně přiměřeně vyzrálý. To znamená, že malé děti se modlit nemusí. Děti by se měly začínat seznamovat s modlitbou okolo sedmi let a začít ji provádět okolo dosažení 14 roku.

- 3.) Muslimská žena nesmí být v šestinedělí, nebo těhotná, jelikož při těchto stavech je fyzicky oslabená.

Aby byla modlitba platná, musí být splněny následující podmínky:

- 1.) Věřící musí být čistý. Jeho oblečení musí být také čisté. Místo, kde bude modlitbu vykonávat, musí být čisté. Věřící nesmí být neomytý po sexuálním styku.
- 2.) Věřící musí být přiměřeně oblečený. Pravidla jsou stanovena jiná pro ženy, jiná pro muže. Muži musí mít zakryté tělo od pupku po kolena. Ženy musí mít zakryté vše, kromě tváře, rukou a chodidel.
- 3.) Věřící musí mít záměr vykonat modlitbu sám ze sebe. Nesmí ho k tomu nikdo nutit. Modlitba by měla vycházet z vlastního přesvědčení. (Abd al- Átí, 2010)

Jak již bylo řečeno, jedině věřící, který je čistý, může vykonat modlitbu. Islám stanovuje velice přesná pravidla, jak se mýt a jak postupovat v případech, kdy je člověk v situaci, že není schopen se takto očistit. Před modlitbou je třeba si umýt ruce až po zápěstí a to třikrát za sebou. Dále si věřící musí umýt: nosní dírky, pravé předloktí, obličej, vnitřní stranu uší, nohy až po kotníky. Toto mytí se dělá vždy, po jakékoliv aktivitě. Dle islámu jsou aktivity, po kterých je třeba provést před modlitbou očistu celého těla a hlavy. Těmito aktivitami se myslí sexuální styk, ukončení menstruace, poluce u mužů ve spánku, na konci šestinedělí u žen. (Abd al- Átí, 2010)

Modlitba by se měla vykonávat alespoň pětkrát denně. Jsou stanoveny přesné časy, kdy by se měla vykonávat. Časy se řídí podle pohybu slunce.

- 1.) Časná ranní modlitba (*salátu l-fadžr*). Doba této modlitby připadá na dobu mezi úsvitem a východem slunce.
- 2.) Polední modlitba (*salátu z-zuhr*). Tato modlitba se vykonává v době, kdy slunce začne sestupovat ze zenitu do okamžiku, kdy je na poloviční cestě k západu.
- 3.) Odpolední modlitba (*salátu l-'asr*). Tato modlitba se má vykonávat v čase po uplynutí doby pro polední modlitbu. Je na ní čas do západu slunce.
- 4.) Modlitba po západu slunce (*salátu l-maghibr*). Doba na vykonání této modlitby je ohraničena západem sluncem a dobou, kdy zmizí z nebe červánky.

5.) Večerní modlitba (*salátu l-’iśá*). Čas na tuto modlitbu nastává po uplynutí doby vymezené pro modlitbu po západu slunce. Je to asi 1,5 hodiny po západu. (Abd al- Átí, 2010)

Čeští muslimové mohou využít webových stránek www.islamweb.cz, kde si mohou zjistit, v jakou hodinou modlitba začíná.

Kromě toho, že se muslimové mají modlit pětkrát denně, mají se také dostavit jedenkrát týdně – v pátek do mešity, ke skupinové modlitbě. Páteční modlitba je povinná jen pro muže, ženina účast na této skupinové modlitbě je na dobrovolné bázi. Modlitba se koná v čase, ve kterém by se jinak prováděla odpolední modlitba. Modlitba je vedena pod vedením *imáma*. Tato modlitba se provádí v mešitě, kde jsou stanovená jistá pravidla. Věřící by se měli dostavit čistě a slušně oblečení, žena musí mít zakryté tělo a vlasy. Po příchodu do mešity dochází k segregaci na základě pohlaví. Vepředu za imámem jsou dospělí muži, za nimi jsou nedospělé děti. Za nimi potom řada žen. Ženy jsou takto odděleny od mužů kvůli tomu, že modlitba se skládá i z fyzických pohybů jako je například ohýbání, nebo klečení. Proto ženy stojí až vzadu, aby nevyvolávaly v mužích sexuální touhu. (Abd al- Átí, 2010)

Půst (*sawm* nebo *sijám*)

Dle Sardara a Malika se půst nazývá *sawm*. Tento půst se má dle Koránu provádět v měsíce ramadánu. (Sardar & Malik, 2004) Islámské svátky se slaví podle lunárního kalendáře. Ramadán se slaví v devátém měsíci tohoto kalendáře. (Křikavová, Mendel, Muller, & Dudák, 2002)

V roce 2015 ramadán připadal na dobu od 18. června do 17. července. V roce 2016 ramadán začne 7. června a skončí 6. června 2016.¹

Ramadán Arabové považují za svatý. Půst má dvojí význam: tělesný a duchovní. Co se týká tělesného půstu, tak *sawm* zahrnuje oproštění od jídla, pití, kouření a sexuálních aktivit. Co se týká duchovní stránky věci, v měsíci ramadánu by se muslim měl zdržet všech špatných myšlenek, činů, nebo výroků. (Sardar & Malik, 2004)

Půst se ovšem drží pouze přes den. Povinnost se postit, začíná za úsvitu a končí tehdy, když Slunce zapadne. Na začátku dne se podle islámské tradice vysloví tzv. předsevzetí-*nija*. V měsíci ramadánu by se takto měli chovat všichni muslimové, kteří jsou dospělí a jsou duševně v pořádku. Jsou ovšem případy, kdy je možné se v měsíci ramadánu nepostit. To je v případě, že je muslim nemocný, či na cestách. Také ženy, které jsou těhotné, menstrující, nebo jsou

v šestinedělí, se postit nemusí. To, že se nemohli postit v daném měsíci, je ale od půstu zcela neosvobozuje. Tito muslimové a muslimky jsou nuceni půst nahradit. Jestliže muslim opravdu půst dodržuje, může se to negativně projevit v jeho každodenních aktivitách – přes den, kdy by měl pracovat, je vyčerpán a v noci, kdy by měl spát, si nahrazuje den. Měsíc ramadán tedy může být zatěžkávací zkouškou pro společnost, která je čistě muslimská. Znamená to, že ve společnostech čistě muslimských, existují skupiny obyvatel, jejichž povolání, si kvůli dobrému chodu společnosti, vynutilo, aby ramadán dodržovat nemuseli. Existují země, které přísně dodržují právo *šarí'a* – v těchto zemích se nedodržení půstu trestá vězení. To, že se muslim nepostil, jak měl, se hodnotí jako přestupek - *kuf*r. Ve společnosti, kde právo *šarí'a* není státním zákonodárstvím, čeká muslima, který nedodržuje ramadán, jen odsudek od kolegů a sousedů. (Křikavová, Mendel, Muller, & Dudák, 2002)

Zakát

Slovo *zakát* je velmi těžké přeložit do cizího jazyka. Je to něco jako dobročinnost, dar, odvádění určitého podílu z majetku věřícího. Tato povinnost je nařízená Alláhem a je v zájmu celé muslimské společnosti ji vykonávat. Překlad, který se nejvíce přibližuje k pravému významu je „očista“. *Zakát* totiž darujícímu umožňuje očistit se od chamtivosti a sobectví. Zároveň je *zakát* přínosný pro společnost, jelikož umožňuje její spravedlivější fungování. Potřební jsou zaopatření a darující jsou společensky odpovědní. (Abd al- Átí, 2010)

„Výše zakátu se vyměřuje, dle výše majetku věřícího. Dle Hammudaha 'Abd al- 'Átího *musí zakát odevzdat každý muslim, muž nebo žena, který v průběhu celého roku vlastní přibližně 85 g (nebo více) ryzího zlata nebo jeho ekvivalentu ve stříbře, penězích nebo zboží.*“ (Abd al- Átí, 2010, str. 109)

Zakát by v čistě muslimských zemích měl putovat do státní kasy, odkud by měl být spravedlivě rozdělen mezi potřebné. V ostatních případech by měl věřící poskytovat *zakát* lidem, kteří jsou v nouzi. *Zakát* se může poskytovat i organizacím. V zemích, kde je to právně možné, je dovoleno si *zakát* odečíst z daní. *Zakát* by neměl přijmout člověk, který sám má prostředky na to, aby *zakát* mohl někomu dalšímu poskytnout. (Abd al- Átí, 2010)

Hadždž

Hadždž je pouť do Mekky, kterou by měl alespoň jednou za život vykonat každý muslim. Muslim, který tuto pouť bude vykonávat, se nemusí snažit za každou cenu ji vykonat. Jestliže je muslim nemocný, nebo má dluhy, které ho od cesty odrazují, pouť podnikat nemusí. Jenom jedinec, který se kvůli cestě nezadluží a po vykonání cesty mu zbydou peníze na zajištění vlastní

existence a osob na něm závislých, má tuto pouť vykonat. Žena, která se rozhodne *hadždž* vykonat, by měla cestu podniknout se svým „bratrem“, jelikož ženy by neměly cestovat mimo domov samotné. (Abd al- Átí, 2010)

3.1.4 Ženy v islámu

Nošení pokrývky hlavy

Co se týče nošení šátku, Korán k tomuto tématu praví: „*Řekni věřícím, aby cudně klopili zrak a střežili své pohlaví – a to je pro ně čistší, vždyť Bůh dobře je zpraven o všem, co konají.*“ (Korán 24:30)

„*Proroku, řekni manželkám svým, dcerám svým i věřícím ženám, aby přitahovaly k sobě své závoje! A toto bude nejvhodnější k tomu, aby byly poznány a nebyly uráženy. A Bůh je odpouštějící, slitovný.*“ (Korán 33:59)

„*A řekni věřícím ženám, aby cudně klopily zrak a střežily svá pohlaví a nedávaly na odiv své ozdoby kromě těch, jež jsou viditelné. A necht' spustí závoje své na řadra svá. A necht' ukazují své ozdoby jedině svým manželům nebo otcům nebo tchánům nebo synům nebo synům svých manželů nebo bratřím nebo synům svých bratří či sester anebo jejich ženám anebo těm, jimž vládne jejich pravice, nebo služebníkům, kteří nemají chťice, anebo chlapcům, kteří nemají pojem o nahotě žen. A necht' nedupou nohama, aby lidé postřehli ozdoby, které skrývají. A konejte všichni pokání před Bohem, ó věřící, snad budete blažení!*“ (Korán 24:31)

Azim pokládá nošení šátku za ochranu ženy. Žena tak dává najevo svoji počestnost. Podle Azima nošení šátku není znakem dominance mužů, ale nošení šátku je pro ženino vlastní dobro. Podle Azima se tak ženy chrání. Chrání svoji počestnost, svoji reputaci. Žena tak usiluje, aby nebyla pokládána za nemravnou. (Azim, 2010)

Oproti tomu stojí interpretace Sardara a Malika, kteří tvrdí, že zahalování, jak ho známe z běžné praxe, tzn. zahalování celého těla a vlasů, případně i celého obličeje, je pouhým zkreslením Koránu. Tvrdí, že takhle byl Korán interpretován muži, aby se mohl kanonizovat islámský právní systém, jehož cílem je zamezit ženským právům. Podle těchto autorů se Korán pouze zaměřuje na skromnost a cudnost oblékání, jak ženy, tak muže. (Sardar & Malik, 2004)

Středověký islám ve scholastické podobě předpokládal, že z žen sálá přirozená sexuální energie, která láká muže, že žena je ve své podstatě vyzývavé stvoření. Ženy pak rozptylují muže, což v důsledku může vést až destabilizaci muslimské obce. Ženy totiž mají přirozený dar působit svojí sexualitou na muže, čehož by ale podle islámu neměly zneužívat. Měly by se

snažit zamezit působení ženského těla na mužovi nízké pudy. Jestli se žena zahaluje, by mělo hlídat celé muslimské společenství, protože je to v zájmu celé společnosti. (Křikavová, Mendel, Muller, & Dudák, 2002)

Na druhou stranu ale marocká socioložka a feministka Fátima Mernissiová uvádí v knize Pod závojem, že je to právě naopak. Dle Mernissiové společnost, kde se ženy zahalují, vyvolává v mužích sexuální frustraci. Jistě k tomu přispívá i segregace pohlaví a zakázaný předmanželský sex. Jelikož v takto nastavené společnosti nositeli změny mohou být pouze muži, dochází k pokrytectví společnosti. Muži jsou si vědomi, že se ve společnosti děje něco nepřírodního, když ženy musí chodit celé zahalené. Na druhou stranu nechtějí povolit, aby to byly jejich manželky, sestry nebo dcery, které by změnu ve způsobu odívání iniciovaly. Společnost je pak pokřivená a schizofrenní. Dle ankety, kterou Mernissiová provedla v Marrákeši, každý svobodný muž mezi 25. - 30. rokem by byl schopen zbavit panenství nepřeborné množství žen. Na druhou stranu všichni účastníci ankety tvrdili, že jejich snoubenka musí být panna. (Křikavová, Mendel, Muller, & Dudák, 2002)

Na následujícím obrázku lze vidět, jak jednotlivé typy zahalení vypadají v praxi:

Obrázek č. 1 Typy zahalení

Co se týká českých žen, které konvertovaly k islámu, předložím zde některé jejich myšlenky, co se týče zahalování. Daniela Attar, v rozhovoru pro internetový časopis kafe.cz, uvedla, že pro ni ze začátku bylo těžké přijmout myšlenku zahalování. Zvláště proto, že měla strach z negativních reakcí ostatních. Ze začátku si nošení *hidžábu* vyzkoušela na dovolené v Turecku. Tvrdí, že v Turecku si začala vážit svého těla. Došlo jí, že se předtím (i když

nechodila vyzývavě oblečená) oblékala hlavně pro muže. Tím se degradovala na fyzický objekt pro mužskou touhu. Daniela Attar si myslí, že ženy v Evropě nechápou, že ženino tělo je pro ni největší majetek a skvost. Proto by, podle ní, její nezahalené tělo měl vidět jen manžel, příbuzní, či kamarádky, ale rozhodně ne neznámý muž.²

Jitka Aldhoun, která poskytla rozhovor pro Reportér magazín, na začátku také pochybovala o tom, jestli se má zahalovat. Její tehdejší učitel arabštiny jí ovšem řekl, že si myslí, že nosit hidžáb, nebo jiný druh závoje, dle jeho interpretace Koránu, není nutné. Dnes Jitka Aldhoun hidžáb nosí a nošení ji dodává pocit osvobození. Tím myslí, že muži neřeší její fyzický vzhled, neřídí se jí na nohy, či vlasy, nebo na prsa, ale zaměřují se spíše na její osobnost.³

Známa česká muslimka Romana Červenková, pro internetová zprávy idnes.cz uvedla, že hidžáb nosí vždy, když jde mimo domov, protože to je náboženská povinnost. Jelikož doma nošení hidžábu není povinnost, doma ho odkládá.⁴ V jiném rozhovoru ale zmiňuje, že niqáb by nosit nedokázala. Jednak by v České republice pravděpodobně vzbuzovala příliš velký strach a také jí vadí černá barva niqábu.⁵

Nošení šátku v islámských zemích je většinou nutností, v evropských zemích je to velmi kontroverzní téma. Někteří argumentují tím, že zákaz nošení šátků by byl projevem diskriminace. Diskriminace v České republice není přípustná, dle Jany Smiggels Kavkové, ředitelky Fóra 50, by zákaz nošení šátku přímo kolidoval se základními lidskými právy, které jsou pro Českou republiku garantované Ústavou. Existuje i opačný názor, který zastává Jiřina Dienstbierová, ředitelka Rady pro mezinárodní vztahy. Ta tvrdí, že náboženství je to soukromá záležitost, a proto by v České republice, která je sekulární stát, neměla zasahovat do veřejného života, do fungování státních institucí.⁶

Veřejná ochránkyně práv Anna Šabatová musela v roce 2014 řešit konkrétní případ, který se týkal nošení šátku na střední škole. Tato kauza se týkala Střední zdravotnické školy v Praze, která zakázala somálské studentce nosit během vyučování hidžáb. Následně studentka na této škole přerušila svoje studium. Škola toto rozhodnutí zdůvodnila tím, že školní řád zakazuje jakoukoliv pokrývku hlavy během vyučování. Veřejná ochránkyně práv poukázala na to, že v České republice není žádný právní předpis, který by tyto věci řešil. Právo České republiky nestanovuje nějaká zvláštní přísnější pravidla, která by se týkala užívání náboženských symbolů ve veřejném prostoru. Podle Šabatové je zřejmé, že školní řád, který zakazuje pokrývku hlavy, cílí hlavně na nošení čepice, nebo kapuce. Ombudsmanka tedy tvrdí, že došlo k nepřímé diskriminaci. Inspektorát České školní inspekce, na základě informací, které dostala

od této střední školy, se identifikoval s rozhodnutím Střední zdravotnické školy v Praze. Ombudsmanka doporučila Inspektorátu, aby její stanovisko zohlednil. Inspektorát České školní inspekce situaci prošetřil a na základě toho schválila školská rada jiné znění školského řádu. V tomto novém školském řádu zůstala podmínka chodit do školy bez pokrývky hlavy. Je ale možné udělit výjimku na základě náboženského vyznání.⁷ Nyní se kauza dostala znovu do popředí, jelikož bývalá studentka tuto střední školu zažalovala. Její právnička na začátku roku 2016 podala na školu žalobu. Verdikt ještě nepadl. Žaloba je nyní u Obvodního soudu pro Prahu 10.⁸

V dalších evropských zemích se již podobné kauzy také řeší. V roce 2010 bylo ve Francii rozhodnuto, že nošení niqábu, nebo burky na veřejnosti je nepřípustné. Žena, která by tento zákaz porušila, může dostat pokutu 150 Eur (v přepočtu asi 3 800 Kč), nebo bude nucena chodit na hodiny, které mají za cíl vychovávat k občanství. Ženě může být přikázáno i obojí. Jestliže by příslušný orgán zjistil, že žena byla k nošení niqábu, nebo burky nucena jejím mužským příbuzným, nebo manželem, tento muž může dost pokutu 30 000 Eur (v přepočtu na české koruny asi 760 000) a roční vězení.⁹

Manželství

Dle islámského práva má žena a muž v manželství jiné práva a povinnosti. Dle práva šaría, stejně jako v křesťanství, je manželský závazek před Bohem na celý život. Na rozdíl od křesťanství ho lze v krajním případě zrušit. To buď rozvodem ze strany manžela, nebo žádostí ze strany ženy. Před vstupem do manželství by se měli snoubenci dobře poznat. Dobře poznat vylučuje, dle Koránu, nemorální, podvodné chování. To znamená, že stejně jako v křesťanství, by spolu snoubenci neměli mít pohlavní styk. Při hledání a výběru partnera, by se muž a žena, měli každý zaměřit na jiné kvality a vlastnosti druhé strany. Muž by si měl budoucí manželku vybírat především podle tzv. trvalých vlastností. To znamená, měl by se zaměřit na ženinu zbožnost a náboženskou stálost. Muž by se neměl nechat pouze ovlivnit ženiným atraktivním vzhledem, nebo jejím bohatstvím, či rodinou, která má v komunitě vysokou prestiž. Žena se může ujistit, že její budoucí manžel, bude někdo, koho bude moci respektovat, milovat a že to bude někdo, kdo jí udělá šťastnou. Lze tedy z ženiny strany odmítnout nevhodného nápadníka, který nebude splňovat výše uvedená kritéria. (Abd al- Átí, 2010)

Muslim, který chce uzavřít sňatek, musí být dospělý. Nesmí být zbaven svých práv a musí být buď svobodný, nebo ženatý s maximálně třemi dalšími ženami. To, že si muži mohou vzít více žen a ženy jen jednoho muže, posvěcuje Korán. Dle Koránu si muž může vzít maximálně

4 manželky, jestliže se o ně řádně dokáže postarat. „*Berte si za manželky ženy takové, které jsou vám příjemné, dvě, tři, čtyři, avšak bojíte-li se, že nebudete spravedliví, tedy vezměte si jen jednu nebo ty, jimž vládnou pravice vaše. A tak se nejlépe vyhnete odchýlení.*“ (Korán 3) Pro ženu musí mít muslim dar, který je předem dohodnutý a nazývá se *mehr*. Často to bývá finanční obnos, nebo nějaké drahé kovy. Ženich musí při obřadu říct svůj souhlas se sňatkem nahlas.¹⁰

Žena musí být muslimka, židovka nebo křesťanka. Stejně jako muž musí být dospělá, svéprávná a svobodná. K tomu, aby svatba proběhla podle práva šaría, musí budoucí nevěsta dostat svolení *waliho*. *Walí* je pro ženu její ochránce, nebo poručník. Nejčastěji to bývá v muslimských zemích bratr, či otec. Může se stát, že budoucí nevěsta nikoho takového nemá, tak *waliho* může zastoupit jiný důvěryhodný muslim. Nevěsta nemusí svůj souhlas se svatbou dát najevo výslovně, stačí její kývnutí, nebo mlčení. Mlčení se vysvětluje jako souhlas.¹¹

Vidíme tedy, že postavení muže a ženy je rozdílné. Tento rozpor vysvětluje český orientolog Bronislav Ostránský. Muži si mohou vzít židovku, nebo křesťanku, ale ne ateistku. Ženy si „nemuslima“ vzít nemohou. Je to proto, že výchova dětí od určitého věku náleží otci. Kdyby si muslimka vzala „nemuslima“, je pravděpodobné, že dítě by se nevychovalo v muslimské víře. To by vedlo k problémům.¹²

Potom, co ženich požádá nevěstu o ruku, je třeba, aby svatba byla uskutečněna do 3 měsíců, jinak se zasnoubení musí obnovit. Bývá pravidlem, že budoucí nevěsta se ženichem nemůže být o samotě. Svého nastávajícího může vídat pouze v přítomnosti bratra, či otce. Bývá při setkání s budoucím manželem zahalená.¹³

Co se týká samotného svatebního obřadu, je důležité, aby na svatbě byl přítomen oddávající, často ímám. Ten by měl pronést krátkou řeč k Bohu. Tato prosba k Bohu se nazývá *du'a*. Také by měli být přítomni dva svědci – muži. Je dobré, aby svatba probíhala veřejně. Stejně jako na svatbě české, po obřadu následuje hostina. Při hostině, se ale ženy nemíchají s muži. Muži a ženy mají oddělené prostory. Je to zdůvodněno tím, že ženy pak můžou, když jsou jen mezi sebou, sundat své šátky, volně tancovat a slavit svatbu. V českých mešitách může být po nevěstě požadováno, aby znovu vyslovila svědectví šahády. Také, aby doložila, že se dle právního řádu může vdát. Například křestní listem, nebo potvrzením o rozvodu apod. Touto svatbou je manželství uznáno před Alláhem. Jestliže muslim uzavře státní sňatek s českou ženou, například na radnici, podle islámu jsou stále svobodní. A jestliže jsou svobodní, neměli by se vzájemně dotýkat, či spolu mít sexuální styk. Tato svatba má tedy duchovní rozměr. Dle českého právního řádu, svatba dle práva šaría nemá právní platnost. V České republice je proto

vhodné mít svatbu dvojí, aby manželství bylo uznáno jak Bohem, tak právním řádem České republiky.¹⁴

V islámu mají manžel a manželka jiné povinnosti. Hlavním úkolem manžela vůči manželce je rodinu zaopatřit. To znamená, že by manželka i rodina měla mít kde bydlet a co jíst. Bydlení by mělo odpovídat jisté kvalitě, mělo by být pro ženu a rodinu pohodlné. Manžel by měl manželku i děti šatit a starat se, aby jim bylo umožněno dobře žít. Manžel by svým chováním neměl způsobit manželce bolest, či žal. S manželkou by se ze strany manžela mělo zacházet laskavě a spravedlivě. Měl by také manželce dopřávat dostatečnou pozornost. (Abd al- Átí, 2010)

To, že si Alláh přeje, aby se manželé chovali vlídně ke svým ženám, stvrzuje i *hadísa*, která praví, „*že nejlepší věřící jsou ti, kteří se chovají dobře ke svým manželkám.*“¹⁵

Na druhou stranu Korán obsahuje jeden verš, který říká: „*Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jednomu z vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých (ženám). A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je! Jestliže vás jsou však poslušny, nevyhledávejte proti nim důvody! A Bůh věru je vznešený, veliký.*“ (Korán 4:34) To, že dle Koránu je možné ženu bít, považuji vzhledem k povaze sociální práce za natolik závažné, že jsem v tomhle ohledu pátrala více. Napsala jsem e-mail Muslimské obci v Praze. Psala jsem, jak lze vysvětlit tento verš, jestli je opravdu přípustné ženu dle Koránu bít. Dostalo se mi této odpovědi: „*...ohledně tohoto verše jsem osobně slyšel názor, že český překlad je v několika místech nepřesný. Celý verš potřebuje také výklad, aby člověk dobře a správně pochopil jeho význam. V tuto chvíli bych vás odkázal na webové stránky www.e-islam.cz, kde možná najdete komentář k tomuto verši...*“ Podívala jsem se tedy na webové stránky www.e-islam.cz. Podle nich je přípustné ženu mírně uhodit. Mírně znamená, že žena by po uhození neměla mít modřiny, ani jiné zranění. Tento úder by ženu neměl bolet. Tento úder by měl být spíš symbolický, něco jako gesto úderu dřívkem na čištění zubů. Žena si toto potrestání dle islámu „zaslouží“ až v případě, že selžou další výchovné prostředky ze strany manžela. Nejdříve manžel dá ženě jen radu, jak by se měla vhodněji chovat. Jestliže manželka radu manžela neposlechne, tak jí muž potrestá tak, že s ní nebude udržovat intimní styk, ve společném loži bude chladný, otočí se k ní zády. Jestliže i tento prostředek ke zlepšení ženina chování selže, potom je možné, aby muž manželku fyzicky potrestal. Toto je vypsáno v *hadíthě* Sahíh Muslim: „*...Pokud tak učiní, opusťte je v posteli, udeřte je, jen tak abyste jim nijak neublížili, a pokud vám budou poslušny, pak si nevymýšlejte neoprávněné důvody, za které byste*

je trestali. Zajisté, vy máte nad vašimi ženami práva a ony mají práva nad vámi. Vaše právo je zakázat jim, aby dovolovaly vstup do vašich domů a sezení v nich s těmi, které vy si nepřejete a jejich právo je, abyste je dostatečně šatili a živili." ¹⁶

Další vysvětlení bití žen ze strany manžela vysvětlovala muslimka, která na své webové stránce z bezpečnostních důvodů nesdílí své jméno. Tato žena vystudovala bakalářský obor Islámská studia a muslimkou je již několik let. Na svých stránkách k tomuto tématu dává vysvětlení šejcha Mohamada al Ghazeli. Dle toho šejcha existují dva důvody, kdy je možné ženu udeřit. Prvním důvodem je, když je žena chladná, vystupuje nadřazeně vůči svému manželovi a bezdůvodně odmítne se svým manželem sexuální styk. Dalším důvodem k oprávněnému důvodu udeřit manželku je, když žena do jejich společné domácnosti vpustí určitého jedince. Jedince, kterého manžel z nějakého důvodu nemá rád. Kvůli tomuto činu manželky, je ohrožena rovnováha manželství a manželé se mohou „dostat do řeči“. Potom je tedy dle Šejcha možné ženu udeřit. Stejně jako na stránkách e-islam.cz však žena nesmí být udeřena příliš silně. Může být udeřena jen pomocí *siwaku*. Siwak je klacík, který svou velikostí připomíná zubní kartáček. ¹⁷

Autorka práce, ale poukazuje, že zde existuje rozpor mezi tím, jak islám chápe postavení ženy v domácnosti a jak je tomu v české společnosti. Dle českého trestního práva by se tento čin mohl ocitnout u soudu jako páčání trestného činu domácího násilí. Dle paragrafu 199 trestního zákoníku: (1) *Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta.*

(2) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem,

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,

c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo

d) páchá-li takový čin po delší dobu.

(3) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1*

a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo

b) smrt.

Co se týká týrání, dle soudní praxe, to je „*zlé nakládání s osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří*“.¹⁸

Manželka by se měla o rodinu starat „zevnitř“. Měly by se snažit, aby manželství fungovalo úspěšně. Měla by se starat, aby se manžel cítil v manželství dobře, měla by naplňovat jeho potřeby. Žena musí být manželovi věrná, nesmí dopustit, aby jinému muži dala záminku k něčemu nevhodnému. Z tohoto důvodu, když manžel není doma, nesmí přijímat cizí muže, ale ani bez jeho svolení nesmí přijímat od mužů žádné dary. (Abd al- Átí, 2010)

Žena by měla být vždy, kromě výjimek jako je například šestinedělí, ochotná k sexuálnímu styku s manželem. V tomto ohledu se hovoří pouze o potřebách muže, nikoliv ženy. Není zde řešeno, co se děje, jestliže žena chce pohlavní styk a muž nikoliv. Oproti tomu je popsáno, že jestliže muž chce pohlavní styk, nemá žena právo, kromě opodstatněného důvodu, pohlavní styk odmítnout. Podle sunnitské interpretace je dokonce ze strany muže možnost ženu za odmítnutí sexuálního styku ji zbavit možnosti přístřeší, či stravy. Manželka by se měla také snažit, aby pro svého manžela byla stále atraktivní. Dle islámského práva je sex důležitý, jelikož vede k plození dětí. A je to taky možnost, jak mezi sebou manželé mohou nejlépe komunikovat. (Křikavová, Mendel, Muller, & Dudák, 2002)

Rozvod

Přestože je rozvod v islámu povolen, „*jde o poslední, nouzové východisko. Prorok je líčí jako něco, co Bůh má nejméně rád ze všech opatření, která jsou povolena*.“ (Abd al- Átí, 2010, str. 180) Nejdřív by se o nápravu manželství měli starat sami manželé. Jestliže touto cestou rozvodu nejde zabránit, je vhodné, aby byli vybráni dva smířčí svědci. Jeden svědek by měl zastupovat manželku, druhý manžela. Tyto osoby mají za cíl pokusit se manžely smířit a zabránit rozpadu manželství. Jestliže všechny prostředky selžou a rozpad manželství je neodvratitelný, tak dle autorky práce, zde dochází k hrubému rozporu mezi právy muže a právy ženy. Muž má právo se rozvést, žena má právo na něco „obdobného“. Ženy se rozvedou smlouvou (*chal'*). Jestliže se muslim chce rozejít s ženou, stačí mu k tomu jakýkoliv důvod. Manžel musí manželce třikrát zopakovat, že je s ním rozvedena. Korán ovšem stanovuje čekací lhůtu. Ta je zavedena proto, aby byl čas na vyřešení manželských problémů. Také na to počkat, jestli není manželka těhotná. Toto období se zpravidla stanovuje na tři menstruační cykly ženy. (Abd al- Átí, 2010)

Ženě, která se chce rozvést, by měl být *chal'* povolen. Jinak je to zbytečná krutost vůči

ženě, aby setrvala v manželství, ve kterém není šťastná. Žena musí manželovi vrátit věno. Může se stát, že soud rozhodne, že lze ženě část věna ponechat. Například když manžel manželku týral. V tomto případě se stanovuje čekací lhůta pouze měsíc. (Spencer, 2006)

Ekonomické postavení žen v islámu

Žena má z ekonomického hlediska zcela výjimečné postavení. Ona sama nemusí vydělávat, či se snažit sehnat peníze pro sebe, nebo rodinu. Dle islámského pojetí je to muž, který musí finančně zaopatřit ženu a děti. Žena má ve svém okolí vždy někoho, kdo má povinnost se o ní finančně postarat. V době, kdy je ještě dítě, je to otec, popřípadě bratr. V dospělosti, když se provdá, je to manžel. V případě ztráty manžela to je syn, kdo má povinnost se o matku starat. Může se stát, že žena nikoho z vyjmenovaných ve svém okolí nemá. Ani potom se nemusí obávat, že bude bez financí. O ženu by se měl postarat stát, respektive společnost. (Abd al- Átí, 2010)

S tímto ale přichází obava, jestli může země, která je čistě muslimská, prosperovat. K tomu se vyjadřuje ve své diplomové práci Kamila Klingorová, která zjistila, že dle Rudša právě tato skutečnost, že ženy nemusí pracovat, je příčinou chudoby muslimských zemí, Dle Kropáčka dokonce prostředí, ve kterém jsou muži a ženy oddělovány, přičemž ženy jsou odsouvány mimo ekonomické dění, potlačuje v muslimech soutěživost. (Kropáček in Klingorová, 2013)

Muslimská žena a práce

V islámské společnosti se vedou diskuze, jestli žena vůbec může pracovat. Důvodem těchto diskuzí je to, že žena se má primárně starat o rodinu. Finančně by rodinu měl zabezpečit manžel. Dle autorky práce je ale tento stav, kdy se o rodinu finančně stará pouze jeden dospělý, pro většinu české populace nereálný a neudržitelný. Radikální duchovní zmiňují, že žena by se měla zdržovat pouze doma a proto by do práce chodit neměla. Vychází přitom z tohoto verše Koránu: *„Ženy prorokovy! Nebud'te jako lecjaká jiná žena! Chcete-li být bohabojné, pak nebud'te příliš poddajné v řeči své, aby po vás nebažil ten, v jehož srdci je choroba, nýbrž mluвьте slova vhodná! Zdržujte se důstojně ve svých domech a nestavte na odiv ozdoby svoje podle způsobu dřívější doby nevědomosti! Dodržujte modlitbu, dávejte almužnu a buďte poslušné vůči Bohu a poslu Jeho! Bůh chce pouze odstranit od vás špínu, lidé domu, a chce vás očistit úplným očištěním.“* (Korán 33:32-33) Současný indický muslim Waris Mazhari tvrdí, že tento verš Koránu se nedá interpretovat, že ženy vůbec nemají, kromě nejdůležitějších okolností, vycházet z domu. Zprvce se podle Mazhariho tyto verše vztahují pouze na Prorokovy ženy a za druhé se to musí aplikovat na dnešní moderní svět. V tomto moderním světě Mazhari nevidí žádný

problém v tom, aby žena pracovala a to dokonce i spolu s mužskými pracovníky. Žena by vždy měla zůstat při kontaktu s muži skromná a cudná. Mazhari zmiňuje, že i v době, kdy žil Prorok Muhammad, ženy a muži spolu navzájem komunikovali. Proto nevidí žádný problém v tom, aby žena pracovala mimo domov. Mazhari ale, stejně jako všechny islámské publikace a články, zdůrazňuje, že na prvním místě by měly být děti a manžel, rodina. Není přípustné, aby rodina kvůli ženinu zaměstnání strádala.¹⁹

Mazhari má moderní pohled na svět, ale i tradičnější islámské zdroje se shodují, že muslimská žena pracovat může. Jsou ale zde určitá omezení oproti mužům. Žena by dle islámského vidění světa měla mít jasně nastavená priority. Může pracovat, či se jinak zapojovat do veřejného života, ale na prvním místě by pro ni měla být rodina. Je to odůvodněno tím, že výchova dětí je nejdůležitější pro budoucnost celé společnosti. Žena jako matka je k tomu nejlépe uzpůsobena. Žena dle islámu chce opečovávat, cítit se potřebná a je založená více emocionálně. Žena je trpělivá. Muž je více vznětlivý. Také je více racionálně založený. (Abd al- Átí, 2010)

Dle islámské webové stránky <http://islam.stackexchange.com> je ženino místo v domácnosti. Vycházet z domu by měla jen v odůvodněných případech. Dle této stránky ovšem islámští učenci ženě pracovat nezakazují. Dle jejich názoru je u některých profesí žádoucí, aby je vykonávala žena. Týká se to například gynekoložek, učitelek, zdravotních sester.²⁰

Podle Dr. Zakira Naika, jsou ovšem některé profese pro muslimskou ženu či dívku zcela nepřípustné. Dr. Zakir Naik je vedoucí islámské nadace pro výzkum v Indii. Dle jeho názoru by se ženy měly vyvarovat profesí jako je modelka, či herečka. V těchto profesích dle Dr. Zakira Naika totiž žena vystavuje na odiv své tělo a krásu, což je dle islámu nepřípustné.²¹

Webová stránka <http://www.irf.net/drzakirnaik.html> stanovuje cíle, které jsou pro české muslimky nereálné. V pracovním prostředí se nesmí vyskytovat muži. Jestliže v takové práci jsou zastoupení i muži, musí být od žen odděleni. V případě, že je nutné jednat s nějakým cizincem-mužem, mělo by se to dít prostřednictvím ženina opatrovníka-manžela, otce, nebo dospělého syna. Například v případě zdravotních sester, nebo doktorek, by jejich pacientky měly být jen dívky, či ženy. Žena musí pamatovat na to, aby kvůli práci nezanedbávala svoje děti, či manžela. Péče o ně by měla být pro ženu na prvním místě.²¹

Aby muslimská žena mohla pracovat, musí být splněny určité podmínky. Za prvé, jestliže je žena vdaná, její manžel jí musí práci schválit. Jestliže není vdaná, práci jí musí schválit její opatrovník. Opatrovník, nebo manžel ale může poukázat na to, jak negativně by mohla práce ovlivnit péči o domácnost nebo děti. Žena musí zajistit, jak budou její děti zaopatřeny bez její přítomnosti. Práce, kterou žena bude vykonávat, musí být taková, která je vhodná pro ženu vzhledem k jejím schopnostem. Zaměstnavatel nesmí obchodovat s něčím, co je v rozporu s islámskou vírou, nebo dělat aktivity, která jsou v rozporu s Koránem. To se týká například prodeje alkoholu, hazardních her apod. Žena musí do práce chodit oblečená podle islámské víry, musí nosit pokrývku hlavy. V práci by žena stále měla zachovávat cudnost a slušnost. Pro některé ženy může být problém, jak zvládnout neformální stránku práce, hlavně vztahy se spolupracovníky. Muslimka Fedwa uvádí, že se nejdříve chtěla zařadit mezi ostatní spolupracovníky. Chodila s nimi tedy na pracovní obědy. Při těchto obědech se začaly rozebírat věci, které Fedwě nebyly příjemné. Mluvílo se například o pití, nebo o předmanželském styku s příslušníky opačného pohlaví. Fedwa se tedy rozhodla radši tyto obědy s kolegy vynechávat, aby kvůli tomu neznecitlivěla a nerezignovala na islámské tradice a zvyky. Stejný postup zvolila i muslimka Layla. Ta ovšem měla v práci další tři muslimské kolegyně, takže se socializovala jen s nimi. Jedli společně, při jídle studovali islám v soukromých *halaqhech* (malá islámská studijní skupinka). Každý pátek se po jídle modlily v zasedací místnosti. Velkým problémem v západních zemích je nošení hidžábu do práce. Například výše zmiňovaná muslimka Layla nejdříve ani hidžáb nechtěla nosit na pracovní pohovory. Bála se, že s hidžábem nemá možnost zaměstnání získat. Pak si ale uvědomila, že Alláh je ten, kdo jí práci najít pomůže a hidžáb na pohovory nosila. Práci jako zubní dentistka si nakonec našla.²³

Přesto ale muslimky, které nosí hidžáb do práce, zažívají kvůli tomu nepříjemnou pracovní atmosféru. Muslimka Fauzia, která pracuje v bankovním sektoru, si stěžuje na šikanu ze strany kolegů. Ti si z ní dělali legraci, říkali jí „dívka s kapesníkem na hlavě“. Pro ně to bylo vtipné, ale pro muslimku Fauziu to bylo velice bolestivé. Cítila se jako by byla nedůležitá, jako by nestálo za to, aby ji kolegové říkali pravým jménem, aby ji skutečně poznali. Fauzia zmiňuje, že to, že je muslimkou, není celá její identita. Má víc věcí, které může nabídnout. To ale kolegové v práci nebrali v potaz.²⁴

Na závěr této podkapitoly bych chtěla uvést, že vzniká rozpor mezi islámským vnímáním ženského postavení a tím, jak ženská práva vnímá „západní“ společnost. Muslim si představuje, že tím, že žena nemusí chodit do práce a manžel jí dává peníze na užívání, jí chrání a dává jí víc, než může „západní“ společnost. Jenže žena ze „západní“ společnosti to bere jako

diskriminaci. Tato žena chce mít stejná práva jako muž. Když situaci aplikujeme na Českou republiku, některá muslimská pravidla zde ani nelze aplikovat. Většina rodin je v takové ekonomické situaci, že není možné, aby se rodinu snažil uživit jen jeden dospělý. Dle autorky této diplomové práce také tím vzniká jistá moc muže nad ženou, jelikož je to on, kdo jí dává peníze. Muslimové to považují za něco, co je pro ženu příjemné, ale „západní“ žena to může vnímat jako ponížení. Dle autorky práce je zde také vidět, že islámská společnost si představuje, že ženy a muži jsou odlišné bytosti, které prakticky nemají nic společného. Taková společnost, která důsledně odděluje tzv. „ženský“ a „mužský“ element, nemůže dle autorky práce, dobře fungovat. Ve společnosti, kde se muži a ženy důsledně oddělují, může vzniknout mylný doje, že ženy a muži mají být spolu jen kvůli sexuální aktivitě. Tohle vidění světa ještě podporuje to, že když se přece jenom muslim a muslimka dostane do styku, musí klopit oči a chovat se co nejucudněji. V takové společnosti vznikne dojem, že muži jsou zvířata, kterým jde při kontaktu se ženou jen o sexuální uspokojení. Paradoxně to nakonec tak je. Sexualita je nepřírozeně potlačována. Muži nakonec opravdu začnou jevit sexuální zájem i při pouhém, třebaže nechtěném, dotyku ženy. Muslimští muži, kteří se poté dostanou do západní společnosti, mohou mít pokřivené vnímání západních žen. Mohou si myslet, že žena sexuální pozornost vyžaduje jen tím, že například nosí upnuté džíny. Muži se pak mohou cítit v právu, když zaútočí na ženu. Ženy by se totiž, dle islámu, měly samy chránit před nechtěnou pozorností mužů. Na druhou stranu muslimská společnost ale příliš neřeší ženskou sexualitu. Žena musí být v tomto ohledu manželovi vždy po vůli, ale jak je to obráceně, se v islámu již neřeší.

Autorka této diplomové práce uvádí, že muslimská společnost zdůrazňuje „ženské“ vlastnosti a „mužské“ vlastnosti. „Mužské“ vlastnosti jsou podle muslimů více racionální a „ženské“ vlastnosti více emocionální. Zvláště v současné době, kdy se zveřejňují nejrůznější výzkumy, že ženský a mužský mozek se nijak neliší, považuje autorka práce toto za něco, co škodí společnosti. Dle tohoto názoru pak vznikají „mužské“ a „ženské“ profese. Jak se ukazuje například v sektoru školství, kde chybí mužští pracovníci, to není dobré řešení.

Dle autorky práce s rostoucí muslimskou migrací může docházet k některým rozporům a problémům ve společnosti. Společnost, zvláště sociální práce, by se měla na tento problém dobře připravit.

3.1.5 Konverze k islámu

„Přijetí islámu může být učiněno vyslovením níže uvedeného svědectví, a to s přesvědčením a pochopením jeho významu: „*Ašhadu an lá 'iláha 'illa 'l-láh wa ašhadu 'anna Muhammadan rasúlu 'l-láh.*“ Jehož překlad je: *"Vyznávám, že není boha kromě Boha (Alláha), vyznávám, že Muhammad je Posel Boží (Alláhův)."* Když někdo vysloví toto svědectví s přesvědčením, pak se stává muslimem/muslimkou.²⁵ Toto funguje teoreticky, v praxi mají být ještě přítomni svědci a má být proveden úřední zápis. (Janda, 2009)

3.1.6 Islámská komunita v ČR

Přestože se islám mohl v České republice plně rozvíjet až po roce 1989, již dnes v roce 2016, je zde muslimské zastoupení. Dle sčítání lidu, domů a bytů je v České republice 3 358 muslimů. Z tohoto počtu se k Ústředí muslimských obcí, jako k oficiální muslimské církvi, hlásilo 1 437 osob a k islámu jako takovému 1 921 osob. Co se týče rozložení muslimů podle krajů, nejvíce muslimů se nachází dle tohoto sčítání v kraji Hlavní město Praha. Muslimů, hlásících se k Ústředí muslimských obcí a žijících v tomto kraji, bylo 518. Muslimů, hlásících se k islámu a žijících v kraji Hlavním město Praha, bylo v roce 2011 683.²⁶

Dle rozdělení výsledků sčítání lidu na náboženství a pohlaví, vyšly následující výsledky: více mužů než žen se přihlásilo k Ústředí muslimských obcí. Konkrétně se k Ústředí muslimských obcí přihlásilo 939 mužů a 498 žen. Také k islámu, jako takovému, se přihlásilo více mužů než žen. Konkrétně se k islámu v roce 2011 přihlásilo 1 395 mužů, 526 žen.²⁷

Tato čísla ovšem nemusí být přesná, jelikož nikdo nemůže ověřit pravdivost poskytnutých údajů při sčítání lidu, domů a bytů. Dle Kristýny Jindrové, která na toto téma úspěšně obhájila bakalářskou práci na Fakultě humanitních studií, je počet muslimů v České republice odhadován na 20 000. Také se podle Jindrové počet českých (i slovenských) žen, které konvertují k islámu, bude postupně zvětšovat.²⁸

Vydání časopisu Naše Praha 10 v šestém čísle roku 2016 uvádí, že počet muslimů v České republice se odhaduje na 30 000. V hlavním městě Praha podle tohoto časopisu žije odhadem 5 000 až 10 000 muslimů. Většina zde žije již od 70. a 80. let 20. století. Další větší vlna muslimů do České republiky dorazila po roce 1990. Co se týká skladby těchto muslimů, jsou to z velké části muslimové ze zemí Středního východu, nebo z Bosny či Kosova. Tedy ze zemí, kde v té době probíhala válka. Většinou přišli do tehdejšího Československa za účelem studovat buď medicínu, nebo technické obory. Magazín Naše Praha 10 uvádí, že tito muslimové jsou integrováni do společnosti a není třeba se z jejich strany obávat islamismu. Nejvíce muslimů

žije v Praze, Teplicích, nebo v Brně. Větší procento muslimů se nachází i v Hradci Králové, nebo v Karlových Varech. Muslimové, kteří žijí v České republice, jsou v převážné většině sunnité, jen menší procento jsou šíité. Turečtí muslimové jsou dle tohoto časopisu skupina, které se oproti ostatním muslimům vymezuje, mají i své vlastní modlitebny. (Kuptík, 2016)

V České republice jako oficiální muslimská církev existuje Ústředí muslimských obcí. Toto ústředí vzniklo, aby sjednotilo muslimskou komunitu v České republice. Ústředí muslimských obcí navázalo na tradici Muslimské náboženské obce. Tato obec byla založena v roce 1934 a od roku 1990 byla reprezentovaná profesorem Mohamedem Alí Šilhavým. Od 17. 9. 2004 je Ústředí muslimských obcí zaregistrováno jako právoplatná registrovaná církev. Ústředí muslimských obcí zastřešuje tři muslimské organizace a to konkrétně: Muslimskou obec v Praze, Muslimskou obec v Brně a Muslimskou obec v Teplicích. Muslimská obec v Praze působí v následujících krajích: Hlavním městě Praha, Středočeském, Jihočeském, Plzeňském, Karlovarském, Libereckém, Královéhradeckém, Pardubickém. Muslimská obec v Brně působí v těchto krajích: Jihomoravském, v kraji Vysočina, Olomouckém, Moravskoslezském, Zlínském. Muslimská obec v Teplicích působí jen v jednom kraji, Ústeckém.

Ten, kdo chce být členem Ústředí muslimských obcí, musí splnit následující podmínky:

- být muslimem/muslimkou, tzn. alespoň vyslovit šahádu
- nesmí být členem jiné státem registrované církve
- podat písemnou přihlášku s notářsky ověřeným podpisem
- být občanem České republiky, nebo mít dlouhodobý, či trvalý pobyt na území České republiky

Předsednictvím Ústředí muslimských obcí se potom rozhodne o jeho přijetí. ²⁹

Člen MOT má právo:

- *účastnit se všech bohoslužeb a náboženských obřadů v muslimských modlitebnách nebo mimo ně, dále má právo účastnit se kulturních, vzdělávacích, sociálních a dalších programů, organizovaných MOT,*
- *hlasovat a volit na shromážděních členů MOT, pokud dosáhl věku 16 let a pokud je členem MOT nejméně 1 rok,*
- *být volen do všech orgánů MOT a UMO, pokud dosáhl věku 18 let a je členem MOT*

nejméně 2 roky,

- *účastnit se práce v komisích, pokud dosáhl věku 16 let a být volen do jejich čela, pokud dosáhl věku 18 let*

Člen MOT má povinnost:

- *ctít zásady islámské víry,*
- *dodržovat Statut UMO, respektovat usnesení a rozhodnutí všech orgánů MOT a UMO a jednat vždy tak, aby nepoškozoval zájmy MOT a UMO,*
- *účastnit se shromáždění členů MOT. V případě, že se shromáždění členů MOT nemůže zúčastnit, dodá předsednictvu MOT písemnou omluvenku, a to nejpozději do 1 měsíce po konání shromáždění.*
- *chránit a šetřit majetek MOT a UMO,*
- *platit členské příspěvky ve stanovené výši a termínu, pokud jsou stanoveny,*
- *do 30 dnů oznamovat předsednictvu MOT změny osobních údajů, které jsou předmětem členské evidence.*
- *dodržovat zákony České republiky a respektovat její ústavu.* ³⁰

Kromě Ústředí muslimských obcí v České republice funguje také Islámská nadace, která působí v Praze a Brně. ³¹

Mešity a modlitebny v České republice

Informace jsem čerpala z webových stránek www.praha-muslim.cz. V České republice se nacházejí 2 mešity, v Praze a v Brně. Po celé České republice jsou vybudovány modlitebny. Ty se nachází v Praze, v Brně, v Hradci Králové, v Liberci, v Teplicích, v Lázních Darkov, v Olomouci, v Plzni. V Praze se nachází 1 mešita, která je zde pod záštitou Islámské nadace. Tato mešita se nachází v Praze 9. Přesná adresa je: Blatská 1491, Praha 9 – Kyje 198 00. Tato mešita je otevřená denně od 12:00 do 21:00. Provozuje se zde páteční kázání v 13:30.

Páteční kázání je v arabštině a v češtině. V této mešitě se dále provozují různé přednášky, oslavy při příležitosti islámských svátků. V mešitě se nachází i knihovna a internetová kavárna. V Praze se kromě mešity nachází pět dalších modliteben. V centru Prahy 1 na adrese:

Politických vězňů 14 se kromě modlitebny nachází i informační kancelář Islámské nadace. Je otevřena denně od 12:00 do 21:00. V modlitebně se uskutečňují jak denní modlitby, tak páteční kázání. Páteční kázání se odehrává v arabštině a češtině a koná se ve dvou termínech: v 13:15 a 14:30.³²

Na Praze 6 se nachází další dvě modlitebny – jedna na studentské koleji Hvězda, na adrese Zvoníčková 6. Druhá na Masarykově koleji v Thákurově ulici 1. Zbývající dvě modlitebny se nachází na Praze 3 a na Praze 8. Na Praze 3 se nachází „turecká modlitebna“, adresa je Pivovarnická 8. Na Praze 8 se nachází modlitebna na studentské koleji Trója, adresa je Pátkova 3.³³

Brněnská mešita se nachází na adrese Vídeňská 38a. Tato mešita je zaštitěna Islámskou nadací v Brně. V Brně se kromě mešity ještě nachází i modlitebna v jazykové škole Alfriadus. Tato škola je na adrese Masarykova 30, Brno- střed.³⁴

V Liberci se modlitebna nachází na studentské koleji Harcov, na adrese 17. listopadu 587/8. V této modlitbě se odehrávají denní modlitby, ale páteční modlitby se zde praktikují pouze nepravidelně.³⁵

V České republice se začínají objevovat služby, které jsou přizpůsobeny pro islámskou klientelu. V Třebíči se objevil první muslimský hřbitov. Toto první muslimské pohřebiště na území České republiky vzniklo již v roce 1994. K roku 2014 zde bylo pohřbeno asi 50 osob. Důležité pro pohřbívání mrtvých je, aby ležely hlavou směrem k východu, k Mekce. V tradičních muslimských zemích se mrtvola pohřbívá bez rakve, do mělkých hrobů. To podle českých zákonů nelze. V současné době se ale objevuje debata, zda by muslimům nebylo možné v českém právu vyjednat výjimku. U tradičního muslimského obřadu pohřbívání by neměl být přítomen nikdo cizí ani žádná žena. To, že někdo cizí přítomen být nesmí, se v českém prostředí nedodrhuje, jelikož je vždy přítomen alespoň nějaký zaměstnanec hřbitova. Další muslimské hřbitovy se nacházejí také v Praze, Brně a Teplicích.³⁶

Dále se v České republice začínají objevovat i obchody a restaurace *halal*. *Halal* potraviny jsou takové potraviny, které jsou islámem povoleny. Potraviny, které v *halal* obchodě není možné nalézt, jsou cigaretové výrobky, alkohol, vepřové maso a výrobky z něj. Také jiné druhy masa a výrobky z masa, které nebyly poraženy ve stylu *zabiha*. *Zabiha* porážka je porážka rituální. Zvíře musí být zabito muslimem, který odříkává příslušnou modlitbu. Zvíře je usmrceno podříznutím hrdla jedním tahem. Tah ale nesmí být dokončený, hlava zvířete stále musí viset na krku. Zvíře vykrvácí a maso je zbavené krve a je tedy *halal*. V České republice

zabiha porážka dostala povolení od Ministerstva zdravotnictví, přestože je to kontroverzní porážení zvířete. Někteří zpochybňují hygienu, jelikož zvíře při porážce leží na zemi i to, že zvíře trpí mnohem víc, než při klasické porážce na českých jatkách. *Halal* potraviny mají označení od islámského certifikačního orgánu. *Halal* potraviny a restaurace fungují například v Praze, Brně, Teplicích, Ostravě.³⁷

3.1.7 Protiislámské seskupení a aktivity v České republice

Nejvýraznější seskupení, které bojují proti islámu, jsou Islám v České republice nechceme a Blok proti islámu. Islám v České republice nechceme je občanská iniciativa. Blok proti islámu je spolek, který slouží, jako organizovaná nadstavba iniciativy Islám v České republice nechceme.³⁸

Islám v České republice nechceme, deklaruje, že brání především lidskou svobodu, demokratickou ústavu, sekulární demokratický stát. Islám v České republice nechceme, prohlašuje, že islám nectí rovná práva a příležitosti lidí. Toto seskupení deklaruje, že je tvořeno lidmi různého věku, etnického původu, sexuální orientace. Tvrdí, že islám omezuje hlavně ženy, nebo nevěřící a jakožto seskupení, které staví svobodu nad vše ostatní, je pro ně islám nepřijatelný. Tvrdí, že islám nectí demokratické pravidlo: „*svoboda jedince končí tam, kde svoboda jiného jedince začíná*“. Islám v České republice nechceme prohlašuje, že islám je ideologie, která se v současnosti šíří nejagresivněji. Že je to ideologie, která omezuje lidská práva a svobody a proto je třeba ji omezit.³⁹

Islám v České republice má svoji webovou a facebookovou stránku. Také zprávy, které se nazývají IVČRN News. Na webové stránce Islám v České republice nechceme, zveřejňuje rubriku Islamofob dne, kde je vždy fotka osobnosti, které se vyslovuje proti islámu, spolu s citací a s příslušným článkem. Islám v České republice dále iniciuje petice, či demonstrace. Iniciovali petici proti povinným imigračním kvótám. Také Islám v České republice nechceme například inicioval demonstraci 6. 2. 2016, která se nazývala Pevnost Evropa proti islamizaci. Islám v České republice také vyvíjí tlak, aby v České republice nebyly možné provozovat *halal* potraviny a *zabiha* porážky.⁴⁰

Na počátku ledna 2016 byla facebooková stránka Islám v České republice nechceme zablokována. Zablokována byla kvůli tomu, že dle Facebooku šíří nenávist vůči muslimům. Jejich facebooková stránka byla zablokována již dříve a to konkrétně v červnu 2015, ale posléze byla obnovena. Byla obnovena, protože, jak ve své tiskové zprávě uvedl předseda organizace Konvička, „*administrátorům stránky se podařilo společnosti Facebook prokázat, že odpor k*

ideologii islámu není totéž jako vyvolávání nenávisti vůči jednotlivým věřícím.“ Nyní je facebooková stránka zase v provozu.⁴¹

Muslimové, kteří žijí v České republice, ale namítají, že tito lidé jako Konvička doopravdy islámskou víru nemají nastudovanou. V rozhovoru pro manipulatori.cz muslimka, které si nepřála zveřejnit své jméno, uvedla, že tito lidé Korán vykládají tak, jak chtějí. Přirovnává jejich postoj k tomu, jako by chtěli po křesťanech, aby se chovali pouze tak, jak se lidé chovali ve Starém zákoně. Zmiňuje existenci sunny, která je pro chování muslima stěžejní, ale Konvička a jeho příznivci sunnu neznají.⁴²

Blok proti islámu prosazuje stejné názory jako iniciativa Islám v ČR nechceme, ve vedení fungují stejní lidé. Jediný rozdíl je v tom, že Blok proti islámu je spolek. Vzniknul v červnu 2015 a je registrován Ministerstvem vnitra České republiky. Blok proti islámu sice není politická organizace, ale podporuje svoje členy jako kandidáty ve volbách. Jejich cílem je, aby se vyměnila současná politická sestava, která je dle názoru Bloku proti islámu zbabělá a zkorumpovaná.⁴³

Někteří lidé, kteří jsou proti islámu, začali na územní České republice páchat trestné činy. V listopadu 2015 zaútočili na brněnskou mešitu. V listopadu brněnskou mešitu někdo polil motorovým olejem, který připomíná krev. Není to ovšem první útok, který se stal. V srpnu 2015 byly v mešitě vytlučeny okna železnou tyčí. V roce 2013 někdo před mešitu nastražil hromadu vepřových kostí a na kliku zavěsil kusy vepřového masa.⁴⁴

V České republice také dochází k osobním útokům na jednotlivé muslimy. Zmíním například kauzu, kdy se protiislámská komunita snažila, aby jedna muslimská studentka Eman Ghaleb, byla vyloučena z teplického gymnázia na základě toho, že nosí hidžáb do školy. Dle těchto lidí studentka porušuje školní řád školy. Ředitel teplického gymnázia zmínil, že denně dostává až 30 e-mailů, ve kterých je obsažena prosba, aby studentku vyloučil. Studentka je ale dle ředitele pilná studentka, která obdržela i pochvalu ze strany vedení gymnázia. Eman Ghabal přitom zmiňuje, že kdyby nošení hidžábu bylo zakázané, tak se zákazu podvolí.⁴⁵

Další osobní útok se stal na začátku roku 2016. Pražská studentka, původem z Libanonu, byla v tramvaji uhozena pěstí do lící kosti kvůli tomu, že promluvila v arabštině. Tomuto incidentu předcházely nadávky a křik ze strany útočnice. Studentka vše nahlásila na policii, ale setkala se, dle jejích slov, s nezájmem. Policie se jí dotázala, zda vůbec chce celou věc opravdu nahlašovat. Městská policie ale toto její tvrzení zpochybňuje. Studentka nakonec hlášení stáhla.

Do povědomí širší veřejnosti se tento incident dostal, když se dívka svěřila na sociální síti Facebook. Poté se její případ dostal do českých médií.⁴⁷

3.1.8 Fundamentalistická islámská hnutí

Karen Armstrongová zasazuje vznik fundamentalistických islámských hnutí do 60. a 70. let 20. století. V této době se začala do islámského světa zapojovat moderní kultura. U vývoje fundamentalistických hnutí totiž vždy lze vypožorovat zklamání z toho, co moderní svět sliboval přinést a z toho, jak je to ve skutečnosti. Stoupenci těchto hnutí si pak představují, že v dřívějších dobách bylo líp, že náboženství, které bude prosazováno státem, přinese prosperitu a blahobyt. Proto začnou prosazovat ty tradice, které jsou s moderním světem neslučitelné, aby modernita, ve které spatřují „zlo“, ustoupila. V moderním světě má žena zcela jiná práva než měla v tradiční společnosti. Proto islámští fundamentalisté začnou útočit na ženská práva a začnou ženám přikazovat se zahalovat na protest proti modernitě. Fundamentalisté poté ženou svůj pohled na svět až do extrémů. Například chtějí, aby teorie evoluce nebyla učena na školách. Sekularisté se jim často začnou vysmívat a veřejně jejich názory zesměšňovat. To vede k tomu, že fundamentalisté svůj postoj ještě více vyhroť. Fundamentalisté se cítí „zahnaní do kouta“, často se stahují na jedno území, kde se pokouší vytvořit území, kde se jejich dogma bude praktikovat. Existují i fundamentalisté, kteří začnou páchat ozbrojené útoky. O těch se pak ve společnosti mluví jako o teroristech. Armstrongová zmiňuje, že fundamentalisté pociťují hlavně strach z toho, co z náboženství zbyde, když bude postaveno mimo stát. Zdůrazňuje, že islám nemá rysy, které lidi více popouzejí k tomu být fundamentalisty. Tvrdí, že fundamentalismus lze vystopovat v každém náboženství. (Armstrongová, 2008)

Evropané se často obávají tzv. *džihádu*. *Džihád* je často překládán jako tzv. svatá válka. Lepší překlad je ovšem spíše „vynaložené úsilí“. Prorok Muhammad uvedl, že „*největším džihádem je přemáhání vlastních vášní*“. *Džihád* v tomto pojetí znamená, že by se věřící měl snažit žít dobrým náboženským životem a uchránit se od pokušení. Díky *džihádu* lze změnit k lepšímu muslimskou obec. Sardar a Malik naznačují i intelektuální *džihád*. Intelektuálními zbraněmi se může působit proti útlaku, či agresí. *Džihád* nemůže být válkou, která má za cíl získat určité území, či zavést nějaký nový politický řád na určitém území. *Džihád* může být válka, ale pouze obranná. Když už válka začne, je třeba ji vést podle islámských pravidel boje. Islámská pravidla boje znamenají, že se nesmí ublížit nevinným lidem, dětem, ženám, neozbrojeným civilistům. Takováto válka nesmí ničit majetek, životní prostředí a nesmí zničit místa pro vedení bohoslužeb jiných náboženství. Z toho všeho vyplývá, že teroristické útoky,

nejsou z hlediska islámu přijatelné. Teroristé zpravidla sledují jiný cíl, než náboženský. Většinou je cíl politický, nebo ekonomický. (Sardar & Malik, 2004)

3.2 SOCIOLOGICKÉ POJMY

3.2.1 Sociální stratifikace

Sociální stratifikace je vlastně nerovnost mezi lidmi. Je to různě strukturovaná společnost. Sociální stratifikaci lze vypořádat v každé společnosti. Lidé ve společnosti se dělí podle různých kritérií. Sociální stratifikace může být vertikální, nebo horizontální. Vertikální stratifikace může být dána například kapitálem jedinců. Horizontální stratifikace může být dána například velikostí bydliště jedince. Je známé dělení sociální stratifikace podle doby a polohy společnosti. Ve feudální Evropě se lidé dělili na stavy. V Indii se stále společnost dělí na kasty. V modernější společnosti se jednotlivé skupiny obyvatel nazývají třídy. Dle Lenskiho se moderní společnost stratifikuje na základě tří dimenzí. Jsou to: majetek, vzdělání a moc. (Bottero, 2005)

3.2.2 Identita a sociální role

Sociální postavení, nebo také sociální status úzce souvisí s pojmy identita a role. Pojem identita se vždy vztahuje k někomu. Buď se osoba ztotožňuje se sebou samou, kdy v průběhu plynutí času přijme svoje „já“ přes všechny změny, ať už fyzické nebo psychické. Člověk se může ztotožnit s něčím, nebo s někým. To znamená s jinou osobou, hodnotou, také myšlenkou. Identita osobnosti souvisí i s autenticitou. Autentický ale člověk nemůže být stále, jelikož některé své pudry, zvláště sexuální či agresivní, musí přemáhat. Dle Goffmana „*všichni hrají divadlo*“. Někdy jedinec hraje určitou roli a okolí ho za ní odměňuje. U takového jedince poté dochází k introjekci a člověk se stává danou rolí. Je to již přirozená složka jeho osobnosti. Pojem role „*vyjadřuje očekávání, které na jedince klade jeho sociální okolí z hlediska určité situace a z hlediska jeho základních charakteristik (věk, pohlaví, sociální status)*.“ (Nakonečný, 1999, str. 71)

Existují jisté předpoklady pro výběr a přijetí role. Takové předpoklady jsou například: charakter, vloh, temperament, fyzické dispozice, apod. (Nakonečný, 1999)

Dle Pužejové existují 4 základní dělení rolí. Sociální role jsou role: nadřazené (např. šéf), podřízené (např. zaměstnanec), souřadné (např. soused), role sexuálního partnerství.⁴⁸

Jestliže pojem role vyjadřuje očekávání, je jasné, že jedinec se s rolí může, nebo nemusí ztotožnit. Některé role jsou přisuzované (např. obětní beránek), jiné jsou přirozené (například

být dědeček). Jedinec se také může cítit pod tlakem, nebo manipulován někým, nebo něčím, aby zastával jistou roli. Například dospívající může pociťovat tlak rodičů, aby byl dobrým vysokoškolským studentem. Záleží na jedinci, jestli roli přijme a jestli se k tomu postaví aktivně či pasivně. Jestliže aktivně přijme roli, dochází k tzv. identifikaci. To znamená, že se jedinec s rolí vnitřně ztotožní. Jestliže roli takový jedinec přijme pasivně, dochází k tzv. akomodaci. Akomodace znamená, že jedinec sice roli "hraje", ale je sám se sebou v rozporu, jelikož s ní vnitřně nesouhlasí. Když jedince roli odmítne, může to dát najevo buď aktivně, nebo pasivně. Jestliže roli odmítá aktivně, potom rebeluje, nebo dochází i k deviantnímu chování. Jestliže roli odmítá pasivně, potom se dané roli nepřizpůsobí. Za takového chování může dojít k sankci, či potrestání. (Nakonečný, 1999)

3.2.3 Sociální postavení

*„Sociální postavení je totožné s pojmem sociální status. Status pochází z latinského slova stav. Sociální postavení se definuje jako sociální pozice člověka ve společnosti. Vyjadřuje mírou prestiže, kterou člověk získává od svého okolí. Sociální postavení také vymezuje práva a povinnosti jedince ve vztahu k ostatním jedincům. Zároveň také formuje očekávání, která může okolí mít od držitele statusu v určitých situacích. Vztah mezi různými sociálními statusy vymezuje sociální role.“*⁴⁸

Sociální státu se dělí na vrozený – připsaný (askriptivní) a sociální status získaný. Sociální status vrozený souvisí s vlastnostmi, se kterými se člověk již narodí. Tyto vlastnosti si nemůže vybrat. V některých společnostech může být sociální status překážkou k směřování vzhůru ve společnosti. Jde především o tyto znaky: pohlaví, rasa, věk. Získaný sociální status můžeme v průběhu života nabýt. Lze na něm aktivně pracovat. Mezi znaky získaného sociálního statusu patří například: vzdělání, zaměstnání. (Tajfel, 2010)

Sociální status se také dělí na subjektivní sociální status a objektivní sociální status. Subjektivní sociální status vyjadřuje, kam jedince zařazuje sám sebe. Objektivní sociální status vyjadřuje, kam je jedinec zařazen svým okolím.⁴⁹

Jedinec svoje sociální postavení může manifestovat jistými symboly. Některé symboly mají povahu konvenční. To může být například uniforma letušky. Jiné symboly spíše demonstrují povahu statusu. To je například zapálený kubánský doutník, kterým manifestují svůj status bohatí podnikatelé. (Nakonečný, 1999)

4 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části se budu zabývat tím, v jakém sociální postavení se české ženy, které se rozhodly konvertovat k islámu, nachází. Budu používat metody kvalitativního výzkumu, který se nejlépe hodí použít k zjištění dané problematiky.

4.1 PŘÍPRAVA KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU

4.1.1 Kvalitativní výzkum

„Podle Creswlla (1998) je kvalitativní výzkum způsob hledání porozumění, který je realizován metodologickým způsobem zkoumání sociálního nebo lidského problému.“ (Hendl, 2005, str. 103)

„Výzkumník si zpočátku vybere téma výzkumu a určí výzkumné otázky, které může měnit nebo doplňovat v průběhu výzkumu. Na základě svých úvah vybírá místa k sbírání dat. Sběr dat a analýza kvalitativního výzkumu probíhá v delším časovém intervalu. Výzkumník může navrhnout teorii o tématu, které pozoroval.“ (Hendl, 2005, str. 104)

4.1.2 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, jaké je sociální postavení českých žen, které jsou muslimky. Výzkum se tedy zaměřuje na to, jaké ženy zaujímají postavení v české společnosti. To se týká oblasti vzdělávání, pracovního prostředí, veřejného prostoru i rodinných a jiných společenských vztahů. Výzkumná otázka zní: „Jaké je sociální postavení českých žen, žijících v České republice, které konvertovaly k islámu?,,

Na začátku výzkumu jsem si stanovila hypotézy. Hypotézy zní:

1. České ženy, které konvertovaly k islámu, budou homogenní skupina.
2. Sociální postavení těchto žen se po konverzi k islámu změní.
3. Respondentky budou kvůli své islámské víře zažívat potíže a diskriminaci. Respondentky, které se rozhodnou nosit pokrývku hlavy, budou zažívat větší potíže a diskriminaci než ženy, které pokrývku hlavy nosit nebudou.
4. Sociální postavení českých žen, které konvertovaly k islámu, bude totožné.

4.1.3 Metodologie

Pro sběr dat jsem se rozhodla použít metodu polostrukturovaného rozhovoru. U polostrukturovaného rozhovoru si výzkumník předem připraví otázky. Výzkumník během rozhovoru s respondentem může měnit pořadí připravených otázek, nebo některé otázky

vynechat či přidat, podle toho, jakým směrem se rozhovor ubírá. Polostrukturovaný rozhovor je částečně řízený rozhovor. (Disman, 2002)

Vzorové otázky u mého výzkumu vypadaly takto:

1.) Život před konverzí

-Jaká byla Vaše rodina? Jaké bylo Vaše dětství, dospívání?

-Kde jste před konverzí pracovala? (Popřípadě pracujete na stejném místě i nyní?)

-Byla jste věřící či ateistka?

2.) Současný stav

-Kde nyní pracujete/studujete/ jste na rodičovské dovolené?

-Kde bydlíte? (V jakém městě, v domě, nebo v bytě?)

-Kolik je Vám let?

-Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

-Máte přítele/manžela? Je muslim? (Jestli nemáte, musí být Váš budoucí partner muslim)?

-Máte děti? (Jestli ano, vychováváte je jako muslimy?)

3.) Kdy a proč jste konvertovala k islámu?

-Jaké byly reakce okolí?

-Ztratila jste kvůli tomu nějaké přátele, známé, někoho z rodiny?

4.) Nosíte pokrývku hlavy? (Jaký typ?) Proč ano, proč ne? Jestliže nosíte, zažíváte kvůli tomu diskriminaci, nebo potíže?

5.) Jaké islámské povinnosti a zvyky dodržujete? Střetávají se některé tyto povinnosti, nebo tradice s Vaším každodenním životem?

6.) Limituje Vás v něčem, že jste nyní muslimka? (Například: musela jste se vzdát nějakých koníčků, přestat se stýkat s mužskými přáteli, apod.)

7.) Jak se Váš život změnil po tom, co jste se stala muslimkou? (Týká se to oblastí vztahů v rodině, přátelství, zaměstnání, vzdělání, v širší společnosti – např. jednání s úřady, lékaři apod.)

- V čem pozitivně?
 - V čem negativně?
- 8.) V čem spočívá největší rozpor v požadavcích, které jsou na Vás kladeny jako na českou (evropskou) ženu a jako na muslimskou ženu?
- 9.) Pociťujete diskriminaci kvůli tomu, že jste muslimka?
- 10.) Cítila jste někdy, že jste ohrožena na Vašem bezpečí jenom proto, že jste muslimka?
- 11.) Co byste si přála, aby se změnilo ve vztahu společnosti k muslimům a islámu obecně?

4.1.4 Sběr dat

Určitou část žen jsem vybrala pomocí účelového výběru. „*Účelový výběr je založen pouze na úsudku výzkumníka o tom, co by mělo být pozorováno a o tom, co je možné pozorovat. Často je účelový výběr jediné, co výzkumníkovi zbývá. Bývá to například u etnických minorit, kdy v zemi neexistuje spolehlivé a vyčerpávající seznamy takové skupiny.*“ (Disman, 2002, stránky 112-113) Pro kvalitní interpretaci dat získaných díky takovému výběru „*musí výzkumník jasně, přesně a otevřeně definovat populaci, kterou jeho vzorek reprezentuje.*“ (Disman, 2002, str. 113) Při tomto výběru jsem postupovala tak, že jsem na facebookové stránky Halal kuchařka (czech muslim) a Korán a Sunnah pro České a Slovenské muslimy vyvěsila výzvu, že bych potřebovala respondentky pro výzkum do mé diplomové práce. Ať se mi případné respondentky ozvou po Facebooku.

Zbytek respondentek byl vybrán metodou sněhové koule. „*Snowball Technique spočívá na výběru jedinců, při kterém nás nějaký původní informátor vede k jiným členům.*“ (Disman, 2002, str. 114) Při tomto výzkumu jsem měla dva původní informátory, kteří mě zavedli k ostatním respondentkám. První informátorka byla moje známá, o které jsem věděla, že je muslimka. Druhý informátor byl Vladimír Sánka, který zastupuje Muslimskou obec v Praze. V technice sněhové koule jsem nepokračovala, přestože vzorek nebyl „teoreticky nasycen“. Ovšem pokračovala jsem do té doby, až jsem získala dostatečný počet respondentek.

4.1.5 Charakteristika populace

Cílová skupina pro tuto diplomovou práci jsou ženy, které jsou občanky České republiky a zároveň vyznávají islámské náboženství. Tyto ženy žijí v České republice. To byla jediná kritéria, která jsem zohledňovala. Při výběru žen nezáleželo na jejich věku, vzdělání, ani místě bydliště v České republice.

Ženy, které byly do výzkumu vybrány pomocí techniky účelového výběru, jsou ženy, které jsou aktivní na sociální síti Facebook. Jsou to ženy, které stránky Halal kuchařka (czech muslim) a/nebo Korán a Sunnah pro České a Slovenské muslimy označily jako „líbí se mi“. Na těchto stránkách jsem vyvěsila výzvu, že píši diplomovou práci a že bych do ní potřebovala respondentky. Díky tomuto kroku se mi ozvaly dvě respondentky. Tyto respondentky jsou české ženy, které žijí v České republice, veřejně se hlásí ke své islámské víře a jsou zaregistrovány na sociální síti Facebook.

Většina žen, které byly vybrány pomocí techniky sněhové koule, jsou známé u Muslimské obce v Praze, která mi na ně dodala kontakt. Zbytek žen, které byly vybrány pomocí techniky sněhové koule, jsem získala přes jednu známou, která je muslimka.

Respondentky A a B jsou ženy, které byly vybrány pomocí účelového výběru. Zbytek žen (respondentky C až M) jsou ženy, které byly vybrány pomocí techniky sněhové koule.

4.2 REALIZACE VÝZKUMU

Respondentek bylo celkem 15. Některé respondentky jsem vyzpovídala osobně, jejich výpovědi nahrála na diktafon. Některé respondentky se chtěly výzkumu zúčastnit, ale z důvodu časové vytíženosti, mi navrhly variantu komunikace přes emailovou adresu. Tyto ženy uváděly jako důvod časové tísně jejich malé děti, práci, nebo studium. Z jejich odpovědí jsem dala dohromady 15 medailonků. Tyto medailonky vypovídají o jejich životě před tím, než konvertovaly k islámu. Dále jsem do medailonků zaznamenala jejich sociodemografické údaje. Poté jsem jejich odpovědi zaznamenala do podkapitoly výsledky výzkumu a vyvodila důsledky pro mé předem stanovené hypotézy. Na závěr jsem odpověděla na výzkumnou otázku.

Respondentka A

Dětství respondentky A bylo podle jejích slov skvělé. Měla úžasné rodiče, ráda na dětství vzpomíná. Její dospívání bylo divočejší, ale stále to bylo, dle jejích slov, v rámci normy. Před tím než konvertovala k islámu, pracovala v oblasti Public relations. Po konverzi ale v této oblasti pracovat přestala, protože po konverzi jí to už nepřijde úplně vhodné. Celý život je věřící, jen v období dospívání hledala vlastní cestu víry. Respondentka A je vysokoškolsky vzdělaná a nyní pracuji v oboru informačních technologií jako projektová manažerka. Bydlí v Brně, v bytě se třemi dětmi. Respondentce je 45let. Respondentka je rozvedená a žádného budoucího partnera již nehledá. Proto nemusí řešit otázku, zda bude případný partner muslim.

Své tři děti respondentka k víře nenutí, ale rodina žije muslimským stylem života. Muslimkou je respondentka A 18 let.

Respondentka B

Její rodiče se rozvedli, když jí bylo okolo 13 let. Po rozvodu respondentka i její sestry zůstaly s matkou. Když bylo respondentce 14-15 let, její matka začala bývat doma jen na přespání a občas o víkendu. Respondentka se v podstatě vychovávala sama. Respondentka zažila před konverzí domácí násilí. V 17 respondentka potkala hochu, do kterého se zamilovala. Později začali žít společně a v respondentčiných 23 letech se vzali. Na začátku krásný vztah se postupně změnil v peklo. Už před svatbou mu přišla na nevěru, ale stejně si ho vzala. Po svatbě se začali odcizovat, její manžel měl většinou jen práci na částečný úvazek nebo žádnou a doma seděl jen u hraní počítačových her. Pak začal kontrolovat, kdy jde respondentka do práce a kdy se vrací. Začal být žárlivý, majetnický a násilnický. Vyvrcholilo to tím, že respondentce donesl na valentýna dárek: psí obojek a vodítko. A že od teď musí nosit obojek, když půjde ven. Tehdy respondentka pochopila, že je to vážná situace. V práci došla za ředitelem. Domluvili se na výpovědi k poslednímu dni v měsíci. Doma si tajně zabalila nejn nutnější věci, a prvního následujícího měsíce, po té co manžel odešel do práce, přijela pro respondentku kamarádka a odjeli z Prahy. Na rozvod čekala asi půl roku. Během následujících měsíců pobývala u kamarádů a pak asi po roce od útěku jsem se vrátila k mamince do Brna. V roce 2011 přijala návrh otce přijet za ním na návštěvu do většího města, kde bydlí. Rozhodla se tam zůstat. Bydlí ve větším městě (nesdělila v jakém) v třípokojevém domě. Respondentce je 34 let, respondentka je vyučená. Stále se vzdělává. Má certifikát z anglického jazyka, certifikát hostesky, diplom z britského počítačového institutu, kde úspěšně ukončila kurz profesionální práce MS Office. Respondentka vystřídala hodně prací. Pracovala na projektu sčítání lidu, domů a bytů. Pracovala v McDonald's jako hosteska, nebo trenérka nových zaměstnanců. Dále také jako manažerka obchodu pro psy, kuchařka v domově důchodců, prodavačka v potravinách, pokojská v hotelu, uklízečka. Její manžel je muslim a učí arabský jazyk. Její manžel, kdybychom to přirovnali ke křesťanství, je „kněz islámu“. Respondentka je v domácnosti, občas pracuje brigádně. Děti ještě nemá, ale chce je. Budou je vychovávat jako muslimy. Muslimkou je více než 2 roky. Slib šahády vyslovila v únoru 2014.

Respondentka C

Respondentka vyrůstala v ateistické rodině. Dětství považuj za hezké, velkou část strávili s rodinou v přírodě. V době dospívání ji začalo vadit, že dívky mezi sebou příliš řeší vzhled,

považují ho za velmi důležité a dokážou se kvůli vzhledu navzájem ponižovat. Vadilo jí to, že dívky příliš lpí na brzkém objevení sexuality a ponižují ty, které si panenství chtějí uchovat do pozdějšího věku. Respondentce je 32 let. Její nejvyšší dosažení vzdělání je středoškolské odborné s maturitou. Nyní je s dcerou na rodičovské dovolené. Před odchodem na mateřskou dovolenou pracovala jako úřednice ve státní správě. Bydlí ve Vozicích, což je malá obec, kde žije okolo 550 obyvatel. Respondentka je nyní rozvedená. Její budoucí partner by měl být muslim. Děti chce vychovávat v muslimské víře, ale nenutí je k tomu. Muslimkou je 15 let.

Respondentka D

Respondentčino dětství bylo normální, probíhalo bez problémů. Respondentce je 16 let, takže je stále ve fázi dospívání. Respondentka stále studuje základní školu. Bydlí ve Frýdku-Místku. Bydlí v bytě. Její přítel je muslim. Děti ještě nemají. Muslimkou je necelý rok. K islámu konvertovala koncem léta 2015.

Respondentka E

Respondentka popisuje svoje dětství jako hezké, její rodinu jako milující. Rodiče se ale postupem času začali vzdalovat, až se rozvedli. Respondentka jejich rozvod nesla těžce, její dospívání bylo komplikované. Dokonce psychosomaticky onemocněla a její nemoc byla tak vážná, že mohla i zemřít. Respondentce je 25 let. Respondentčino nejvyšší vzdělání je středoškolské s maturitou. Před konverzí a i nějaký čas po konverzi pracovala jako animátorka v hotelu v Egyptě. Tam poznala i svého budoucího manžela. Ten je muslim. Nyní žijí nedaleko Prahy v bytě. Respondentka pracuje jako recepční v hotelu. Děti nemá, ale již je plánuje. S manželem je budou vychovávat jako muslimy. Muslimkou je 5 let.

Respondentka F

Respondentka vyrůstala rodině spíše ateistické. Rodina ale dodržovala některé křesťanské tradice, jako je například slavení Vánoc. Respondentka byla pokřtěná. Rodiče byli workoholici, proto respondentku vychovávali prarodiče. S rodiči se v období dětství a dospívání vídala minimálně. Když se přece jenom někdy sešli, nebylo to příjemné setkání. Rodina se navzájem nesnášela, rodiče se nakonec rozvedli. Respondentce je 19 let a ještě studuje. Studuje střední školu. Bydlí v Uherském Hradišti, v rodinném domě. Je vdaná a její manžel je muslim. Děti ještě nemají, ale do budoucna je plánují. Chtěli by je vychovávat jako muslimy. Muslimkou je necelý rok, slib šahády vyslovila v červnu 2015.

Respondentka G

Respondentka svoje dětství vnímá jako normální. Má jednoho bratra. Zemřel jí otec, což bylo pro ni velmi těžké. Dospívání bylo pro ni těžší, jelikož byla vytržena ze známých kořenů. Její rodina je ze Srbska. V době jejích 16 let se rodina přestěhovala do České republiky. Její rodina jsou pravoslavní křesťané. Respondentce je 24 let, v červnu jí bude 25 let. Nejvyšší dosažené vzdělání je středoškolské s maturitou. Respondentka nyní pracuje na to, aby se dostala na vysokou školu. Bydlí v Karlových Varech, v bytě. Před konverzí pracoval v hotelu. Nyní pracuje v libanonské cestovní kanceláři. Nemá partnera, ale budoucí partner musí být muslim. Děti nemá, kdyby je měla, bude je vychovávat v muslimské víře. Konvertovala k islámu před rokem a půl.

Respondentka H

Její dětství bylo normální. Žila v úplné rodině, s rodiči a s jednou sestrou. Žili v Praze. Její dospívání nebylo bouřlivé, studovala střední obchodní školu. Respondentce je 38 let. Nejvyšší dosažené vzdělání je vysokoškolské. Před konverzí studovala, nyní pracuje, ale nechtěla sdělit kde. Žije v Praze, v bytě. Její manžel je muslim a má dvě děti. Ty vychovávají jako muslimy. Muslimkou je 18 let. Konvertovala, když jí bylo 20 let.

Respondentka CH

Respondentka pochází ze stabilní, úplné rodiny. Část jejího dětství pobývala v zahraničí. Dobré vztahy měla i s širší rodinou, hlavně s prarodiči. Její dospívání bylo zajímavé, jelikož od 17 let stála na vlastních nohách. Rodiče odjeli pracovně do zahraničí a jí nechali doma samotnou. Respondentce je 46 let. Nejvyšší vzdělání je magisterské vysokoškolské. Začala studovat i doktorandské studium, ale to nedokončila. Dříve pracovala na Ministerstvu zahraničních věcí, poté na Centrále cestovního ruchu. Po první mateřské dovolené se tam ale již nemohla vrátit, místo bylo zrušeno. Má manžela muslima, vybrala si ho právě kvůli víře. Mají spolu 3 děti. Ty vychovávají v muslimské víře. Muslimkou je více než 20 let. Muslimkou se stala během studií na Filozofické fakultě UK.

Respondentka I

Respondentka na dětství vzpomíná jako na krásné dětství. Bydleli sice v Praze, ale často jezdili do přírody, ať už na chatu, nebo za prarodiči, a to respondentce velmi vyhovovalo. Respondentčiny rodiče byli věřící, byla pokřtěná. Respondentka byla v dospívání velmi aktivní. Zajímalo ji hodně věcí a měla spoustu koníčků. Mimo jiné ji zajímala i arabština a břišní tance.

Respondentce je 26 let. Respondentka je vystudovaná Magistra a pracuje nyní v administrativním sektoru v norské mezinárodní firmě. Bydlí v Praze. Její partner je muslim. Dle muslimského práva jsou sezdání, ale nemají uzavřený občanský sňatek. Jejich manželství je tedy uznané pouze muslimskou obcí. Respondentka říká, že je to pro, že není rodinný typ, tak neví, jestli jim manželství vydrží. Muslimkou je 5 let.

Respondentka J

Respondentka vyrůstala v úplné funkční rodině. Má jednoho sourozence. Její rodiče byli komunisté a ateisté. V době dospívání okolo 17 let, začaly rozpory s rodiči. Respondentka hledala odpovědi na existenční otázky. Hledala odpovědi i v náboženství. To její rodiče nechápali. Respondentce je 43 let. Nejvyšší dosažené vzdělání je středoškolské s maturitou. Nyní pracuje na velvyslanectví jednoho arabského státu, v Praze. Žije ve větším městě (nechtěla sdělit v jakém) ve Středočeském kraji. Má muslimského manžela a dva, nyní již dospělé syny. Ty vychovávala jako muslimy. Muslimkou je 22 let.

Respondentka K

Respondentčino dětství bylo neveselé, její rodina byla disfunkční. Dospívání respondentka definuje jako „vcelku normální“. Respondentce je 45 let. Nejvyšší dosažené vzdělání je středoškolské s maturitou. Před konverzí pracovala ve zdravotnictví. Pracuje v něm stále na pozici personální manažer. Zároveň je na rodičovské dovolené. Bydlí v Praze - Západu v rodinném domě. Její manžel je muslim. Respondentka má jednoho syna, kterého vychovává jako muslima. Muslimkou je 4 roky. Islám začala praktikovat spolu se svým manželem v roce 2012.

Respondentka L

Respondentčina rodina byla úplná, má jednoho sourozenec. Své rodiče popisuje jako vzdělané, laskavé. Její dětství bylo idylické, bezproblémové. Respondentce je 40 let. Respondentka má doktorát na Českém vysokém učení technickém. Během doktorátu tam pracovala a pracuje tam i v současnosti. Bydlí v bytě v Praze. Její manžel je muslim. Má jednu dceru, kterou vychovává jako muslimku. Muslimkou je 17 let. Konvertovala při studiích v cizině.

Respondentka M

Respondentčino dětství bylo hezké, její rodiče byli benevolentní. Respondentka zmiňuje, že byli možná až moc benevolentní. Ona sama teď chce svým dětem vymezit hranice. Respondentce je 33 let. Respondentka má vystudovanou vysokou školu v oblasti informační technologie. Respondentka bydlí v Praze. Nyní je na rodičovské dovolené. Její manžel je muslim. Seznámili se v mešitě. Imám se respondentky zeptal, zda někoho nehledá a dohodnul ji setkání se dvěma muži. Jeden z nich se jí líbil a již po měsíci se stala jeho manželkou. Spolu mají 3 děti. Muslimkou je 14 let.

Respondentka N

Respondentka pochází z ateistické rodiny. Vztah rodiny k náboženství byl spíše negativní. Její dětství bylo „normální“. Její dospívání bylo celkem klidné, respondentka nikdy nebyla příliš „bouřlivá“. Respondentce je 28 let. Respondentka má vystudovanou vysokou školu. Žije v Praze, v bytě. Respondentka je na mateřské dovolené. Její manžel je muslim. Mají spolu dvě děti – syna a dceru. Muslimkou je 8 let.

4.3 VÝSLEDKY VÝZKUMU

4.3.1 Konverze k islámu

Respondentka A byla celý život věřící, v období dospívání začala hledat, které náboženství jí bude „sedět“. Vyzkoušela různá náboženství, například i buddhismus. Navštěvovala seminář orientalistiky. Přečetla mnoho náboženských knih; nejvíc ji zaujal Korán. Islám ji „sednul“.

Respondentku B náboženství vždy přitahovalo. Již ve třetí třídě ZŠ se chtěla účastnit nedělní školy, ale matka jí to zakázala: „že by jí tam popletli hlavu“. Respondentka věřila, že Bůh je jen jeden. Sice nakrátko, kvůli bývalému manželovi, přijala vikingské náboženství, ale to jí nesesedělo. U křesťanství jí nevyhovuje svatá trojice. S islámem se seznámila, když se účastnila internetového projektu. Tam potkala skupinu lidí, kteří se chovali velmi pěkně. Byli to muslimové. Respondentka se jich ptala na různé otázky, protože si myslela, že islám je násilné náboženství. Postupně se začala s islámem seznamovat a zjistila, že je to něco, co hledala od dětství. Vyhovuje jí, jak se islám staví k ženám. To, že islám ženu ochraňuje, že může zůstat v domácnosti. Muž má finanční odpovědnost starat se o rodinu.

Respondentka C vždy věřila v Boha, jen před konverzí nepatřila k nějaké určité církvi. V roce 2011 objevila islám, začala se o něj více zajímat a „chytil ji za duši“.

Respondentka D byla před konverzí věřící. Rodina z matčiny strany byla katolická, ale to respondentce nevyhovovalo. Před konverzí studovala islám 2 roky, setkávala se s muslimy, ptala se jich na otázky kolem islámu. Islám jí přijde jako „logická víra“.

Respondentka E před konverzí byla spíše ateistka, ale občas měla momenty, že věřila „v něco“. Respondentka konvertovala k islámu v Egyptě. Zнала tedy islám přímo z prostředí, kde je nejvíce zastoupeným náboženstvím. Zmiňuje, že dřív měla mylné informace o islámu, které znala jen z médií.

Respondentka F se před konverzí nepovažovala ani za ateistku, ani za křesťanku. Věřila ale v Boha. Islám ji přišel jako to „pravé“ náboženství. Před konverzí se o islám zajímala 4 roky. Říká, že svého manžela „potkala náhodou“ po dvou letech studia islámu a ten jí vysvětlit čemu nerozuměla.

Respondentka G konvertovala k islámu, protože jí to přijde jako jediná pravá víra. „Našla se v tom.“ Před tím byla pravoslavná křesťanka.

Respondentka H konvertovala k islámu, protože jí „*dal životní odpovědi, smysl života.*“ Již před konverzí k islámu byla věřící.

Respondentka CH byla před konverzí „něco mezi věřící a ateistkou“. K islámu konvertovala během studií. Islám jí jako víra vyhovuje.

Respondentka I je pokřtěná, ale křesťanství jí přišlo příliš „násilné“. V něco věřila, ale tehdy ještě nevěděla, jak to má pojmenovat. Když objevila islám, zjistila, že je to „ono“. Islám studovala, ale příliš muslimů před konverzí neznala.

Respondentce J islám přinesl odpovědi na existenční otázky. V době, když se nad existenčními otázkami zamýšlela, potkala budoucího manžela – muslima. Díky němu se začala o islám více zajímat. Setkávala i partnerovy muslimské přátele. I díky nim poznala, že jí je islám „vnitřně blízký a přirozený.“

Respondentka K byla před konverzí věřící a po návštěvě Egypta začala studovat vše kolem islámu. Islám se jí zalíbil. Praktikovat ho začala 2 roky poté, co se o něj začala hlouběji zajímat, společně s manželem.

Respondentka L před konverzí byla ateistka, „nadšeně diskutovala o nesrovnalostech v Bibli.“ Konvertovala při studiu v cizině. Impulzem pro ni bylo setkání s muslimy, kteří „rozbořili“ její předsudky. Ukázali jí, že věci mohou být jinak, než jak se říká. Respondentka poté studovala islám. Islám ji přesvědčil, že je to pro ni pravá víra.

Respondentka M se o náboženství zajímala od dětství. Na začátku se spíše zajímala o křesťanskou víru. Dokonce si doma udělala malý oltář, kde se modlila. Při studiích se začala zajímat o islám a přišlo jí, že je to něco, co jí „sedí“, co ji „naplňuje“. Islámská víra ji přinesla „vnitřní ukotvení“.

Respondentka N vycházela z ateistického prostředí. S islámem se nejdříve seznámila „negativně“. Četla knihy typu „Bez dcerky neodejdu“, které popisují islám jako něco, co je špatné. Respondentce to ale „nesedělo“. A začala se o islám zajímat víc. Začala číst Korán a díky tomu si podala přihlášku na vysokou školu – obor blízkovýchodní studia. Tam se věnovala mimojiné i islámu. Po letech studia zjistila, že je to: „co chce“.

Shrnutí

Dvě respondentky byly před konverzí ateistky. Tři respondentky cítily, že nejsou ani ateistky, ani věřící. Zbytek respondentek byl věřící. Některé z věřících se sice hlásily k určité církvi, ale většina věřila v „něco“, často v jednoho Boha. Co se týká důvodů ke konverzi, ženy říkaly, že se to nedá nijak racionálně vysvětlit. Islám jim přišel jako „to něco“, co hledaly. Něco, co jejich životu dává smysl. Něco, co je přesahuje. Jejich víra nejde příliš vědecky uchopit, je to „něco, co je v jejich srdci.“ Takto k tomu musí přistupovat i sociální práce. Víra přesahuje racionální chápání.

4.3.2 Reakce okolí na konverzi. Zisky a ztráty.

Respondentka A kvůli konverzi část blízkých ztratila. Dlouholetí přátelé jí zůstali. Na druhou stranu respondentka díky konverzi získala nové, muslimské přátele. Ti v podstatě fungují jako širší rodina, navzájem si pomáhají. Kvůli víře občas zažívá negativní situace. Někteří spoluobčané na ni pokřikují sprosté nadávky, nebo jí přejí zlé věci. Také ji někdy na úradech všechno hláskují, jelikož mají pocit, že je méně inteligentní.

Respondentka B pochází z menšího města, kde je hodně křesťanů. Lidé chodí pravidelně do kostela. Tam zažila reakce celkem pozitivní. Kvůli konverzi ztratila některé přátele, ale většinou to byly vztahy, které se udržovaly na „diplomatické úrovni“. Se sestrou měly již před konverzí špatný vztah, po konverzi spolu přestaly mluvit úplně. Díky islámu se respondentka začala na ostatní dívat jinak. Přestala lidi posuzovat na základě prvního dojmu. Díky islámu žije zdravěji, nekouří. Je šťastnější, to vidí i její okolí. Její otec jí řekl: „Já tě sice nechápu, ale vypadáš šťastnější“.

Okolí respondentky C kvůli její konverzi zažilo šok; byli překvapení, respondentka se setkala s nepochopením. Rodinu neztratila, ale ztratila polovinu přátel. Respondentka se díky konverzi cítí klidnější, žije zdravěji. Cítí se šťastnější.

Z respondentky D si okolí, po její konverzi, začalo dělat legraci. Mysleli si, že je teroristka. Rodina z matčiny strany to zpočátku špatně snášela, nyní ji to již nezajímá. Rodina z otcovy strany je muslimská, takže ta to uvítala. Respondentka díky islámu poznala spoustu skvělých lidí. Jsou to lidé, kteří jsou vždy ochotni člověku pomoc, nebo poradit. Vadí ji, že si lidé často myslí, že muslim rovná se terorista.

Kvůli konverzi respondentky E se z jejího života začaly vytrácet jisté osoby. Respondentka před konverzí žila v Egyptě a rodiče měli strach, že se stane muslimkou. Ona jim slíbila, že ne. Rodiče byli naštvaní, že tento slib porušila. Necháпали, jak se někdo může stát muslimkou. Respondentka uvádí, že se její život po konverzi příliš nezměnil. Rodina si na konverzi postupem času zvykla.

Reakce na konverzi respondentky F byly různé. Respondentka podotýká, že lidé v České republice jsou spíše proti islámu a všemu, co se islámu týká. Proto si respondentka vyslechla spoustu nadávek. Stalo se jí, že si někteří lidé mysleli, že je to jen nějaký vtípek a že to nemyslí vážně. Někteří lidé z respondentčina okolí to vůbec neřešili a řekli, že je to její věc. U respondentky žádné zásadní změny neproběhly. Práce je u ní pořád stejná a vztahy mezi ní a zaměstnavatelem nebo jinými zaměstnanci jsou stále stejné. Vztahy v rodině nikdy nebyly dobré, takže se v tomto ohledu nic nezměnilo. Rodina se snaží její víru přehlížet, nezajímat se o ni. Respondentce to takto vyhovuje. Některé staré přátele ztratila. Alespoň tak zjistila, kdo je její pravý přítel. Získala nové muslimské přátele, které se nyní snaží více vyhledávat.

Respondentka G kvůli konverzi přátele neztratila. Kamarády, kteří respondentku dobře znají, nebyli překvapení. Z rodiny také nikoho neztratila, ale její matka má s konverzí problém. Respondentka si myslí, že je to kvůli hidžábu. To, že si teď s matkou nerozumí, ji velmi mrzí. Jinak pozoruje pozitivní změny. Přestala kouřit, stýkat se s neslušnými lidmi. Večer nechodí ven, alkohol nenávidí, snaží se od něj držet dál. Díky islámu zjistila, jakou chce mít v budoucnu rodinu. Zmiňuje, že v práci k ní muži chovají větší respekt.

Respondentka H zažívala po konverzi negativní reakce ze strany okolí. Respondentka uvádí, že teď se situaci již uklidnila. Je akceptována taková, jaká je. Jako pozitivum po konverzi uvádí vztahy s rodinou. Jako negativní uvádí problémy v širší společnosti, hlavně ve veřejném prostoru.

Respondentka CH popisuje reakce ostatních na její konverzi „jako celkem normální“. Někteří její blízcí byli hodně překvapení. Některé kamarády sice ztratila, ale bere to jako přirozenou součást života, kdy se v průběhu života kamarádi mění, jak se lidem mění sociální status, nebo zájmy. Respondentka nerozlišuje, co ji silám přinesl a co vzal. Bere situaci komplexněji, kdy její život se díky konverzi změnil k lepšímu. Její život jí přijde hodnotnější, více naplněný. Díky islámu se tolik nestresuje, nelpí na materiálních věcech. Získala nové známé a velkou rodinu z manželovy strany. Díky islámu poznala nové země. V islámu se cítí svobodná.

Respondentka I nedává příliš najevo, že je muslimka. Je muslimkou již 5 let a přesto to většina lidí z jejího okolí neví. Respondentka to bere tak, že je to její soukromá věc. U lidí, kteří se to dozvěděli, se objevily reakce jako je údiv, šok, překvapení. Pozitivních reakcí bylo dle respondentky málo. Pozitivně bere respondentka to, že si jí lidé všimají. Respondentka má totiž ráda jakoukoliv pozornost, i když je negativní. Jinak zásadní změnu nepocítuje. Například ani před konverzí nepila alkohol, nejedla vepřové. V tomto ohledu se nic nezměnilo. Respondentka velmi citlivě vnímá diskuze na internetu. Vnímá také „lidskou hloupost“. Z diskuzí na internetu na ní jde dokonce strach.

Respondentka J zpočátku o své konverzi nikomu neříkala. V té době ještě nenosila hidžáb, takže nikdo na první pohled nemohl vědět, že je muslimka. Po konverzi sice pár přátel ztratila, ale to mohlo být i tím, že se odstěhovala z rodného města. Reakce rodiny byla „němá“. O islámu se spolu nemůžou bavit. Dále se stýkají, ale respondentku mrzí, že se s nimi nemůže bavit o tom, co je pro ni tak důležité. To je taky jediné negativum, které na víře vnímá. Co vnímá jako zisk je vnitřní klid, který našla. Islám se pro ni stal systémem, který ji provází celým životem. Díky němu si umí poradit v mnoho každodenních situacích. Díky islámu si uvědomuje význam rodiny, to, že je třeba myslet na ostatní, pomáhat si. Je ráda, že má Boha, o kterého se může „opřít“ a je mu každý den vděčná za to, co má.

Reakce okolí na konverzi respondentky K byly různé. Její přátelé prořídli, mnoho jich ztratila. Na druhou stranu zjistila, kdo je její opravdový přítel. Její otec se s tím nesmířil a asi ani nesmíří. Vůbec ho nezajímá, jestli je respondentka šťastnější. Její život se změnil pozitivně v tom, že lépe prožívá rodinný život, konečně se po boku manžela cítí plnohodnotně. Líbí se jí, že jí její muslimský manžel ctí. Obecně život bere s větším nadhledem. Jako negativní hodnotí narušený vztah s otcem. Ale bere to tak, že konečně prohlédla a přestala si otce idealizovat. Vidí ho nyní střízlivýma očima.

V okolí respondentky L její konverze vyvolala převážně šok. V práci se tato novinka docela rychle vstřebala. Rodiče respondentky to nesli hodně těžce, protože se báli, že si respondentka zkazila život. Když po nějaké době rodiče zjistili, že je respondentka spokojená a na světskou kariéru nerezignovala, tak se vztahy s nimi urovnaly. O náboženství se s nimi raději nebaví, aby nevystaly původní konflikty. Co se týká přátel, tak má pocit, že žádné neztratila. Respondentka ale nikdy neměla mnoho přátel. Naopak s jednou kamarádkou (křesťankou) ji konverze ještě více sblížila. Jako pozitivum vnímá respondentka duchovní stabilitu, která ji pomáhá překonávat krize. Cítí se v životě spokojená. Respondentka také doufá, že ji víra změnila k lepšímu i vůči ostatním. Přestože respondentka zmiňuje, že být muslimem je v dnešním světě těžké, neměnila by.

Konverze respondentky M vyvolala v okolí překvapení, rozpaky. Rodiče jsou již s její vírou smíření. Sice od jejího života očekávali něco jiného, ale nyní už to vstřebali. Část přátel kvůli své víře ztratila, ale mohlo to být i tím, že jejím největším zájmem je rodina a tak se přátelství přirozeně rozpadla. Někoho ze vzdálenější rodiny ztratila. Co se týká největšího přínosu, tak to je vnitřní klid, pohoda. Islám jí vyhovuje, dostala od něho, co potřebovala. Pozitivní převažuje nad negativním.

Respondentka N kvůli islámu sice nějaké přátele ztratila, ale to nepovažuje za něco špatného. Díky tomu zjistila, kdo je pravým přítelem, jelikož si myslí, že přátele někoho nezavrhnou jen kvůli víře. Respondentčina rodina sice zpočátku utrpěla šok, ale asi po roce se s tím nakonec smířila. Jedna vzdálenější část rodiny se kvůli tomu s respondentkou nebaví. Co spatřuje jako pozitivní je to, že se cítí klidnější, vyrovnanější. Islám ji přinesl do života klid a řád.

Shrnutí

Co se týká této oblasti, respondentky mají podobné zážitky. Respondentky ztratily některé známé, či přátele. Respondentky si ale uvědomují, že to mohlo být „pro dobro věci.“ Takto totiž oddělily pravé přátele od těch falešných. Zmiňují, že pravé přátelství by nemělo záležet na víře člověka. Tři respondentky někoho z rodiny ztratily, byli to ale většinou členové vzdálenější rodiny. Jedna respondentka kvůli tomu ztratila kontakt s otcem, u jedné se zhoršily vztahy s matkou. Ostatní respondentky uvádí, že se s tím rodina nakonec smířila. Většině to trvalo nějaký čas si na novou víru respondentek zvyknout. U většiny respondentek to rodina postupně přijala, hlavně když viděla, že jsou respondentky ve víře spokojené. Respondentkám jsem mimojiné položila otázku: „Jaké byly reakce okolí?“ Respondentky ve svých odpovědích

často používaly věty jako: „samozřejmě, že reakce byly negativní“, nebo „je jasné, že nebyli rádi“ apod. Z toho lze usoudit, že respondentky dopředu věděly, s čím se budou muset kvůli islámské víře, a přesto jim stálo za to konvertovat.

I když ženy uvádí některé ztráty, které se většinou týkají oblasti mezilidských vztahů, pociťují však větší přínosy z víry. Ženy uvádějí, že jsou v lepší duševní pohodě, žijí zdravěji, jsou šťastnější. Berou to tak, že díky islámu získaly něco, co je přesahuje. Mají se o co v životě opřít. Jsou spokojené a šťastné.

4.3.3 Pokrývka hlavy a oblékání.

Respondentka A nosí hidžáb. Začala ho nosit až po určité době po konverzi. Zažívá kvůli tomu nepříjemnosti. Respondentka ale považuje za důležitější svůj vnitřní pocit, než negativní reakce okolí. Stává se jí, že ji lidé posílají, „ať se vrátí zpět do Iráku“. Hidžáb může nosit i do zaměstnání. Tam problém není. Respondentka si myslí, že je to i proto, že pracovní tým je mezinárodní.

Respondentka B nosí hidžáb. Dále podotýká, že muslimské ženy by měly chodit tak, aby neupozorňovaly na své tělesné proporce. Neměly by nosit oděv z průsvitných materiálů, oblečení by nemělo být upnuté. Zakrývání obličeje bylo, dle její interpretace, předepsáno pro manželky Proroka. Přesto ženám, které si obličej zakrývají, by toto právo nemělo být upíráno. Jestliže přece jenom muslimka musí svůj obličej ukázat, například na letišti z bezpečnostních důvodů, měla by s odhaleným obličejem jednat jen s ženskými pracovníky. Potíže respondentky nastávají, když nosí hidžáb černý. To jí lidé na ulici začnou nadávat. Myslí si, že je to proto, že černá je barvou Islámského státu.

Respondentka C nosí šátek. Kvůli němu zažívá diskriminaci. Nejčastěji při hledání zaměstnání. Lidé se jí na veřejnosti kvůli tomu posmívají. Znájí ji pomlouvají za zády. Má pocit, že si lidé myslí, že zahalená žena, rovná se žena zaostalá. Vadí jí, že se v naší společnosti preferuje kult vyzývavého oblečení.

Respondentka D nosí hidžáb příležitostně. Když si ho vezme, lidé mají často nevhodné připomínky, například jí vzkázali, „ať táhne odkud přišla“. Už se kvůli tomu s lidmi i pohádala. Respondentka stále studuje základní školu, a když si vzala hidžáb do školy, měla problém s učiteli.

Respondentka E pokrývku hlavy nenosí. Chtěla by ji nosit, protože si myslí, že je to pro muslimskou ženu správné. V Čechách ji přijde, že by to bylo moc komplikované. Respondentka si myslí, že by bylo těžké s hidžábem sehnat práci. Protože ze začátku její egyptský manžel

nemohl pracovat, neboť ještě neměl povolení k přechodnému pobytu, musela je živit sama. Proto nechtěla riskovat, aby kvůli nošení hidžábu práci nezískala.

Respondentka F pokrývku hlavy nenosí. Podle respondentky je to svobodná volba každé ženy. Jedním z důvodů, proč pokrývku hlavy nenosí, je ten, že to v České republice nepovažuje za bezpečné. Velká část české populace nošení hidžábu bere spíše jako provokaci. Jednou s kamarádkou zkusila jít na veřejnosti v hidžábu a nebylo to nic příjemného. Respondentka zaznamenala pohledy lidí a také nadávky. Respondentka nezaznamenala přímo fyzické napadení, ale pokusy o strhnutí šátku z hlavy. Zaznamenala i jednu kladnou připomínku, ovšem negativní reakce převažují.

Respondentka G nosí hidžáb. Kvůli hidžábu zatím žádné potíže nebo diskriminaci nezažila.

Respondentka H nosí hidžáb, považuje to za součást islámského oděvu. V poslední době začíná zaznamenávat potíže ve veřejném prostoru – v dopravních prostředcích, na ulici apod.

Respondentka CH buď nosí šátek přes vlasy, nebo hidžáb. Je to její vlastní přesvědčení, bere to jako povinnost Bohu. Dokazuje tím lásku k Alláhovi. Kvůli hidžábu zažívá občasné nadávky na veřejnosti. Zažila i plivance. Když studovala na doktorát, anonymně jí bylo vyhrožováno, ať přestane studovat. V hidžábu chodí i sportovat.

Respondentka I hidžáb nosí jen občas. Je to z důvodu praktičnosti. V práci nosí helmu, ve volném čase je hodně aktivní, hidžáb by ji obtěžoval. Myslí si, že nošení pokrývky hlavy není v islámu tak důležité, jelikož zahalení vlasů nepatří mezi 5 pilířů islámu. Respondentka sice nenosí šátek, ale jinak se snaží chodit střídme oblečená. Nosí buď kalhoty, nebo dlouhé sukně. Občas jí těší provokovat lidi a tak si hidžáb vezme. Baví ji pozorovat reakce okolí. Přesto existují místa, kam by s hidžábem nešla ani ve dne. V noci by se v hidžábu bála vyjít ven kamkoliv.

Respondentka J začala hidžáb nosit přibližně 4 roky po konverzi. Přestože to někteří zpochybňují, je to, dle respondentky, jedna z povinností ženy. Občas měl někdo urážlivé komentáře, ale v posledním roce se nadávky množí. Stávalo se jí tak jednou nebo dvakrát týdně, že ji někdo osočoval, nadával jí, že je teroristka. Na druhou stranu respondentka oceňuje, že české zákony nošení hidžábu nezakazují. Vyhovuje jí, že šátek může nosit i při focení na doklady. Je ráda, že zatím měla jen jednu negativní zkušenost při hledání zaměstnání. Pozitivní zkušenosti při hledání zaměstnání s hidžábem převažují. Sama ale vybírala taková zaměstnání, kde není kladen důraz na první dojem. Usoudila, že by nemělo cenu se hlásit na místa, jako je například recepční, nebo asistentka.

Respondentka K nosí hidžáb, ale ne každodenně. Osobně nikdy nečelila žádným fyzickým útokům, zaznamenala ale znechucené pohledy některých lidí. V zaměstnání hidžáb mít nemůže. To jí vadí, jelikož si myslí, že to nemá logické odůvodnění, pracuje jako personální manažer.

Respondentka L nosí hidžáb. Jinak se ale celkově snaží neoblékat provokativně, naopak, co „nejevropštěji“. Vlasy zakrývá, protože je to předepsáno Bohem jako součást vhodného oděvu pro ženu. Venku cítí nepříjemné pohledy, slyší někdy hodně ošklivé poznámky a pokřikování. To se poslední dobou stupňuje. V zaměstnání několikrát slyšela, že kdyby nenosila „ten šátek“, měla by šanci získat nějakou vyšší funkci.

Respondentka M nosí hidžáb. Myslí si, že je to součást její víry. Přesto klade důraz na to, jak její další oblečení bude vypadat. Snaží se oblékat vkusně, sladě. Zažívá kvůli nošení hidžábu nepříjemné pohledy, verbální útoky. Na druhou stranu v hidžábu učila, dřív to nebyl problém. Neví, jestli by to bylo stejné i teď. Svojí dceři hidžáb přikazovat nebude, protože si myslí si, že v české společnosti je nutná velká odvaha k nošení hidžábu. Každopádně svoji devítiletou dceru vede k slušnému oblékání a postupně ji bude učit zakrývat další části těla.

Respondentka N nosí hidžáb. Bere to jako výraz víry. Chce, aby lidé věděli, že je muslimka. Nošení hidžábu bere jako výraz respektu a tolerance. S verbálními útoky kvůli hidžábu se setkala. Lidé ji říkají, že „má táhnout tam, odkud přišla“ apod. Obává se, že hledání zaměstnání bude kvůli hidžábu těžší, ale doufá, že zahraničních firmy budou v tomto ohledu tolerantnější. Vnímá, že za poslední rok se situace zhoršila, lidé mají připomínky k jejímu vzhledu častěji. Byly i doby, kdy uvažovala, že by si ho sundala, ale obávala se, kvůli čemu jinému by se ještě musela vzdát své víry. Hidžáb sundává pouze doma, buď když je sama, nebo s rodinou z její strany, či s ženskými přítelkyněmi.

Shrnutí

Všechny respondentky, které nějakou pokrývku hlavy nosí, zvolily hidžáb. 10 respondentek nosí hidžáb vždy, když jdou pryč mimo domov. 3 respondentky nosí hidžáb příležitostně. 1 respondentka by chtěla hidžáb nosit, ale cítí, že by jí to diskriminovalo v práci. 1 respondentka pokrývku hlavy nenosí a nemá zájem ji nosit, nepovažuje to za důležité. Jen jedna respondentka z žen, které nosí hidžáb pravidelně, nebo příležitostně, kvůli němu nezažila ani potíže, ani diskriminaci. Zbýlých 12 žen kvůli hidžábu zažily verbální útoky, diskriminaci v pracovním nebo studijním životě, negativní reakce ostatních lidí ve veřejném prostoru. Největším problémem je diskriminace v pracovním procesu, jelikož žádná respondentka není nezaměstnatelná. Všechny mají minimálně vystudovanou střední školu, nemělo by se tedy

stávat, že by na pracovním trhu nenašly uplatnění. Může se ale stát, že budou obtížně nacházet zaměstnání, nebo budou muset volit mezi svou vírou a získáním, nebo udržením zaměstnání.

4.3.4 Islámské tradice a zvyky a jejich vztah ke každodennímu životu.

Respondentka A nejí vepřové, nepije alkohol, nekouří. Myslí, že se ale nijak neodlišuje od svých kolegů. Víru bere jako vnitřní záležitost a nesnaží se nikoho přesvědčit, aby se stal muslimem. Dodržuje vše, co je možné v rámci jejích možností. Dle jejího názoru ji víra v ničem nelimituje. Koníčky nadále provozovat může. S mužskými kolegy se v práci baví, ale mimo ni by s nimi nikam nešla. Při plavání je povinná nosit Burkiny (celoplavky – pozn. autorky). To ji omezuje při plavání v krytém bazénu, vynahradí si to v létě na přehradě.

Respondentka B dodržuje všech 5 pilířů islámu. Modlí se pětkrát denně. Zakát platí jednou ročně. Dodržuje to, že se před modlitbou musí umýt. A to ruce až k loktům, obličej, uši a chodidla včetně kotníků. Po použití toalety se omývá vodou. Toaletní papír se totiž muslimy považuje za prostředek k osušení po použití vody. Na veřejných toaletách se na ni lidé občas divně dívají, jelikož si do kabinky bere PET lahev s vodou. Také dodržuje to, že si nepodává ruku s opačným pohlavím (výjimku tvoří členové rodiny). Zatím má zkušenost, že muži jsou v tomto ohledu chápaví. Respondentka ale nechce nikoho urazit, proto, když někoho vidí poprvé, tak si s ním ruku podá. Pro příště mu ale vysvětlí, že její víra podávání ruky zakazuje. Zatím všem, které potkala, toto vysvětlení stačilo. Nejí vepřové, i když se jí „*občas zasteskne po slanince*“. Maso jí pouze od *halal* řezníků. Co se týká jejích koníčků, plavání neomezila, pouze si pořídila vhodný plavecký úbor. Nemůže chodit do sauny, která je společná pro ženy a muže.

Respondentka C dodržuje půst v měsíci ramadánu. Modlí se jen občas. Má pocit, že jí v ničem nelimituje to, že je muslimka.

Respondentka D dodržuje jen některé tradice a zvyky. V červnu začne ramadán, ten bude s partnerem dodržovat. To, že je muslimka, jí v žádných aspektech života neomezuje. Zmiňuje, že i kdyby ano „je jí to jedno“.

Respondentka E dodržuje modlitby pětkrát denně a půst v ramadánu. Uvádí, že je to někdy složité. Respondentka nepocituje, že by se kvůli islámu něčeho vzdala. Bere to tak, že si pro sebe nastolila nová pravidla, na která před tím nebyla zvyklá a která chce dodržovat.

Respondentka F dodržuje postní měsíc ramadán. Nepije alkohol a nejí vepřové. Modlí se pětkrát denně. Jediný problém bývá občas s modlitbami, jelikož pro ně není vždy vhodné místo. Respondentka nechce v práci nebo ve škole vyvolávat zbytečný rozruch a někoho

znepokojovat. Zmiňuje, že „už tak toho poslouchá celkem dost“. Takže modlitby (většinou je to 1 nebo 2), které nestihne vykonat ve stanovený čas, vykoná potom doma. Respondentka uvádí, že ji víra nijak konkrétně nelimituje. Jediné, čeho se musela vzdát, byl alkohol a vepřové. Sice nikdy hodně nepila, ale přece jenom při zábavě s přáteli si skleničku dala. Stýkat s mužskými přáteli se nepřestala, i když jich má málo. Jsou to většinou spolužáci a kolegové. Respondentka poukazuje na to, že je nemožné se nestýkat s muži, jelikož jsou nedílnou součástí společnosti.

Respondentka G se postí v měsíci ramadánu a také se modlí pětkrát denně. Respondentka nejí vepřové, nepije alkohol. Všechno, co je přikázáno, se snaží dodržet. Jediné, co ji chybí, je koupání, protože vyrostla u moře. Teď si musí zvykat na nošení muslimských plavek.

Respondentka H se snaží dodržovat všechny povinnosti islámu, modlitbu, půst, almužnu. Respondentka již byla na pouti v Mekce. Respondentka se snaží, aby se tyto povinnosti nestřetávaly s každodenním životem v negativním smyslu, ale aby byly jeho přirozenou součástí. Své povinnosti respondentka praktikuje v soukromí. Respondentku nelimituje její víra. Muslimkou se stala mladá a islám je již dlouho součástí jejího života. Co jí vadí, je to, že si nemůže jít zaplavat do veřejného bazénu.

Respondentka CH dodržuje všechny náboženské povinnosti. Nemá pocit, že by se tyto povinnosti střetávaly s každodenním životem. To, že je muslimka, ji nijak nelimituje. Již před konverzí se zajímala o cizí kultury a orientální umění, hodně četla. Sportovat respondentka může i s šátkem. S muži se baví stejně jako před tím na „normální úrovni“. Myslí si, že skutečné přátelství s muži nefunguje, vždy to sklouzne k něčemu dalšímu. Osobně nemusí vysedávat společně s manželovými kamarády. Respondentka oceňuje, že má alespoň klid a čas pro sebe a svoje kamarádky.

Respondentka I se sice snaží dodržovat všechno, co je předepsané, ale vše v našich podmínkách dodržet nelze. Například respondentka nenosí šátek, ale co se týče zahalování těla, tak v krátké sukni a tílku by nikam nešla. Respondentka nosí hlavně kalhoty, v létě dlouhé sukně. Dodržuje muslimské svátky, modlitby, stravovací návyky atd. Střet nastává v okamžiku, kdy je svátek v pracovní den. V tom případě si s manželem berou dovolenou. Respondentka se přestala stýkat s mužskými přáteli. To dělá spíše kvůli manželovi než kvůli islámu. V práci má mužský kolektiv, jsou v něm jen čtyři ženy z 39 pracovníků, takže pánské společnosti se stejně nevyhne. V práci se s muži baví.

Respondentka J se snaží dodržovat všech pět pilířů islámu. Dále se snaží dodržovat nošení hidžábu a ostatní islámské zásady oblékání. Snaží se slavit muslimské svátky. Dále se snaží dodržovat i morální aspekt víry. Snaží se být pravdomluvná, štedrá, mít úctu k druhým, zejména rodičům. Také se snaží starat o vlastní zdraví. Nevnímá, že by se její islámské povinnosti nějak střetávaly s povinnostmi ostatními. Myslí si, že vždy je možné najít nějaký kompromis, nebo jiné řešení. Je muslimkou již 22 let, takže se islám stal nedílnou součástí jejího života. Respondentka J se necítí limitována svou vírou. Přesto jí chybí jedna věc a to plavání. Nemůže si zaplavat ve veřejném bazénu, jelikož bazény jsou smíšené. V práci ses mužskými kolegy baví i v rámci neformální komunikace. Sama by s mužem ale nikam nešla, přišlo by jí to nevhodné. Zvláště vůči manželovi.

Respondentka K dodržuje modlitbu pětkrát denně, dále slaví muslimské svátky. Povinnosti a tradice se dají, dle respondentky K, „v pohodě sloučit s normálním každodenním životem“. Respondentku v ničem víra nelimituje. Žije podle pravidel muslimů, koníčků se vzdát nemusela. Jen nepije alkohol a nekouří, což uznává, že je pro ni dobré a nečiní jí to žádný problém.

Respondentka L dodržuje 4 pilíře islámu - 5x denně povinná modlitba, půst v ramadánu, *zakát*, víra v Alláha. Respondentka se snaží vzdělávat v islámu, chodit na přednášky, číst Korán. Dále se také snaží účastnit charitativních sbírek. Zmiňuje, že na dobrovolnou činnost ji nezbývá při pracovním nasazení čas. V podstatě ji nelimituje, že je muslimka. V létě jí chybí koupání, občas si přece jenom jde zaplavat a to pak jde plavat v plném oděvu. Volný čas v přírodě tráví pořád stejně. Respondentka se s cizími muži ani před konverzí nikdy moc nestýkala. Ale teď už např. nepůjde sama s kolegou na oběd. Když musí jít k lékaři, preferuje doktorky, ale když to jinak nejde, mužského doktora také „snese“.

Respondentka M dodržuje hlavní pilíře islámu. Také nepije alkohol, nekouří, nejlí vepřové. Modlitba pětkrát denně ji nelimituje, jelikož je nyní na rodičovské dovolené. Dříve se snažila chodit na různé semináře, přednášky. Jelikož je muslimkou již 14 let, na tyto akce už tolik nechodí. Zmiňuje, že se přednášky ve svých tématech často opakují, a pro to pro ni již nejsou přínosem. Islám ji příliš nelimituje v každodenním životě. Je zvědavá, jaké to bude, až děti vyrostou, v pracovním procesu, ale nyní jako žena v domácnosti problém nemá. Co jí vadí, je to, že nemůže chodit plavat do veřejného bazénu. Jednak musí nosit Burkinu, se kterými ji do některých veřejných bazénů ani nepustí. A za druhé jí vadí, že jsou bazény smíšené. Někdy se s ostatními muslimkami dohodnou a pronajmou si bazén jen pro sebe.

Respondentka N chce dodržovat hlavní pilíře islámu. Modlí se pětkrát denně, ale občas se stane, že pro modlení není ve stanovený čas příhodné místo. V tom respondentka nevidí problém, „domodlí“ se doma. Respondentka zmiňuje, že se může někomu zdát, že modlitba zabere velkou část dne, ale ve skutečnosti jde o několikaminutovou záležitost. Respondentka se snaží jíst *halal*; jelikož žije v Praze, není to problém. Když jede za svými rodiči mimo Prahu, snaží se to „nehrotit“ a dá si i maso „nehalal“. Respondentka je v českém prostředí známá, jelikož se nebojí vystupovat jako muslimka na veřejnosti. Často poskytuje rozhovory, šíří osvětu. Islám ji v životě nelimituje, bere to jako svůj životní styl. Respondentka má mužské kamarády.

Shrnutí

8 respondentek dodržuje všechny pilíře islámu. 3 respondentky dodržují pětkrát denně modlitbu a půst v měsíci ramadánu. 2 muslimky dodržují jen některé zvyky a povinnosti v rámci svých možností. 1 respondentka dodržuje půst v měsíci ramadánu, modlí se jen občas. 1 respondentka dodržuje modlitby a některé muslimské svátky. 10 respondentek uvedlo, že po konverzi nepije alkohol, nejí vepřové a nekouří. 1 respondentka uvedla, že alkohol nyní „nenávidí“.

8 respondentek výslovně řeklo, že je víra v ničem nelimituje. Respondentky sice zmiňují, že je někdy obtížné muslimské povinnosti dodržovat, ale žádná respondentka nevypověděla, že by ji víra vyloženě omezovala. Žádná žena nevypověděla, že by se kvůli víře nemohla bavit a spolupracovat s mužskými kolegy. Ale 4 respondentky vypověděly, že by se s mužem soukromě nebavily. 2 respondentky uvedly, že se s mužskými přáteli z práce a ze školy nadále stýkají. 1 respondentka uvedla, že nechce cizím mužům podávat ruku. 6 žen se shodlo, že jim chybí možnost zaplavat si. Respondentka M to zdůvodnila tím, že to je jediná věc, která opravdu nejde nahradit. Do budoucna má naději, že se něco jako hodiny jen pro ženy zavedly, když bude dostatečná poptávka. V České republice již na tomto principu fungují posilovny. V jiných zemích Evropy jsou již zavedeny hodiny plavání pouze pro ženy.

4.3.5 Rozpory mezi požadavky, které jsou kladeny na české ženy jako muslimky.

Tento oddíl zkoumá odpovědi respondentek na otázku: „V čem spočívá největší rozpor v požadavcích, které jsou na Vás kladeny jako na českou (evropskou) ženu a jako na muslimskou ženu?“

Respondentka A rozpor nevnímá. Snaží se vždy žít podle nejlepšího svědomí. Respondentka se snaží slušně vydělávat, nevyužívat dávky, vzdělávat své děti. Respondentka

cítí zodpovědnost se chovat ještě lépe než před konverzí, aby byla vůbec společností akceptována.

Respondentka B uvádí, že kvůli institucím bojujícím za rovnost pohlaví, hodně lidí nedokáže pochopit, že i dnes existují ženy, které nechtějí budovat kariéru. Třeba v Anglii je žena v domácnosti i dnes vnímána jako normální. V Česku je to vnímáno jako něco špatného a nepřirozeného. Respondentka osobně preferuje lékařky, ale v době, kdy je odkázána na pohotovost, je zdraví přednější. Již se stalo, že se jí zdravotnický personál zeptal, zda si radši přeje, aby ji vyšetřovala žena.

Respondentka C uvádí, že je v současnosti trend emancipace, kdy ženy musí být stejně, nebo i více úspěšné než muži. Vadí ji, že si lidé často myslí, že zahalená žena rovná se zaostalá žena. V dnešní společnosti, se dle respondentky C, preferuje kult vyzývaného oblečení. To je v rozporu s islámskými tradicemi.

Respondentka D na tuto otázku odpověděla „asi žádný“.

Respondentka E vyhledává ženské lékaře.

Respondentce F vadí, že česká společnost má problém s nošením muslimského šátku. Respondentka by byla velmi ráda, kdyby v České republice byli lidé více tolerantní a respondentka se nemusela bát nosit šátek. Dle respondentky F je nošení šátku volba každé ženy. Respondentka by chtěla nosit šátek, ale pořád v ní převažuje strach z okolí. V zemi jejího muže se cítí mnohem bezpečněji a je ráda, že si tam šátek může uvázat. Jako lékaře se snaží vyhledávat spíše ženy, ale ničemu nevadí, když je lékař muž. To v islámu není zakázané.

Respondentka G uvádí, že na evropskou ženu jsou kladeny mnohem větší požadavky, než na muslimskou ženu. Zatímco islám brání práva žen a osvobozuje je od mnoha povinností, evropská žena musí zvládat všechno a není nikdo, kdo by se jí zastal. Evropská žena je samostatná, ale nechráněná, zatímco muslimská žena může být samostatná, ale je vždy chráněná. Respondentka se snaží se chodit k ženským lékařům a při návštěvě se musí zahalit.

Respondentka H osobně nevidí žádný zásadní rozpor mezi požadavky, jaké jsou na ni kladeny jako na českou ženu a jako na muslimskou ženu.

Respondentka CH také žádný rozpor nevidí. Respondentka CH k tomu odpověděla: „Pracuji a studovala jsem během celé doby svého manželství. Nedokážu si představit, že bych všechnu zodpovědnost nechala sobecky na manželovi. Mám ale spíš pocit, že zde je žena skutečně na vše sama a nemá podporu své rodiny, nemá se kromě manžela, který musí živit

rodinu, o koho dalšího opřít. I když mně třeba moje maminka pomáhá s hlídáním apod. Moje všechny švagrové pracují a podílí se na chodu domácnosti a jejich dcery studují, takže nevidím žádný rozpor. Myslím, že každá žena má mít právo se rozhodnout, zda bude celý život v domácnosti, nebo zda bude pracovat či dělat kariéru. Je to na vzájemné dohodě. Dva ale kariéru dělat nemohou, pak musí rodina bez zázemí zkrachovat. Vždy v rodině musí jít o kompromisy a o to, co je pro její pohodu a zdravý život výhodné. Nesmí převládnout sobecké a individuální zájmy jednoho z manželů.“

Respondentka I má zkušenost se studiem v Berlíně. Tam do školy chodila v šátku a bylo to naprosto v pořádku, nikdo jí nic neřekl. Pro ostatní to bylo „normální“, respektive jim to bylo jedno. V České republice je člověk s šátkem „za exota“. Požadavek na oblečení je tady v rozporu s islámem.

Respondentka J nevidí rozpor mezi tím, jaká má být evropská a muslimská žena. Myslí si, že je to otázka osobní volby. I některá „nemuslimská“, evropská žena může dát přednost domácnosti a výchově dětí. A naopak muslimská, evropská žena může skloubit kariéru, práci i výchovu dětí. Pro respondentku byla rodina vždy nejdůležitější. Myslí si, že islám ženám v mnohém ulehčuje, staví je do jednoduššího postavení. Dle islámu, jestliže žena nechce pracovat, pracovat nemusí. Je jen povinností manžela rodinu zabezpečit (včetně veškerých osobních nákladů ženy). Pokud žena pracuje, dle islámského práva, je jen na ní, jak s vydělanými penězi naloží. Respondentka nebránila svým dětem se s kýmkoliv vídat. Měřítkem hodnoty člověka pro ni není víra, ale charakter. Děti tedy bez problémů zapadly do školního kolektivu. Jen se jim respondentka s manželem snažila vysvětlit, že mají v něčem jiné hodnoty než většinová společnost. To se týkalo oblastí chození ven s děvčaty, pití alkoholu.

Respondentka K v tomto nevidí zásadní rozpor. Časem by se ráda věnovala pouze rodině, která je pro ni velice důležitá. Zatím to nedovoluje finanční situace. Co se týká vzdělání jejího syna, postrádá školy, školky pro muslimy (klidně i soukromé).

Respondentka L by chtěla dělat více pro svoje vzdělání ve víře (např. učit se arabsky, aby rozuměla Koránu v originále), více se věnovat výchově dcery. To nestíhá, hlavně kvůli pracovnímu vytížení, poslední dobou i kvůli nevalnému zdravotnímu stavu z přepracování. Myslí si, že to ale nesouvisí tolik s tím, že je muslimka. Podobný problém s nedostatkem času na rodinu a práci řeší i její nemuslimské kolegyně. Akademická pozice (výzkum + pedagogika) zároveň s rodinným životem moc nejde dohromady, nedá se obojí dělat naplno.

Respondentka M zásadní rozpor mezi tímto nevidí. Na druhou stranu ale svoje děti vychovává zcela jinak, než je dle českého měřítka obvyklé. Její dcera dlouho nemohla s dětmi jezdit na školu v přírodě. Teď jí to respondentka povolila, ale bude to naposledy. Zdůvodňuje to tím, že je potom dítě bez dozoru a může se chovat nesprávně. Také dceři dovoluje plavání, protože je ještě dítě, ale až bude v pubertě, plavat by mohla jedině bez přítomnosti chlapců. Dále respondentka uvádí, že její dcera nebude smět randit, nebude smět jezdit s kamarády na chaty, nebo na lyžařský výcvik. Hidžáb dceři přikazovat nebude, protože ví, že je to s ním v české společnosti těžké. Přesto ale už nyní svoji devítiletou dceru připravuje na to, že se bude oblékat střídmo. Nejdřív začne s nošením tříčtvrtečních rukávů, potom bude postupně další části oděvu přidávat.

Respondentka N přílišné rozpory nevidí. Zmiňuje, že zná různé muslimky a každá má svůj vlastní názor. Ona byla vychována v České republice, takže má stále kus české kultury v sobě. Gayové ji nevadí, má mezi nimi i kamarády. Sice preferuje ženské lékaře, ale jelikož jí jde hlavně o kvalitu péče, nevadí jí ani mužští lékaři. Respondentka zmiňuje důležitý aspekt – a to, že náboženství také souvisí s kulturou. Respondentka byla vychována v Česku, proto nechce hledat rozpor, ale spíše to, jak skloubit českou a muslimskou kulturu dohromady. Svoje děti bude vychovávat jako muslimy. Například u dcery bude stejně jako respondentka N přidávat vrstvy oblečení úměrně k věku dítěte.

Shrnutí

8 respondentek nevnímá rozpor v požadavcích, které jsou na ně kladeny jako na českou (evropskou) ženu a jako na muslimskou ženu. 3 respondentky uvádí, že vnímají jako problém, že evropský trend oblékání je velmi vyzývavý. V tomto ohledu jim přijde zvláštní, že společnost akceptuje téměř jakýkoliv druh odhalování, ale zahalování je pro společnost problém. 4 ženy zmiňují, že emancipace, která je prosazována v evropských zemích s sebou přináší i stres a že islám je v tomto ohledu lepší. Dává možnost volby mezi zaměstnáním a domácností. Muslimské ženy mohou očekávat plné zabezpečení od muslimského manžela. 4 ženy zmiňují, že rodina je pro ně na prvním místě, ale je velmi těžké skloubit zaměstnání a starost o rodinu. 1 respondentka uvádí, že pro dobré fungování rodiny není možné, aby oba rodiče pracovali na plný úvazek. 1 respondentka by ocenila školku a školu jen pro muslimské děti. Všechny ženy budou vychovávat své děti jako muslimy a 3 z nich budou své děti vychovávat stylem, který se velmi liší od „typicky české“ výchovy. 1 respondentka uvedla, že se musí chovat ještě lépe než před konverzí, aby ji česká společnost vůbec jako muslimku akceptovala.

4.3.6 Diskriminace muslimek v České republice a vztah okolní společnosti k těmto ženám.

Respondentka A pociťuje diskriminaci velmi zřídka. Myslí si, že v každé společnosti nějaká skupina pociťuje určité nepřátelství od ostatních.

Respondentka B diskriminaci zažila. Zažila ji při pokusech získat zaměstnání. Také se jí stalo, že ji diskriminovali v bance. Jeden pracovník ji odmítnul obsloužit. Po té, co jej pozdravila, zvednul oči a odešel beze slova pryč.

Respondentka C uvádí, že občas diskriminaci zažila, „ale moc to nevnímá za ty roky“. Diskriminaci zažila hlavně při hledání zaměstnání.

Respondentka D diskriminaci pociťuje. Nedávno ji pocítila ve škole, kde měla problémy s učitelkami. Ty nesnesli, že věří v něco jiného, než je křesťanství (přestože jsou samy nevěřící) a to, že respondentka nosí pokrývku hlavy.

Respondentka E zmiňuje, že ženy nosící hidžáb, mají větší potíže s hledáním zaměstnání. Ona, aby se takové diskriminaci vyhnula, radši hidžáb nenosí.

Respondentka F pociťuje diskriminaci kvůli víře. Jednání s úřady je dle ní bezproblémové. To proto, že neví o její víře.

Respondentka G odpověděla na otázku, jestli pociťuje diskriminaci, odpovědí: „Ani ne. Tady ve Varech naštěstí jsem se nesetkala s negativitou, kromě naší mámy.“

Respondentka H diskriminaci pociťuje.

Respondentka CH diskriminaci pociťuje. V době, kdy studovala doktorát, jí někdo anonymně vyhrožoval, ať opustí studium. Dále pociťuje diskriminaci v pracovní oblasti. Respondentka si myslí, že kdyby šla hledat práci na úrovni, která odpovídá jejímu vzdělání a praxi, tak problém jako muslimka mít bude. Dále zažila nepříjemnou příhodu v kladenské nemocnici, kde rodila. Při přijímání se jí sestra snažila utvrdit v tom, že si s ní její manžel udělal dítě a teď „courá“ s jinou ženou. Respondentka ale zmiňuje, že je to i na samotných muslimkách, jak působí na ostatní lidi. Respondentka zná muslimky, které ať přijdou kamkoliv, mají problém.

Respondentka I se diskriminace obává. Radši nenosí hidžáb, protože se bojí, že by měla menší šanci na pracovním trhu. Jak sama dodává „práce a kariéra je pro mě důležitá a nenechám

si ji vzít kvůli kousku látky na hlavě.“ Lékaři se na respondentku dívají divně, úředníci taky, ale kromě pohledů nic negativního nezaznamenala. Respondentka dodává, že jakmile se někde objeví v šátku, policie má tendenci ji sledovat a jdou za ní třeba několik metrů.

Respondentka J se s diskriminačním chováním jednou setkala. Zhruba před 20 lety žádala o místo jako prodavačka v supermarketu. Žena, se kterou se o místu bavila, jí řekla, že jí kvůli šátku nezaměstnají. Prý, že firma má kodex, který zaměstnancům nařizuje, jak se mají oblékat. Respondentka si to nenechala líbit a vyžádala si vedoucího. Ten ji nakonec zaměstnal. Jak zmiňuje respondentka, asi záleží na tom, kdo si ten kodex vykládá. Respondentka ale zmiňuje, že v pravém slova smyslu diskriminaci nezažila. Je naopak ráda, že Česká republika ji umožňuje v souladu se zákonem, deklarovat svoji víru. Myslí si, že ojedinělé incidenty vyplývají především z neznalosti islámu.

Respondentce K pouze vadí, že nemůže do zaměstnání nosit šátek.

Respondentka L v zaměstnání několikrát slyšela, že kdyby nenosila šátek, měla by šanci získat vyšší funkci. Respondentka sice o funkce nestojí, takže jí to vlastně nevadí, přesto to lze klasifikovat jako diskriminaci.

Respondentka M vyloženě diskriminaci nepocituje. Obává se toho, co bude, až bude hledat práci, ale to je dáno i tím, že byla 10 let v domácnosti a vystudovala obor informační technologie, kde se všechno velmi rychle mění. Jedině dcera na škole zažila šikanu.

Respondentka N zmiňuje spíše pozitivní zkušenosti, kdy ji při hospitalizaci v nemocnici bylo umožněno se dohodnout s personálem, že jí dají dopředu vědět, když do pokoje vstoupí muž-doktor. Také v zaměstnání před nástupem na mateřskou dovolenou neměla problém s diskriminací. Nosila šátek do zaměstnání, bylo to ale možná proto, že tým byl mezinárodní. Jedno diskriminační chování zažila, když si na Praze 6 chtěla udělat doklady. Úřednice po ní chtěla, aby kvůli fotografii na občanský průkaz sundala hidžáb. Respondentka ale věděla, že není nutné, aby na fotografii byly vidět její vlasy, takže to úřednici vysvětlila a nebyl již problém.

Shrnutí

6 respondentek diskriminaci zažilo. 4 respondentky někdy zažily diskriminační jednání. 3 respondentky vědí, že by mohly být diskriminovány na základě náboženství. Proto radši nenosí hidžáb, aby nikdo nepoznal, že jsou muslimky. Jen 2 respondentky nezažily diskriminaci. Diskriminaci nejčastěji ženy zažívají při hledání zaměstnání. Na některé pozice je kvůli hidžábu

nechtějí přijmout. V oblasti pracovní 1 respondentka uvedla, že kvůli hidžábu nebyla povýšena. Dále část respondentek zažívá diskriminaci ve veřejných institucích jako je například banka, úřad, nebo nemocnice. Diskriminaci ženy zažívají i ve školním prostředí. 1 respondentka uvádí, že před cca deseti lety mohla učit na škole v hidžábu. Obává se, že v nynější situaci by to již nešlo. 2 ženy uvádí pozitivní zkušenost, kdy v oblasti zdravotnictví byla jejich víra respektována.

4.3.7 Bezpečí respondentek žijících v České republice.

Respondentka A se cítila ohrožená na svém bezpečí. Například tváří v tvář oholeným fotbalovým fanouškům na cestě z dětského hřiště. Taky se cítila ohrožená, když ji frustrovaný padesátník chtěl vyhodit z tramvaje. Respondentka Českou republiku stále považuje za velmi klidnou a bezpečnou zemi. Je opatrnější, nosí pro jistotu s sebou pepřový sprej, ale stále doufá, že ho nepoužije.

Respondentka B se již cítila ohrožená kvůli islámu. Myslí si, že je to proto, že veřejnost všeobecně vnímá islám negativně kvůli novinářům, kteří se, dle respondentky, v dnešní době „honí za senzacemi, místo aby pomáhali zůstat lidem v obraze“.

Respondentka C se nikdy necítila ohrožena na svém bezpečí jen proto, že je muslimka.

Respondentka D se na bezpečí necítila ohrožena.

Respondentka E na otázku jestli se cítila, někdy ohrožena na svém bezpečí kvůli víře, neodpověděla.

Respondentka F se kvůli tomu, že je muslimka, na bezpečí již cítila ohrožena.

Respondentka G osobně nebezpečí nepocítila. Občas ale čte příběhy jiných muslimek, má trochu strach, že by se to mohlo něco takového stát i jí. Jednou byla napadena partou opilých mužů, ještě než konvertovala. Myslí si, že tedy vždy záleží na konkrétních lidech-pachatelích.

Respondentka H v poslední době se cítila ohrožena na svém bezpečí. Respondentka CH v současné době má nepříjemný pocit, který dříve neměla. Nedávno její rodině někdo rozbil schránku na dopisy. Občas jí také chodí výhružné zprávy na facebook. Myslí si, že je to i díky blogu, který píše. Strach má také kvůli dětem.

Respondentka I zmiňuje, že se párkrát cítila ohrožena na svém bezpečí. Dále zmiňuje, že zná spousta muslimek, které se bojí stát blízko metra, protože mají pocit, že je někdo strčí pod

přijíždějící vlak. Respondentce se stává, že skutečně při čekání na metro za ní stojí dost lidí, přestože je jinde volno.

Respondentka J po loňských útocích v Paříži cítila velkou obavu. Její švagrové-muslimce vyhrožovali v metru tři mladíci, že jí zabijí. V té době ji napadlo, že by možná bylo lepší chodit bez hidžábu, aby „nikoho neprovokovala“. Nakonec tuto myšlenku zavrhl, aby neustoupila islamofobům.

Respondentka K se necítila nikdy na svém bezpečí ohrožena.

Respondentka L se již cítila na svém bezpečí ohrožena. Zmiňuje, že zvláště poslední dobou to začíná být cítit. Respondentka se bojí zejména o dceru. Několik jejích muslimských známých už bylo napadeno slovně i fyzicky. Navíc se obává nespravedlivých represí na základě falešných obvinění (viz vykonstruovaný proces proti Dr. Sáňkovi), případně osočování různými skupinami (Eurabia, IVČRN) nebo jedinci (Lhořan, Konvička) po internetu.

Respondentka M již kvůli své víře strach měla. Lidé na ní pokřikují, mají připomínky. Občas dochází k absurdním situacím, kdy Rus na ní pokřikoval „ať táhne zpátky domů“. Respondentka zmiňuje strach o dceru. Respondentka je již delší dobou muslimka a říká, že poslední tři roky se situace pro muslimy v České republice vyostřuje. Lidi islám a muslimové víc dráždí než předtím.

Respondentka N se již také cítila na svém bezpečí ohrožena. Na druhou stranu zmiňuje, že na internetu to občas vypadá hůř než ve skutečnosti. Na internetu zažila opravdu drsné útoky, které jí přály smrt. Zmiňuje, že v reálném životě si sice taky pár připomínek vyslechla, ale není to tak hrozné. Potkala i ženu, která ji například pochválila, jak má krásný šátek. Respondentka zmiňuje také obavy o své děti.

Shrnutí

10 respondentek se již na svém bezpečí kvůli víře cítily ohroženy. 1 žena uvádí, že se sice sama na bezpečí ještě necítila ohrožena, ale zná příběhy muslimských kamarádek, které se tak cítily. 4 z těchto žen pocítují, že se situace pro muslimy v posledních letech, zvláště v posledním roce, zhoršila. Tyto ženy převážně zažívají verbální útoky ve veřejném prostoru. Často jim lidé říkají „ať se táhnou, odkud přišly“. Jsou i respondentky, kterým bylo vyhrožováno smrtí. Některé respondentky zažily, že se jim někdo pokusil strhnout šátek z hlavy. Respondentky také dostávají výhrůžné zprávy po facebooku, nebo emailu. 1

respondentka uvedla, že jí někdo rozbil schránku na dopisy. 1 respondentka na tuto otázku neodpověděla. Jen 3 respondentky uvedly, že se necítily na svém bezpečí ohroženy.

4.4 OVĚŘENÍ HYPOTÉZ

1. České ženy, které konvertovaly k islámu, budou homogenní skupina.

Tato hypotéza se nepotvrdila. Ženy, které konvertovaly k islámu, mají společnou pouze víru. Tedy to, že prohlašují, že jsou muslimky. Liší se i v tom, jak moc dodržují dané povinnosti. Přestože je pro islám jeho pět pilířů klíčových, některé respondentky nedodržují ani to. Téměř všechny respondentky se ale shodly, že nejí vepřové maso, nepijí alkohol a nekouří. Větší procento – zhruba 87% nosí hidžáb, ať už příležitostně, nebo neustále. Menší procento by chtělo nosit hidžáb, ale netroufá si. Jen 1 respondentka hidžáb nenosí, protože nechce. Ženy tedy mají společnou víru, často se mezi sebou znají, jelikož muslimská komunita (zvláště ženská) v České republice ještě není tak početná.

Ženy ale vycházejí z různých prostředí, jejich dětství a dospívání se liší. 4 respondentky uvádí, že jejich dětství bylo skvělé, hezké. 3 uvádí, že jejich dospívání bylo dobré. 6 uvádí, že „normální“. 2 respondentky uvádí, že jejich dětství bylo špatné. Co se týká dospívání, jako „normální“ ho popisuje 6 respondentek. Pro 2 respondentky bylo dospívání bouřlivé a pro 3 respondentky špatné. Těžké dospívání prožily 2 respondentky. Jako „jiné“ označily své dospívání 2 respondentky. I jejich sociodemografická data se liší. 1 respondentka má titul PhDr., 6 respondentek je vysokoškolsky vzdělaných. Jedna z nich studovala, ale nedostudovala doktorandské studium. 3 respondentky mají vystudovanou střední školu s maturitou. Jedna z nich do budoucna uvažuje o vystudování vysoké školy. 2 respondentky mají vystudovanou střední odbornou školu s maturitou. 1 respondentka je vyučená. 2 respondentky jsou studující. Jedna z nich studuje střední školu, druhá studuje ještě základní školu. 6 respondentek žije v Praze. Jedna respondentka žije v Brně, zbytek žije v různých velkých městech. Dále se výzkumu účastnily respondentky z Uherského Hradiště, Teplic, Frýdku-Místku či Karlových Varů. Jedna žena žije ve velmi malé obci o 550 obyvatelích. 4 ženy bydlí v domě, 11 žen v bytě. Co se týká pracovního uplatnění, jen jedna respondentka je v domácnosti, i když není na rodičovské dovolené. 3 respondentky jsou nyní na rodičovské dovolené. Jedna z těchto respondentek při rodičovské dovolené pracuje. 2 respondentky stále studují. Jedna z nich k tomu ještě brigádně pracuje. Ostatní ženy pracují. Pracují na různých pozicích, rozpětí je od recepční, přes administrativní pozici v lékařském sektoru, po projektovou manažerku v oblasti informačních technologiích. Žádná žena není nezaměstnaná, ani nezaměstnatelná. Toto mají ženy společné.

Dále mají společné to, že jejich současní nebo budoucí partneři musí být muslimové. Jen jedna respondentka uvedla, že je to jedno, jelikož nechce již po zklamání z rozvodu partnera žádného. Ať už ženy mají děti, nebo nemají, shodly se, že je budou vychovávat jako muslimy.

2. Sociální postavení těchto žen se po konverzi k islámu změnilo.

Tuto hypotézu nelze ani potvrdit, ani vyvrátit. Změna sociálního postavení také souvisí s přirozeným koloběhem života. Respondentky během let od konverze postupně dostudovaly, nebo odešly na rodičovskou dovolenou. Jejich sociální postavení se tedy změnilo, ale příliš to nezáleželo na víře. Sociální postavení studentek, které nastoupí do práce, se pravděpodobně zlepší, ať jsou muslimky, nebo ne. Sociální postavení žen na rodičovské dovolené se kvůli finanční situaci, kde peněžitá pomoc v mateřství, ani rodičovský příspěvek zcela nenahrazuje plat, může zhoršit. Jsou to ale změny, které jsou přirozené, bez ohledu na vyznání ženy. U dvou žen se sociální postavení vůbec nezměnilo. Pracují tam, kde předtím. Jedna z nich nosí hidžáb, druhé to není v práci dovoleno. Jelikož v právní praxi České republiky ještě není zaveden konsenzus, jestli mají školy a pracoviště dovolovat, nebo nedovolovat nošení hidžábu, záleží vždy na konkrétním pracovišti nebo škole. Respondentka, které pracuje na akademické půdě, sice může hidžáb nosit, ale bylo jí řečeno, že i přes její schopnosti, nebyla kvůli nošení šátku povýšena. Jedna respondentka změnila kvůli nové víře pracoviště. Udělala to z vlastní vůle, protože jí již nepřišlo vhodné na dřívějším pracovišti pracovat. Dříve pracovala v oblasti public relations, nyní pracuje jako projektová manažerka. Je zřejmé, že sociální postavení této ženy se příliš nezmění. Sice změnila zaměstnání, to je ale zcela přirozená pracovní migrace. Nastoupila na pozici, která bude pravděpodobně stejně (nebo dokonce lépe) placená. Nebude se tedy muset stěhovat, ani snižovat svůj životní standard. Vypadá to, že její sociální postavení se tedy nezmění. Jedna respondentka o práci přišla, ale bylo to proto, že její místo zaniklo po odchodu na rodičovskou dovolenou. Je to tedy něco, co nesouvisí s vírou, ale spíše s gendrem. Díky svému vzdělání, ale respondentka se nemusela zaregistrovat na Úřadu práce, ale začala pracovat v rodinné firmě. Jedna respondentka uvedla, že sama kvůli své víře předem vylučuje určité typy zaměstnání. Jsou to místa, kde je kladen velký důraz na vzhled. Tato zaměstnání jsou například recepční, či osobní asistentka. Dvě respondentky změnilly zaměstnání, ale jejich sociální status to nezměnilo. Tyto dvě ženy si našly takové zaměstnání, ve kterém je nošení šátku dokonce výhodou. Je to práce v libanonské cestovní kanceláři a pracovní pozice na ambasádě arabského státu. Jedné ženě se sociální postavení kvůli víře také nezměnilo, jelikož mohla učit i se šátkem na hlavě. Nyní je na rodičovské dovolené a obává se, že se její sociální status může zhoršit.

Myslí, že v nynější situaci společnosti, by již na škole se šátkem učit nemohla. Víra je pro ni přednější než pracovní uplatnění.

3. Respondentky budou kvůli své islámské víře zažívat potíže a diskriminaci. Respondentky, které se rozhodnou nosit pokrývku hlavy, budou zažívat větší potíže a diskriminaci než ženy, které pokrývku hlavy nosit nebudou.

První část hypotézy se potvrdila. Jen 2 z 15 respondentek diskriminaci kvůli tomu, že jsou islámského vyznání, nezažily. To znamená, že zhruba 87% respondentek z tohoto vzorku diskriminaci, nebo diskriminační jednání zažilo.

Druhá část hypotézy se také potvrdila. Z 10 žen, které nosí hidžáb pravidelně, jen jedna nezažila diskriminaci kvůli svému šátku. Ženy také zmiňují verbální útoky, nepříjemné pohledy ve společnosti, nebo i pokusy o strhnutí šátku, či vyhrožování smrtí. Z 3 žen, které nosí šátek příležitostně, jen jedna nezažila diskriminaci. Přesto, ale zažila nepříjemné situace, kdy se bála o své bezpečí. Proto ví, že v noci, nebo na některých místech Prahy, není bezpečné šátek nosit. Jedna z těchto žen nosí šátek ve svém volném čase, jelikož jí to není dovoleno v práci. Druhá kvůli pohodlnosti, jelikož šátek může vadit při určitém druhu aktivit. Třetí šátek nosí příležitostně ve svém volném čase a někdy v něm jde do školy. Ve škole již kvůli němu zažila nepříjemnosti, hlavně ze strany učitelského sboru. 2 ženy šátek nenosí, jelikož se bojí diskriminace na pracovním trhu. Nechtějí riskovat, že kvůli nošení šátku ztratí nebo nebudou moci najít práci.

4. Sociální postavení českých žen, které konvertovaly k islámu, bude totožné.

Tato hypotéza se nepotvrdila. Jak je popsáno u hypotézy číslo 1, respondentky jsou osoby, které mají hotové různé stupně vzdělání, pochází z různých měst, měly rozdílné rodinné zázemí apod. Tyto předpoklady jsou pro sociální postavení klíčové. U této hypotézy tedy musíme vycházet z hypotézy 1. Jelikož podle hypotézy 1 se zjistilo, že respondentky nejsou homogenní skupina, musím konstatovat, že ani hypotéza 4 se nepotvrdila. Sociální postavení českých žen, které konvertoval k islámu, není totožné. Existují, ale prvky, které jsou pro ně stejné. Jelikož mojí výzkumnou otázkou bylo: „Jaké je sociální postavení českých žen-muslimek?“, budu se tomuto tématu více věnovat v závěru výzkumu.

4.5 ZÁVĚR VÝZKUMU

Mojí výzkumnou otázkou bylo: „Jaké je sociální postavení českých žen, které konvertovaly k islámu a žijí na území České republiky?“ Odpovědí na tuto otázku je, že sociální postavení

českých žen, které konvertovaly k islámu, není jednotné. Tato skupina není homogenizovaná, tudíž nelze všem českým ženám-muslimkám přisoudit jednotné sociální postavení. U jednotlivých žen se objevuje různé sociální postavení. Přesto ale lze z výsledků výzkumu vystopovat prvky, které mají tyto ženy společné. Prvním prvkem je, že tyto ženy jsou buď ohroženy možnou diskriminací, nebo přímo diskriminované jsou. Diskriminaci zažívají nejčastěji na pracovním trhu. Zažívají diskriminaci při pracovních pohovorech. Přestože mají dostačenou kvalifikaci a vzdělání, jen proto, že nosí hidžáb, nejsou přijaty. Zažívají diskriminaci v pracovním procesu, kdy musí volit mezi tím, zda se vzdají veřejné deklarace své víry, nebo budou propuštěny. Kvůli nošení hidžábu nejsou povýšeny na vyšší nebo více viditelné pozice. Ženy jsou také diskriminovány ve veřejných institucích. Stává se, že nejsou obslouženy, nebo musí snášet jiné zacházení, než „nemuslimští“ zákazníci.

Dalším společným prvkem je i to, že zažívají kvůli svému vyznání verbální útoky. Lidé jim nadávají ve veřejném prostoru a na internetu. Lidé jim často přejí smrt, často se ženy setkávají s tím, že je lidé posílají „aby se vrátily, odkud přišly“. Ženy se setkávají se strháváním šátků z hlavy, ničením osobního majetku. Ženy často pociťují ve společnosti strach nejenom o sebe, ale i o své děti.

Součástí sociálního postavení je i subjektivní hodnocení. V této části se ženy shodují. Islám jim dal víc, než vzal. Ve společnosti sice cítí, že jsou ostrakizovány, ale vnitřně cítí, že je tohle pro ně správná cesta. To dokazuje i to, že průměrná doba jejich víry byla v tomto výzkumu 8 let. Nejdéle věřící respondentka je muslimkou již 20 let, dvě respondentky jsou věřící již 18 let. Z toho vyplývá, že ženy jsou se svým sociálním statutem propojeným s vírou spokojeny. Často zmiňují, že jim islám přinesl vnitřní klid, spokojenost. Také říkají, že díky této víře žijí zdravějším způsobem života.

5 ZÁVĚR

Cílem práce bylo zjistit, jaké je sociální postavení českých žen, které konvertovaly k islámu. V teoretické části jsem se proto nejdříve zabývala islámem obecně. Pro pochopení islámu je nutné znát život nejdůležitější postavy islámu – Proroka Muhammada, také Korán a sunnu. Důležité bylo také popsat hlavní pilíře islámu, které většina respondentek dodržuje. Jelikož se zajímám o ženy-muslimky, bylo důležité se věnovat i problematice postavení žen v islámu. Jelikož jsem se v této diplomové práci zaměřovala na Českou republiku, bylo nutné se také zaměřit na protiislámské a islámské seskupení v České republice. Na závěr teoretické části se věnuji fundamentalistickým islámským hnutím.

V části praktické se věnuji metodám kvalitativního výzkumu. S 15 respondentkami jsem dělala polostrukturované rozhovory. Z nich jsem potom vyvozovala, zda lze moje předem stanovené hypotézy vyvrátit, nebo potvrdit. Na závěr jsem odpověděla na svoji výzkumnou otázku.

Jak jsem již psala v závěru výzkumu, sociální postavení respondentek je různé, nelze tedy říci, že by muslimky měly společné sociální postavení. Nelze ani říci, že by byly sociálně vyloučené, přestože zažívají diskriminaci, potíže nebo pocity ohrožení. Souvisí to s tím, že sociální postavení je úzce spojeno se vzděláním, či pohlavím. Mé respondentky byly ženy, které měly vystudovanou minimálně střední školu. Jen jedna měla vystudované učiliště, čemuž ale také odpovídalo její místo na pracovním trhu. Pracovala na nižších pozicích než ostatní respondentky. Další respondentky vždy práci našly, přestože se setkávaly s problémy. Dokázaly se s touto diskriminací vypořádat. Z toho by se dalo usoudit, že vzdělání je daleko důležitější při hledání práce, než víra. Na druhou stranu víra může člověka ve společnosti hodně omezit. Muslimky často nejsou posuzovány podle svých schopností, ale jen podle toho, čemu věří. Často se nebere v potaz, že být muslimkou je jen jedna z respondentčích rolí.

Sociální postavení také úzce souvisí s gendrem. Přestože je v české společnosti snaha vyrovnávat genderové rozdíly, ženy mají často nižší sociální postavení než muži. Souvisí to s tím, že ženy na stejných pozicích stále vydělávají méně peněz. Také s tím, že, přestože je možnost, aby na rodičovskou dovolenou šel muž, stále v české společnosti na rodičovské dovolené převládají ženy. V patriarchálním islámu je navíc stále kladen důraz na „tradiční“ rozložení rodiny, kdy starost o domácnost připadne matce. Respondentky zmiňují, že je potom těžké pro ně skloubit rodinu a zaměstnání.

Na druhou stranu respondentky byly často ženy, které kladly rodinu na první místo. Na islámu často oceňovaly, že žena je za starost o domácnost a rodinu oceňována. Ženy jsou ve starosti o děti a domácnost povzbuzovány. V české společnosti je vidět trend emancipace, kdy se pro ženu stává nejdůležitější kariéra. Respondentky vyzdvihovaly, že u islámu jsou „jištěné“. Povinnost živit rodinu připadá muži, ženě je ponechána starost o děti. To může ženám na islámu imponovat. Na druhou stranu ve výzkumu byla i jedna respondentka, které tvrdila, že je pro ni na prvním místě naopak kariéra. To zase dokazuje fakt, že sociální status žen, které konvertovaly k islámu nelze generalizovat.

Respondentky, které byly vdané, měly za manžely muslimy a současně cizince. Zde je třeba si uvědomit, že sociální status může souviset i s tímto. Tento aspekt zmiňuji proto, že těmto ženám a jejich rodinám kvůli tomu mohl sociální status klesnout. Jejich manželé většinou byli cizinci tmavší pleti, pocházející z jiného jazykového prostředí. Kvůli tomu si v České republice hůře hledají práci, a když si ji najdou, je většinou hůře placená.

Proto si je třeba uvědomit limity této diplomové práce. Existuje velké množství aspektů, které do sociálního postavení respondentek může zasáhnout. Není v možnostech diplomové práce je všechny obsáhnout. Toto téma by i mohlo být zpracováno do dizertační práce. Je třeba si uvědomit i další limit této diplomové práce. Přestože vzorek vzhledem k populaci byl dostatečný, je jasné, že ve vzorku mohly chybět určité skupiny, které by k tématu měly také co říct. Jsou to například ženy, které jsou tzv. ex-konvertky, tedy ženy, které islám opustily. Také chybí ženy, které se označují jako muslimky, ale vlastně islám nepraktikují. Můžou to být ženy, které mají za manžely muslimy a jsou muslimkami jen kvůli nim, ale víra je hlouběji nezajímá. O těchto ženách mi zprostředkovaně vyprávěla jedna respondentka.

Na závěr bych tedy ráda řekla, že sociální status žen souvisí spíše s dalšími okolnostmi, jako je vzdělání, velikost bydliště, rodinný stav apod., než s vírou. Přesto ale nelze víru osob při posuzování sociálního postavení podceňovat.

6 DISKUZE

V současné době sice stále ještě v České republice není tolik muslimů, přesto je proti nim vedena velká nenávistná kampaň. S tímto by sociální práce měla pracovat. Je velmi pravděpodobné, že populace muslimů v České republice se bude rozšiřovat. Je tedy třeba zabránit, aby nenávist ještě expandovala. V současnosti se islám ještě tolik nepromítl do sociálního postavení muslimů, ale to se může změnit. Čím větší bude nenávist, tím víc se budou problémy mezi muslimy a „nemuslimy“ prohlubovat. To znamená větší problémy nejenom pro samotné muslimy, ale i pro společnost, respektive pro sociální práci. Již nyní respondentky zažily problémy při hledání práce. Přitom jsou to ženy vzdělané, s praxí. Sociální práce by se měla zaměřit na to, aby se tyto ženy jen kvůli předsudkům nestaly nezaměstnatelné. Je třeba se postarat, aby se muslimové nedostali mezi marginalizované skupiny. Může se například stát, že za chvíli budou mít problém si najít pronájem kvůli vyhoceným protimuslimským náladám.

Nejdůležitějším bojem proti protiislámským náladám je setkávání se muslimů s „nemuslimy“. Jedině tak se tyto dvě skupiny mohou lépe poznat. Díky tomu by obě skupiny mohly zjistit, že je toho víc spojuje, než rozděluje. Jedna podobná akce již v Praze proběhla a měla velký úspěch. Jmenovala se oběd v mešitě a pořádal ji projekt Hatefree. Akce měla za cíl poznat muslimskou kulturu, společně s muslimy poobědvat a zjistit, že lze žít v mírovém soužití. Na tuto akci přišli provokovat lidé z Bloku proti islámu, ale akce proběhla bez problémů. Tito provokatéři si od muslimů nakonec vzali i *halal* jídlo. Sociální práce by se měla zasazovat, aby takovýchto akcí bylo co nejvíce. Největší problémy totiž způsobuje to, když jedna skupina nezná druhou. Pak si mohou různé věci domýšlet. Když se potom setkají tváří v tvář, mohou se na to, co neví zeptat a problém je vyřešen.

Dále je důležité, aby se k lidem dostávaly nezkreslené informace. Například pro sociální pracovníky k tomu může sloužit tato diplomová práce. Je třeba získávat nezaujaté informace. Protiislámské seskupení mají své cíle. Ty se jim daří plnit tím, že poskytují o islámu pouze takové informace, které se jim hodí. V bibli bychom například také vystopovaly určité násilné prvky, stejně jako v Koránu. Je třeba vždy zasadit celou věc do kontextu. Z druhé strany ale i imámové, nebo jiné muslimské významné osobnosti mohou mít své zájmy, které sledují. Například mohou jisté věci bagatelizovat. Proto je dobré poskytovat o islámu informace, které jsou bez emočního zabarvení.

Jak některé respondentky uvádí, je třeba, aby se muslimové sami snažili. Aby se snažili být otevření, aby byli svým chováním příkladem. Aby sami mezi sebou se snažili utnout jakékoliv

extrémistické nálady. Je nejenom třeba, aby „nemuslimové“ respektovali muslimy, ale aby to bylo i naopak. To, že například muslimové nejí vepřové, nebo nepijí alkohol, by nemělo sklouznout k tomu, že se muslimové budou snažit prosadit plošný zákaz vepřového masa, nebo alkoholu. Na druhou stranu by společnost měla oddělit reálné hrozby, které od extrémistů můžou hrozit, od těch domnělých. Například není možné, aby žena odmítla na vyzvání policie odkrýt burku a ukázat obličej. Ale není třeba muslimkám zakazovat nosit hidžáb, který zakrývá pouze vlasy a ničemu nevadí. Také některé respondentky navrhly, že by ocenily, kdyby byly zavedeny některé hodiny plavání ve veřejných bazénech jen pro ženy. Myslím si, že když bude poptávka, není důvod jim v tomto nevyhovět. Sporné mi ale přijde, aby si muslimové vynucovali výjimku pro své děti, aby se neúčastnila povinného plavání ve škole. Bylo by dobré, kdyby společnost, potažmo sociální práce, v určitých otázkách zaujala jednotný postoj.

Na úplný závěr bych ráda dodala, že nejdůležitější je tolerance, ať už ze strany muslimů, nebo „nemuslimů“.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARMSTRONGOVÁ, K. *Islám*. Praha: Slovart, s.r.o, 2008. ISBN 978-80-7391-155-3

BOTTERO, W. *Stratification: Social division and inequality*. Abingdon: Routledge, 2005. ISBN 0-415-28179-2

CHENG, J.,T., TRACY, J., L., Anderson, C., *The psychology of Social Status*. London: Springer New York Dordrecht Heidelberg London, 2014. ISBN 978-1-4939- 0867-7

COOK, M. *Muhammad*. Praha: Argo, 1994. ISBN 80-207-0498-1

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 978-80-246-0139-7

HAMMUDAH, A., *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4

HENDL, J., *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, s. r. o, 2005. ISBN 80-7367-040-2

HÝSEK, R. *Sunna-o chování Proroka*. Praha: Islámská obec v Praze, 2006. ISBN 80-903196-6-1

KŘIKLAVÁ, A., MENDEL, M., MULLER, Z., DUDÁK, V. *Islám: Ideál a skutečnost*. Praha: Baset, 2002. ISBN 80-86223-71-X

MULLER, Z. *Islám a islamismus*. Praha: Academia, 2010. ISBN 978-80-200-1818

NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: Akademie věd České republiky, 1999. ISBN 80-200-0690-7

NOKEL, S., TEZCAN, L. *Islam and the New Europe- Continuities, Changes, Confrontations*. Piscataway: Transaction Publishers, 2005. ISBN 3-89942-302-X.

RICHARD, J. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-613-1

RICHARD, J. *Islám - Náboženství, historie a budoucnost*. Brno-Králové pole: Jota, s.r.o., 2010. ISBN 978-80-7217-628-1

SARDAR, Z., MALIK, Z., A.. *Islám*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-882-1

SAYED, R., A., *Islám a muslimové*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2011. ISBN 978-80-904373-9-5

SPENCER, R., *Islám bez závoje*. Praha: Triton, 2011 80-7254-761-5

ŠARÍF, A., *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-7-1

URBAN, L., *Sociologie trochu jinak - 2. rozšířené vydání*. Praha: Grada Publishing, a.s, 2011 ISBN 978-80-247-3562-7

TAJFEL, H. *Social identity and intergroup relations*. Cambridge: Cambridge University Press, 1982. ISBN 978-0-521-24616-3.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1 *Ramadán 2016* [online]. [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://arabske-emiraty.org/ramadan/>

2 *Česká muslimka Daniela Aattar: „Je těžké být silná ve víře v ateistické zemi.“* [online]. [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.kafe.cz/celebrity/ceska-muslimka-daniela-aattar-je-tezke-byt-silna-ve-vire-v-ateisticke-zemi-124.aspx#.VvfZpqeLTIV>

3 *Muslimové v Česku: Korán v ateistické kotlině Přečtěte si více na:* <http://reportermagazin.cz/muslimove-v-cesku-koran-v-ateisticke-kotline/> [online]. [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://reportermagazin.cz/muslimove-v-cesku-koran-v-ateisticke-kotline/>

4 *Jsem pro intervenci proti Islámskému státu, říká česká muslimka* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jsem-pro-intervenci-proti-islamskemu-statu-rika-ceska-muslimka-ps9-/domaci.aspx?c=A150903_173752_domaci_kop

5 *Česká muslimka: Konvertovala, aby zachránila manželství* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://zena.centrum.cz/volny-cas/co-se-deje/clanek.phtml?id=805882>

6 *Na právo nošení hidžábu v Česku se názory různí* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/styl/349143-na-pravo-noseni-hidzabu-v-cesku-se-nazory-ruzni.html>

7 *Škola nemůže zcela zakázat nošení křížku ani muslimského šátku nezahalujícího tvář a znemožnit tak přístup ke vzdělání* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/aktualne/tiskove-zpravy-2014/skola-nemuze-zcela-zakazat-noseni-krizku-ani-muslimskeho-satku-nezahalujiciho-tvar-a/>

8 *Pražská škola jí zakázala hidžáb, teď studentka školu žaluje* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://echo24.cz/a/it47H/prazska-skola-ji-zakazala-hidzab-ted-studentka-skolu-zaluje9> http://zpravy.idnes.cz/francie-zakazuje-jako-prvni-zeme-noseni-burek-a-nikabu-na-ulici-p7k-/zahranicni.aspx?c=A100914_202008_zahranicni_cen

10 *Svatba podle šaría v České republice* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://islamskavyzva.com/2016/03/01/svatba-podle-saria-v-ceske-republice>

11 *tamtéž*

12 *Bronislav Ostřanský: Muslimky berou příkázání „před svatbou ne“ velmi vážně* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://svobodneforum.cz/bronislav-ostransky-muslimky-berou-prikazani-pred-svatbou-ne-velmi-vazne/>

13 *MUSLIMSKÁ SVATBA - OBJEVTE TAJEMNÉ ISLÁMSKÉ RITUÁLY* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.svatba.cz/magazin/muslimska-svatba-objevte-tajemne-islamske-ritualy/>

14 *tamtéž*

15 *Hadísy o etice a chování v rodině i ve společnosti* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.islamweb.cz/hadithy/3.htm>

16 *tamtéž*

17 *Narizuje Korán bití žen?* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://islamcz.webnode.cz/news/narizuje-koran-bit-zen-/>

18 *Trestní zákoník - Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199)* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/pravni-uprava/trestni-zakonik-tyrani-osoby-zijici-ve-spolecnem-obydli-199/>

19 *Islam and Muslim Women's Social Roles* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://warismazhari.blogspot.cz/2012/04/islam-and-muslim-womens-social-roles.html>

20 *Are women allowed to work in Islam?* [online]. [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://warismazhari.blogspot.cz/2012/04/islam-and-muslim-womens-social-roles.html>

21 *DR ZAKIR NAIK - PRESIDENT, IRF* [online]. [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://www.irf.net/drzakirnaik.html>

22 *tamtéž*

- 23 *Employment concerns for working Muslim women – I: Islamic guidelines* [online]. [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://www.islamweb.net/en/article/139358/employment-concerns-for-working-muslim-women-%EF%BF%BD%EF%BF%BD-i-islamic-guidelines>
- 24 *'The glass ceiling is incredibly low for Muslim women'* [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/lifeandstyle/the-womens-blog-with-jane-martinson/2013/aug/13/glass-ceiling-muslim-women-uk>
- 25 *Vyslovení Svědectví (šahády)* [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.islamcz.cz/content/vysloveni-svedectvi-sahady>
- 26 *Obyvatelstvo podle krajů a podle náboženské víry k 26. 3. 2011* [online]. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/1702201404.pdf/a626c8ab-f39f-48e0-adf3-03da8cc4da79?version=1.0>
- 27 *tamtéž*
- 28 *Kristýna Jindrová: Malý průhled do komunity českých muslimek* [online]. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://padesatprocent.cz/cz/kristyna-jindrova-maly-pruhled-do-komunity-ceskych-muslimek>
- 29 *Ústředí Muslimských obcí* [online]. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.umocr.cz/motinfo.pdf>
- 30 *tamtéž*
- 31 *Islámská nadace v Praze* [online]. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.praha.muslim.cz/>
- 32 *MEŠITY A MODLITEBNY V ČR A SR* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.praha-muslim.cz/mosques.htm>
- 33 *tamtéž*
- 34 *tamtéž*
- 35 *tamtéž*
- 36 *Na hřbitově muslimů v Třebíči leží mrtví hlavou k Mekce. Dušičky je minuly* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: Na hřbitově muslimů v Třebíči leží mrtví hlavou k Mekce. Dušičky je minuly Zdroj: http://jihlava.idnes.cz/arabsky-hrbitov-v-trebici-0y8-/jihlava-zpravy.aspx?c=A141104_2113157_jihlava-zpravy_mv

37 *Halal maso / čerstvé halal maso* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.halal-maso.cz/halal/>

38 *Co je BPI?* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.blokprotiislamu.cz/co-je-bpi>

39 *tamtéž*

40 *tamtéž*

41 *Facebook zablokoval stránku Islám v České republice nechceme* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/391514-facebook-zablokoval-stranku-islam-v-ceske-republice-nehceme.html>

42 *Česká muslimka: Islamofobové vykládají Korán stejně, jako kdybychom chtěli po křesťanech, aby žili podle Starého zákona.* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz/ceska-muslimka-islamofobove-vykladaji-koran-stejne-jako-kdybychom-chteli-po-krestanech-aby-zili-podle-stareho-zakona/>

43 *Co je BPI?* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.blokprotiislamu.cz/co-je-bpi>

44 *Na brněnskou mešitu znovu zaútočili vandalové. Polili ji motorovým olejem* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/utok-mesita-brno-0kg-/brno-zpravy.aspx?c=A151113_122931_brno-zpravy_vh

45 *Desítky dopisů žádají vyloučení muslimky z teplické školy. Naprosto nemyslitelné, reaguje ředitel* [online]. [cit. 2016-05-07]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/desitky-dopisu-pozaduji-vylouceni-muslimky-ze-skoly-naprosto/r~4fc6291602e811e6be7c0025900fea04/>

46 *Promluvila arabsky, pak dostala dívka od ženy v tramvaji pěstí. Policie byla laxní, stěžuje si* [online]. [cit. 2016-05-07]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/promluvila-arabsky-pak-dostala-od-zeny-v-tramvaji-pesti-pripad-uz-resi-policie-19d-/zpravy-domov.aspx?c=A160412_165717_ln_domov_sk

47 *Sociální pozice/status a role* [online]. [cit. 2016-05-07]. Dostupné z: http://www.szscb.wz.cz/info/projekty/sablony/ps7/vy_32_inovace_ps7-pu-13.pdf

48 *Sociální pozice, sociální role* [online]. [cit. 2016-05-07]. Dostupné z: <http://rvp.cz/>

49 *tamtéž*

ČLÁNKY

KUPTÍK, Ivan. Je strach z muslimské invaze uprchlíků v Praze oprávněný? *Naše Praha* 10. 2016(6)